JACK LONDON:

Z DOBY PREADAMITŮ

Z ANGLIČTINY

PŘELOŽIL

KAREL WEINFURTER

NAKLADATEL FR. JIROUŠEK KNIHKUPEC
NA KRÁL. VINOHRADECH, KORUNNÍ 13.

KNIHOVNA
MODERNÍCH AUTORŮ
SVAZEK IV.

KNIHTISKÁRNA ŠTORKÁN A JAROŠ V ŽIŽKOVĚ

Následující obraz znázorňuje život našich prapředků a jejich příběhy jsou následovně také příběhy naše.

Při tom budeme považovati za dokázanou skutečnost, že jednoho dne jsme se shoupli se stromů, že jsme tyto svoje dosavadní příbytky opustili a že jsme počali choditi zpříma. To budeme míti za skutečnost stejně jistou, jako že jsme v jednom období stvoření, mnohem vzdálenějším, vylezli ze širého pramoře na pevninu, kde nás očekávalo první dobrodružství.

KAPITOLA PRVNÍ

„Obrazy! Obrazy! Obrazy!" zvolal Phil Adams, když jednou ve přátelském kruhu počal vypravovati o podivuhodných viděních, jež ho v mládí děsívala ve snění.

„Často jsem se tomu divil, než se mně dostalo dostatečné zkušenosti. Jaký byl původ těchto hojných a měnících se vidění, jež mne tísnila v mých snech, obrazů, jaké se mně nikdy nezjevovaly za bílého dne? — Moje dětství bylo tím proměněno v trýzeň, v mých nočních snech se pohybovaly tyto děsivé, strašidelné přízraky tak, že znenáhla jsem byl nucen dojíti ku přesvědčení, že jsem jiného druhu, než moji bližní, že jsem tvorem nepřirozeným a kletbou stiženým."

A byly to příběhy ztřeštěné, jaké nám vypravoval o svých nočních, vysněných postavách.

Jako dítě býval jenom za dne trochu šťastným. Jeho noci byly zaklety do kruhu bázně — a jaké bázně! Ze všech lidí, žijících s ním zároveň na zemi, nemusil asi nikdo trpěti takovými stavy strachu, jako on. — Philova bázeň byla zbytkem z nepamětných dob, byla dědičným zlem z právě povstávajícího lidstva, zlem, jež si proklestilo cestu až do časů moderních, aby tu děsilo mladistvou duši. Ve střední periodě pleistocénové *) ovládal tento stav strachu bezpochyby vše.

Ale jak to vše pochopiti? Jak si mají vyložiti moderní lidé v okruhu svých myšlenek, ovládaném chladným rozumem, podstatu a bytí těchto nestvůrných a klamných postav ze světa minulého, jež straší našeho přítele v nočních snech? Jakou představu mají míti nezasvěcenci z jeho přátel o „Svislém Uchu“, co jim záleží na vášnivém lákání „Mrštné“ a čím je jim vilnost a atavism **) „Rudého Oka“? Bez případného vysvětlení je to vše křiklavým nesmyslem, ničím jiným. A stejně nesmyslným jest také potom vše, co Phil vypravoval o činech a chování se kmenů lidí ohnivých a lidí na stromech žijících, jakož i o hýkajících shromážděních své vlastní hordy.

Jak by mohl dnes někdo z nás míti potuchy o důvěrném míru chladných jeskyň mezi úskalím, o veselých hrách u napojidel, když se nakláněl den? Člověk

*) Pleistocén, tolik jako diluvium, tedy perioda, jež bezprostředně předcházela periodu přítomna (alluvium). V pleistocénu nalézáme první určite stopy člověka.

**) Dědičnost některých vlastností, podobnost s prarodiči.

Pozn. překladatele.

přítomna nemusil nikdy pocítiti ostrého ranního větru ve svém hnízdě na stromě, aniž jeho ústa kdy ochutnala sladkosti mladé, stromové kůry.

Uvažujeme-li o Philově dětství, přiblížíme se poněkud jádru věci. — Mezi dnem byl hochem stejným, jako všichni ostatní jeho věku. Ve spaní byl však jiným. Pokud sahala jeho paměť, působilo mu spaní jenom hrůzy. A jen zřídka kdy dostavil se v jeho sny závan štěstí. Pravidlem ho trýznil onen zvláštní, zcela cizí a s ničím neporovnatelný stav strachu. — Pocit bázně, jenž mu tu a tam ve dne projížděl údy, byl nesmírně rozdílný od onoho strachu, který ho mučil v jeho snech. Bylť nesrovnatelně prudčí a trvalejší.

Phil byl veskrze dítětem městským, venkovský kraj mu byl něčím zcela neznámým, — a přece nesnil nikdy o městě, a stejně se v jeho snech neobjevil nikdy nějaký dům, nebo snad dokonce nějaký člověk nynějšího druhu. Mezitím, kdy vídal stromy ve skutečnosti pouze v parcích nebo na obrazech, putoval ve svých snech nezměrnými lesy. A především nebyly snad jeho stromy ve snu pouhými nezřetelnými a stínům podobnými útvary, nýbrž byly vždy ostrých obrysů a pozoroval je zřetelně. Veškeré stromy byly mu známé, každou větev, každou větvičku, rozmanité listí, mohl viděti a rozeznávati.

Tak se pamatoval ještě zcela dobře na dojem, když poprve spatřil ve bdělém stavu dub. Když spatřil tvar listů a sukovitých větví, zmocnila se ho s mučivou zuřivostí jistota, že tento druh stromů byl již viděl nesčíslněkráte ve snu. A proto se také již nedivil, když později uviděl i jiné stromy, jako jedle, tisy, břízy nebo vavříny. Znal je již dávno, vždyť se mu zjevovaly každé noci.

Zde uplatňoval se u Phila jistý odpor s ostatními zákony snění, pokud o takových lze vůbec mluviti. Obyčejně sníme o věcech, nebo spojujeme věci, jež jsme viděli ve dne nebo již dříve, nebo jsme je zažili. U Phila bylo tomu právě naopak. Ze všeho toho, co viděl ve snu, s čím se ve snu zaměstnával, nenaskytlo se mu ve bdělém stavu nikdy nic. Sen a skutečnost byly u něho dvěma nesmírně oddělenými světy.

Jako městské dítě věděl Phil toliko, že pro ořechy chodíme ke kupci a pro jahody k obchodníku s ovocem Jinak bylo v životě jeho snů. Tu trhal již dávno jako „Velký Zub" ořechy se stromů, nebo je sbíral se země v lesích mezi kmeny a pojídal. A stejně byl již sbíral jahody s úponků a křovin.

Jednoho dne přišly na jeho stůl poprve borůvky. Nikdy jich před tím neviděl, ale teď, když se na ně díval, vznikla v něm náhle vzpomínka na vlhké louky, přes něž chodívával a kde se do syta najedl borůvek. Když mu jeho matka předložila plnou misku borůvek, nabral si lžicí, ale ještě než jeho ústa se jahod dotekla, věděl již, jak chutnají. A také se neklamal. Byla to opravdu stejná chuť, jakou poznal ve svých snech již tisíkráte.

Hadi? Dlouho před tím, než vůbec byl uslyšel poprve toto slovo, mučili ho již ve spánku. Číhali na něho na mýtinách. Vymršťovali se pod jeho nohami a vztyčovali se proti němu. Šustili v suché trávě, nebo se plazili přes holé kusy skal. Ovinovali se kolem kmenů svými lesklými těly a pronásledovali ho výše a vždy výše až do vrcholků stromů, nebo ho zaháněli na kývající se, praskající větve v závratné výši nad zemí. Hadi! Ach, znal je až příliš dobře s jejich rozeklanými jazyky, s jejich kulatýma očima, s jejich blýskavými, šu-

pinatými těly, s jejich sykotem a šustěním. A když je jednou viděl v rukou krotitele hadů, poznal je jako své dávné přátele nebo lépe nepřátele svých nocí, plných trýzně a hrůz.

„Ó, tyto nekonečné pralesy s jejich děsuplným temnem!" provil jednou. „Po celou věčnost jsem v nich kráčel, jako tvor bázlivý a štvaný, jsa vyděšen nejmenším zvukem, jsa vyplašen vlastním stínem, se smysly napiatými až do krajnosti, stále na stráži a jsa stále na útěku a připraven každým okamžikem zachrániti si život divým úprkem. Šelmy pralesa mne považovaly za vítanou kořist a hleděly mne uloviti, tak že jsem stále tonul v nejvyšší bázni před těmito lovícími netvory." —

Když bylo Philovi pět let, směl poprve jíti do cirku. Vrátil se domů nemocný. Ale nezpůsobil to přílišný požitek ani perníku, ani limonády. V okamžiku, když vstoupil do stanu zvěřince, otřásl vzduchem silný řev. Zděšeně vytrhl svou ruku z ruky otcovy a prchal jak šílený k východu. Křiče strachem, srazil se s jinými lidmi a padl na zem. Jeho otec ho dohonil a jen s největší obtíží se mu podařilo uchlácholiti chlapce s poukázáním na obecenstvo, jež nebylo řevem ani v nejmenších zastrašeno.

Přes to se chvěl bázní po celém těle a teprve po dlouhém a laskavém domlouvání dal se dovésti zase ke lví kleci. Phil poznal zvíře okamžitě. — Té obludy! — Toho děsu! — Před jeho niterným zrakem vykouzlila vzpomínka ihned známé obrazy snů. — Žhoucí sluneční výheň se rozkládá nad travnatou stepí o polednách. Divoký býk se klidně pase. Náhle se rozdělují se šumotem vysoká stébla travin při náhlém skoku žlutého netvora. Jediný skok na šíji býka, smrtelný výkřik, plný muk — a pak skřípot zubů a praskot a drcení kostí!

Tak se šelma zmocnila kořisti. — Pak zase chladné a tiché napajedlo —, divocí koně, až po kolena ve vodě, srkají dlouhými, žíznivými doušky chladný nápoj. A tu se zase plíží ten žlutý — vždy a vždy tato žlutá bestie. — Skok — pronikavé zařehtání a postižený kůň se válí, kopaje ve vodě. A zase drcení a praskot kostí. A poté se vidí Phil náhle v duchu za hlubokého klidu a ve přítmí sklánějícího se večera v temné lesní houštině. Najednou, jako při posledním soudu, přerušuje večerní ticho strašlivé řvaní, k němuž ihned odpovídá šílený jekot a hýkot hordy na stromech. A Phil se vidí seděti prostřed této hordy a chvěje se hrůzou, jako pračlověk, a ječí a hýká s ostatními. —

Teď, při spatření uvězněného lva, zmocnila se Phila najednou zuřivost. Skřípaje zuby poskakoval před dravcovou klecí sem a tam, vyrážeje nesrozumitelná slova hany a doprovázeje je strašnými posunky a šklebením. Rozdrážděný lev skočil teď v bezmocné zběsilosti a vrhl se proti železným tyčím klece. Ale Phil se domníval, že zvíře jej jistě poznalo a že porozumělo oněm hněvivým zvukům z dob dávno minulých. —

Viděl ještě krotitele hadů a pak byl již cirku syt. Vrátil se domů nervosní a předrážděný. Překvapující objevení se tvorů, které znal pouze ve svých snech, objevení se jich ve skutečnosti, způsobilo, že všecek onemocněl. — Philovi rodiče byli pohnuti a postrašeni. „Naše dítě je nemocné,“ řekla matka. „Je hysterické,“ mínil otec. Ale Phil jim nepověděl nikdy pravdy.

Záhy se naučil Phil mlčeti a nic neprojevil o zažitcích svého života ve snu, o onom dvojím žití, o „rozštěpení své osobnosti“, jak se později vyjadřoval.

Jeho podivná uzavřenost byla známa u jeho soudruhů z dětství. Jenom jednou se svěřil se svými zvlášt-

ními zkušenostmi ze snů jinému chlapci. Byl to jeho nejmilejší druh při hře a oba byli ve stejném věku, asi osmi let. Phil spojil pro svého soudruha několik obrazů ze svých snů, odehrávajících se v onom zmizelém světě, ve kterém dle svého přesvědčení kdysi žil. Vypravoval mu o hrůzách onoho pravěku, o „Svislém Uchu" a o fraškách, jež spolu prováděli, o hýkacích shromážděních, o lidech ohně a jejich bydlištích. V dík za to zahrnul ho jeho soudruh a přítel posměchem a úšklebky a blábolil něco o strašidlech a nočních tancích mrtvých. Čím dále Phil vypravoval, tím více byl vysmíván a veškeré jeho vážné ujišťování, že vše to se skutečně tak událo, způsobilo, že jeho přítel jej považoval za vážně chorého na duchu. Dalším důsledkem toho bylo, že jeho přítel vypravoval dále všechna tato důvěrná sdělení způsobem přemrštěným a znetvořeným jiným hochům, tak že tito pak vyhlásili Phila za úplně pomateného.

To bylo pro něho hořkou zkouškou, která měla trvalý účinek. Cítil, že je abnormálním, že je jako z jiného plemene. Jiní ho nechápali a každý pokus dorozuměti se narazil na nové nepochopení. Proto raději mlčel a když se vypravovaly historky o skřítcích a strašidlech, spokojoval se jen zlostným úsměvem. Pak vzpomínal na své noční hrůzy. Čím byly tyto bezpodstatné stíny a vymyšlená strašidla u porovnání s jeho postavami ve snech, které kdysi ve skutečnosti dýchaly a žily!

Duchové a zlí lidožrouti mu nenaháněli strachu. Ale pád se závratné výše, s hustě listnatých korun stromů v pralese, vymršťování se plazivých hadů, jejichž uštknutí ušel se zuby hrůzou drkotajícími, vytí divokých psů, kteří ho honili přes mýtiny do lesní tmy, ano, to byly hmatatelné, opravdové hrůzy, skutečné, ni-

koliv vymyšlené události, živoucí věci z masa, krve a kostí.

Lidožrouti z pohádek a strašidla byla by mu příjemnými společníky, porovnal-li je s těmito strašnými postavami, jež po dobu jeho celého dětství s ním chodily na lože, a jež i dnes, kdy jest letitým mužem, to činí ještě.

KAPITOLA DRUHÁ

Ve Philových snech se nikdy neobjevil žádný moderní člověk, což si uvědomil záhy a velmi bolestně. I když byl ještě zcela malým chlapcem, napadla ho uprostřed této spleti snů myšlenka: „Ach, kdyby bylo zde u mne jen jediné lidské stvoření mého druhu, tu bych byl zachráněn před těmito představami a měl bych nějakou ochranu před děsnými postavami, jež na mne vůkol číhají.“ Po léta byl ovládán touto myšlenkou noc co noc. Jenom jediného člověka v tomto světě hrůzy! — Byl by mu zároveň ochranou i spásou. Phil hloubal o tom, odkud přichází a proč se vynořuje tato myšlenka vždy uprostřed jeho snů a hleděl si tuto věc vysvětliti tak, že z toho soudil na pomísení obou v něm stávajících osobností. Měl za to, že musí tu býti nějaký styčný bod mezi oběma poly jeho já, od sebe se tak lišícími. Jeho snící polovice žila daleko, daleko v pravěku, v němž nebylo ještě ani stopy po čistě lidské bytosti, a jeho druhá, skutečná a všední osobnost zrcadlila se svými všemi novodobými pojmy v podstatě jeho snů.

Jest možno, že školští psychologové budou pohoršeni užitím jeho jadrného výrazu: „Rozštěpení osobnosti“. Ale nedostatkem jiného, vystižnějšího a přesnějšího výrazu, uvykl uvedenému obratu a hájil jej domnělou nedostatečností své mateřštiny.

Konečně měl jako mladík, studující na universitě, najíti klíč ku podstatě a původu svých nočních snů. Až dosud se mu jevilo vše jako beze smyslu a bez zřejmé příčinné spojitosti. Teď však studoval teorie nauky vývojové a psychologie a poslouchal vědecké výklady o praktických zkušenostech v oblasti různých, abnormálních stavů duševních. Tak zvěděl na příklad, že padání ve snu s veliké výše do bezedné hloubky, je obyčejným a všeobecně známým zjevem ve snech, který u většiny lidí jest větší nebo menší důležitosti.

Jeho professor vysvětloval tento zjev jako dojem, který přešel na nás dědičně v paměti rasy a jejž nutno uváděti ve spojení s našimi daleko a daleko vzdálenými prarodiči, kteří bydlili na stromech. Tito obyvatelé stromů žili neustále v nebezpečí, že ztratí život náhlým pádem se závratné výše a mnozí z nich byli opravdu takovým osudem postiženi. Skoro všichni z nich zažili tu a tam nějaký nebezpečný pád a jenom rychlý a šťastný hmat po záchranné větvi je zachoval, že nebyli roztříštěni. Takový smrtelný pád, který měl ještě mírný konec, vyvolal ovšem nervový otřes, jenž v jistých mozkových buňkách způsobil molekulární změny. Tyto molekulární změny přešly pak dědičností na potomky a staly se u nich plemennými znaky paměti. A když teď moderní člověk se ve snu domnívá, že padá, aby se vytrhl ze sna krátce před úderem, s úzkostlivým pocitem stísněnosti, není to nic jiného, než výrazem plemenného dědictví, jež přešlo na nás z našich prarodičů, vzpomínkou, kterou vyvolává činnost buněk v našem mozku.

Není to nápadnějším než zdědění instinktů. Pud není ničím jiným, než pouhým zvykem, jenž byl přenesen dědičností. Jak známo, nedochází při pádu v našich snech nikdy k dopadnutí. Náraz na zem by většinou znamenal

okamžitou smrt a takovým způsobem dojista byli zbaveni života mnozí z našich prarodičů, žijící na stromech. My, nynější lidé, pocházíme od prapředků, kteří ušli takovému smrtelnému pádu, a proto nezažijeme ve snu nikdy dopadu na zem.

A zde vsunul Phil svůj názor o „rozštěpení osobností“. Došel k závěrku: — Ve stavu bdělém nemáme nikdy tohoto pocitu padání a tedy část našeho bdícího já nezná tohoto stavu. Tedy — a to bylo pro něho nezvratnou skutečností — musí zde býti jiná osobnost, naprosto rozdílná, která ve spaní zažívá pád, osobnost, která této zkušenosti již jednou dojista získala, které zůstala vzpomínka na plemenné zkušenosti minulých dob — právě tak, jako vzpomíná naše bdící, vlastní osobnost svých denních zkušeností.“ —

Teď se rozsvítilo ve Philově hlavě a s rychlostí překvapující dospěl k vysvětlení svých hrůzných a zdánlivě nepřirozených zažitků ve snách. Nebyla to jeho bdící osobnost, jeho obecné já, jež zažívalo tyto scény ve snu, nýbrž zcela jiná a od této úplně rozlišná osobnost, jež majíc zásobu prastarých zkušeností, uváděla je v jeho snech k živým vzpomínkám.

Kdo byl touto osobností? Kdy mohl tento „druhý“ ve svém denním životě na této planetě shromážditi ono množství zcela různých a zvláštních zkušeností? Philovy sny podávaly ke všem těmto otázkám správné vysvětlení. Onen „druhý“ žil v šedém pravěku, v dětství naší země, a sice v periodě, známé geologům jménem středního pleistocénu. — Tehdy spadl se stromu, aniž byl dopadl k zemi, tehdy mu strachem cvakaly zuby při řvaní lva, tehdy byl pronásledován divými šelmami jako chutná kořist a tehdy se proti němu vymršťovali jedovatí hadi, tehdy hýkal se svými plemen-

nými soudruhy ve shromážděních, tehdy s ním hrubě nakládaly pěsti mužů, náležejících k národu ohně a před nimi prchal do bezpečného úkrytu.

Často mu byly jeho druhy ve studiích činěny výtky, že jeho tvrzení neobstojí, neboť jinak by musili všichni lidé míti alespoň temně ve svém vědomí anebo ve snech onu druhou osobnost, která zažívá něco podobně hrůzného, jako na př. pád se stromů.

K těmto výtkám odpovídal Phil vždy horlivě opáčnou otázkou: „Proč jsou telata se dvěma hlavami?“ A odpovídával k tomu vždy sám: „Dvouhlavé tele jest nestvůrou. — A tím se vám dostává odpovědi k vaší otázce,“ pokračoval, — „mám tuto zřetelnou, druhou osobnost s jejímu plemennými vzpomínkami, poněvadž jsem také takovým zrůdným tvorem.“ —

Odůvodnění jeho tvrzení nebylo možno jen tak zhola odmítnouti.

Odvolával se poté k nejobyčejnější plemenné vzpomínce, k pádu se stromu. Tato druhá, tak zvaná praosobnost, jest velmi neurčitá, neboť se pamatuje na málo více, než na pád. Mnozí lidé mají však ovšem ještě jiné, výraznější plemenné vzpomínky. Mínil tím sny o nekonečném létání, o pronásledování netvory, o pestrých světelných efektech, o dusících záchvatech, o ohrožování plazy a jinými lezoucími tvory.

Stopy této praosobnosti, tohoto druhého já, nalézáme u všech lidí. U některých jsou skorem smazány, u jiných jsou vyjádřeny mocněji a jednotlivci mají zvlášť ostře vyvinutý smysl pro plemenné vzpomínky.

„Jde tu prostě o vývojový stupeň oné praosobnosti,“ — končíval obyčejně, — „která je na příklad u mne vyvinuta neobyčejně mocně, skoro stejně silně, jako moje osobnost moderní. V tomto směru jsem tedy zrůdností a obětí neobyčejně mocné a odchylné dědičnosti.“

Tento názor byl u něho původcem zase jiných duchovních stínových her. Zaměstnával se na příklad velmi živě vírou v opětné vtělování.

Přívržencům této fantasie jest ovšem pohodlno, nějaké zjevy, jež jsou jejich skutečnému životu cizí, vzpomínky na činy a na daleké, v minulosti ztracené události, vysvětlovati prostě tak, že musili již jednou dříve žíti. Ale s touto hypotesou se dopouštějí jisté chyby. Přehlížejí při tom úplně „rozštěpení osobnosti". Namlouvají si, že mají jenom jednu jedinou osobnost, která se stejnou identitou přechází do nových tělesných tvarů.

Phil nebyl nikterak nakloněn tomuto názoru. Zamítal nauku o opětném vtělování. Pravil si, že má vidění sebe sama na svých potulkách pralesy dávného světa. A to, co tu vidí, není nijak jeho moderním já, není jeho já těchto dnů, nýbrž jiným, jež představuje jen zcela vzdáleně pouze jeden díl jeho samého, asi jako jeho otec nebo jeho děd, jsou jeho méně vzdálenými částicemi.

Onen druhý je tedy nějaký určitý jeho prapředek, nějaký vzdálený praotec jeho bližších praotců ve dlouhé rodové čáře naší rasy a tento praotec sám jest zase potomkem jiných prapředků, kteří dlouho před onou pravěkou periodou sídlili s vyvinutými prsty na nohou a rukou na stromech.

Krátce, trval na tom, že jest zrůdným tvorem a nebylo lze vymluviti mu jeho zcela abnormální plemennou pamět a domnělé vzpomínky na jeho dávné předchůdce.

„Jest to zajisté něčím neobyčejným," tolik doznával, „avšak nevidím v tom naprosto něco nepřirozeného."

„Uvažte přece moje výv0dy,“ mluvíval s důrazem. „Pud jest kusem plemenné paměti. — Dobrá! — Všichni jsme přijali od našich otců a matek takové vzpomínky, jako je oni přijali zase od svých rodičů. K tomu je však třeba nějakého prostředí, jímž se tyto vzpomínky s generace na generaci přenášejí. Toto prostředí nazývá Weismann „zárodečným plasmatem“. Ono jest nositelem vzpomínek na vývoj rasy. Tyto vzpomínky jsou ovšem většinou nezřetelné a zmatené a mnoho takových dojmů je vůbec ztraceno. Některé zvláštní druhy zárodečných plasmat jsou zase neobyčejně zatíženy takovými vzpomínkami. Vědecky vyjádřeno: jsou více atavistické, než jiné.

„S poslednějším se setkáváte u mne. Jsem zrůdností ohledně dědičného zatížení, atavistickým dvojníkem. Nezáleží mi na tom, jak mne chcete nazývati, ale jsem tu skutečně a tělesně, pojídám svoje jídlo třikráte za den a táži se vás: Co můžete proti tomu namítati?“ —

Vzhledem k nevěřícím Tomášům ve psychologii, kteří byli vždy naladěni k výsměchu a kteří mu hleděli namluviti, že jeho neustálé obtěžování ve snech jest výsledkem jeho příliš horlivých studií, že nevědomky autosuggestivně přenáší a užívá svých získaných vědomostí o vývojové nauce na své sny, — měl také vždy ihned pohotově odpověď.

„Nebyl jsem nikdy horlivým studentem,“ mručíval, „a ve škole jsem byl vždy posledním. Tělocvik mně byl desetkráte milejší, ano — a — kulečník jsem hrával také vášnivě rád. — Dokud jsem nepřišel na universitu, neměl jsem ani potuchy o nějaké vývojové nauce. A veškeré ony zažitky z mého dávného života měl jsem již jako malé děcko. Jste tedy na stopě nepravé!“ —

Že teprve pak, když poznal myšlenku o vývoji člověka, mohl uvésti do spleti svých snů jisté uspořádání, k tomu se přiznával rád. Nauka vývojová stala se mu opravdu klíčem. Dala mu potřebného objasnění, uvedla do pořádku atavistické kozelce jeho mozku a smířila ho s osudem, který ho odsuzoval ztráviti polovici jeho života v šedém pravěku.

A především se naučil poznání, že lidé přítomnosti nemohli absolutně existovati v oné epoše stvoření a toto poznání ho osvobodilo od žádosti ve snu, aby nalezl ve svých viděních nějakého člověka ke své podpoře.

KAPITOLA TŘETÍ

Jako hoch snil Phil ponejvíce o svém předhistorickém dětství. Viděl se pak ležeti jako nepatrný tvor, skrčený v jakémsi hnízdě z větví a haluzí. Ležel-li na zádech, mohl po dlouhé hodiny sledovati hru slunečních paprsků vysoko nahoře v listí a pozorovati chvění a kývání se lupenů, jimiž pohyboval vítr. Jestliže se však při silném větru přenášely tyto pohyby i na hnízdo samotné, míval vždy neurčitý pocit, jakoby pod ním zela obrovská a děsná hlubina. Viděti sice nemohl tuto propast, neboť nebyl s to, aby pohleděl přes okraj hnízda, ale věděl, že pod ním je hluboký prostor a bál se této hlubiny, jež se k němu šklebila vzhůru, jako nějaká tlama vše pohlcujícího netvora.

Tento sen, v němž ležel docela tiše, a jenž se mu zdál býti spíše nějakým stavem, než vzpomínkou na vlastní činnost, byl nejčastějším zjevem jeho nejútlejšího mládí. Ale tento klid byl pak náhle přerušen zvláštními postavami a divokými událostmi, jež vířily bez spojitosti v jeho visích. Hrom a hučení bouře a vynořování se neznámých krajinných obrazů, jakých nikdy neviděl ve svém obyčejném životě, ho lekaly. A koncem všeho bývalo, že měl obyčejně hlavu jako pomatenou a že ho tlačila trýznivě můra, tak že ze všeho zůstala mu jen nejasná představa. Chybělo mu logické spojení.

Později se mu ovšem vyjasnilo, že snil pouze věci bez spojitosti.

Jednou se viděl jako maličký kojenec oné pravěké doby, ležeti v hnízdě na stromě. V nejbližším okamžiku se spatřoval jako vyrůstající mladík v boji s ohyzdným Rudým Okem a ihned na to se plížil na všech čtyrech opatrně za poledního parna k napajedlu. Události, které byly od sebe vzdáleny na léta, seskupovaly se dohromady v jeho snech v málo minutách nebo vteřinách. A proto bylo zpočátku vše popletené. Až teprve když vyrostl v mladíka, a když se mu již tisíckráte zdály tyto prastaré zkušenosti, vniklo trochu jasu do spletitosti jeho pestrého, obrazového světa. Znenáhla se uspořádal i časový sled, události se řadily k sobě s lepší pochopitelností a činy i příběhy se staly srozumitelnějšími. A tak se konečně naučil správně pojímati onen zmizelý prasvět, jak jej kdysi znal, když v něm žil, či vlastně, když v něm žilo jeho druhé já. Bylo to jako putování moderního člověka do nesmírně vzdáleného pravěku při doprovodu jeho dřívějšího, druhého já.

A když takto se mu podařilo uchopiti se jednou nitě, nenalézal již obtíží, srovnati si svůj pravěký život dle hlavních postav a důležitých událostí. Opěrnými body mu byly jeho přátelství se „Svislým Uchem", nepřátelství s „Rudým Okem" a jeho milostné styky s „Mrštnou". Všechno to přispívalo k objasnění vzniku a spojitosti jeho dávného života.

Jeho pramáť nezaujímala v jeho paměti příliš mnoho místa. Snad nejpřednější a zajisté nejpronikavější vzpomínka slučovala se u něho s následující událostí. Ležel na zemi v lese, jsa trochu starším, než mládě ve hnízdě, ale při tom přece jen dosti bezmocným. Válel se na suchém listí a hrál si s uschlými listy, mumlaje

si k sobě po tichu. V teplém slunečním světle mu bylo dobře a spokojeně. Před ním se táhla malá mýtina, kolem něho rostly keře a kapradiny a nad tím se klenula střecha, tvořená větvemi obrovských kmenů. Náhle uslyšel nějaký zvuk. Rychle se posadil a naslouchal s napětím a bez hnutí. Z jeho hrdla nevyšlo již ani zvuku. — Onen zvuk se přiblížil a zněl jako chrochtání vepře. Teď se zdálo, že se plíží podrostem nějaké tělo. Chvosty kapradin se kývaly sem a tam Těsně u něho se rozdělily. Žhavé oči a dlouhá tlama s bílými tesáky se zjevily a zíraly na něho bez hnutí.

Byl to divoký kanec. Prohlížel si zvědavě malého tvora. Zachrochtal opětovně, dupal předníma nohama a potřásaje hlavou, rozkýval kapradiny kolem sebe. Dítě sedělo jako zkamenělé na zemi a zíralo s nevýslovnou úzkostí v srdci na netvora ztrnulýma očima.

Jeho nehybnost a mlčení byly velmi vhodné. Přes veškerý strach potlačilo dítě instinktivně každý výkřik. Kanec se teď vybatolil zcela z kapradin a vyšel na mýtinu. Výraz zvědavosti mizel z jeho očí a byl nahražen krutou chtivostí.

Teď však vyrazilo dítě ve své nouzi hlasitý výkřik — pronikavé zavolání, plné hrůzy. Také teď se zachovalo, vedeno pudem, nejsprávněji. Z nedaleka odpověděl ihned jiný výkřik. Zaražen těmito zvuky, dupal kanec zase nerozhodně do půdy.

Křovinami vyrazila teď v šíleném spěchu jiná postava. Byla to matka dítěte — nikoliv nepodobná velikému orangutanu nebo šimpansovi, ale zřejmě jiných tělesných poměrů. Byla silnější konstrukce, než tyto opice a dále byla méně chlupatá a neměla tak dlouhé paže, ale silnější nohy. Kromě své přirozené srsti ne-

měla na sobě nijakého ochranného oděvu. — Ve svém rozčilení podobala se teď Furii.

Supajíc vztekem přiběhla zuřivě k dítěti. Cenila zuby, šklebila se strašlivě a vyrážela stále hrozivé zvuky, znějící jako „kh-ah! kh-ah!“ Její nenadálé objevení se působilo tak zastrašivě, že kanec, když se proti němu postavila, bezděčně se skrčil k obraně a zježil srst. Bleskem se vrátila ke svému dítěti. Využívajíc okamžité zaraženosti netvora, vyskočilo dítě na svou matku a objalo ji pažema i nohama. Ještě i ve snu se Phil domníval, že cítí, jak rve její srst při namáhavém pohybu kůže a svalů.

S dítětem, jež se jí pevně drželo, vyskočila matka do výše a chopila se jedné převislé větve. Již v následujícím okamžiku zafičel kanec skřípaje tesáky pod ní. Byl se mezi tím vzpamatoval ze svého překvapení a vrhl se vpřed se křikem kvičivým, podobným hlasu trubky. To působilo jako signál. Ze všech stran vyřítili se teď porostem a kapradinami divocí vepři na mýtinu a bylo jich dobře dvacet kusů. Pozdě! Matka se vyšvihla na větev, rostoucí asi čtyry metry nad zemí, kde byla s dítětem, pevně k ní se vinoucím, v bezpečí. Ve svém velikém rozčilení hýkala, vřeštěla a spílala dolů na tlupu, která se tam shromáždila, ježíc srst a skřípajíc zuby. Dítě zíralo dolů a s chvěním na zuřící bestie, ale hledělo dle možnosti napodobovati křik své matky.

Z dálky ozvaly se teď podobné, ale hlubší zvuky, jež se spíše podobaly temnému řvaní. Tento řev stával se hlasitějším a blížil se. A dítě vidělo blížiti se svého otce. Alespoň soudil Phil ze všech známek, ze to byl dojista jeho otec.

Velikou krásou tento jeho otec ovšem nevynikal.

Zpola opice a zpola člověk, — nebyl již úplnou opicí a přece zase nebyl také člověkem. Krátce, popsati ho nebylo snadno. Ani na zemi, ani v ní, aniž pod zemí nenalézáme dnes podobných tvorů. Vzhledem k tehdejším poměrům musil býti silným mužem, který vážil dojista jednostotřicet kilogramů. Jeho obličej byl široký a plochý. Silná obočí visela přes oči. Tyto však byly malé, ležely hluboko, a stály blízko u sebe. Nosu v této tváři skoro nebylo. To, co bychom mohli pokládati za nos, byla krátká a široká vypouklina kůže, zjevně bez můstku, s nozdrami, jež vyzíraly s obličeje jako dva otvory. Čelo vybíhalo nad očima daleko vzad. Vlasy na hlavě počínaly těsně nad očima a dosahovaly až do týla. Hlava byla směšně malá a seděla na stejně směsně tlustém a krátkém krku. Celá stavba jeho těla vyznačovala se neobyčejnou sporostí, kterýžto znak byl asi u tehdejší rasy všeobecný.

Jeho hrudní koš byl sice neobyčejně vysoko vyklenut, ale chyběly mu dmoucí se svaly, široká ramena, ladnost jemně utvořených údů a sličná symetrie obrysů. Tělo tohoto prapraotce jevilo sílu, avšak sílu bez krásy: byla to divoká, původní síla, stvořená k uchopení, rozmačkání, roztrhání a ničení.

Jeho boky byly úzké a hubené, chlupaté nohy byly křivé, se šlachovitými svaly. Podobaly se vlastně spíše pažím, neboť byly vytáhlé a sukovité, jevíce sotva nějaké stopy plného lýtka nynějších lidí. Na chodidlech mohl jen špatně běhati, neboť jeho noha byla utvořena spíše jako ruka a zařízena k chápání a palec na noze nebyl v jedné řadě s ostatními prsty, nýbrž mohlo ho býti použito jako palce u ruky.

Matce a dítěti byl jeho zjev právě tak málo nezvyklým, jako cesta, kterou jim přispěchal na pomoc.

Přišel totiž korunami stromů, pohybuje se od kmenu ke kmenu a od větve k větvi dlouhými rozmachy. Se zuřivým vytím skákal tento chlupatý čtyrruký muž mezi stromy. Chvílemi se zastavoval a sípaje vztekem, bubnoval oběma pěstmi na svůj hrudní koš. Pak skočil zase o tři až pět metrů dále, uchopil se některé větve jednou rukou a sáhl druhou dále, pokračuje tak spěšně na své cestě, aniž by byl v pochybnostech ohledně svého nejbližšího pohybu.

Dítě ho sledovalo očima s pocitem nutkající touhy, aby mohlo stejně skákati s jedné větve na druhou. A zároveň s tímto přáním vznikla u něho důvěra, že později bude schopno téhož výkonu, později, až bude větší. — Proč ne? — Hošíci přihlížejí dnes také, jak jejich otcové mávají sekerami a porážejí stromy a mají při tom zcela nevědomky pocit, že jednoho dne to také dovedou. A tak probudil život též v tomto dítěti pravěku naději, že jednou bude moci napodobovati svého otce a našeptával mu o ctižádostivých činech na tajemných cestách ve vzdušných korunách stromů pralesa.

Teď dostihl muž své rodiny. Byl strašlivě rozhněván. S dolním pyskem, daleko vyčnívajícím, spílal dolů divokým vepřům. Chvílemi vrčel jako pes a dítě vidělo s hrůzou jeho veliké tesáky, jež se při tom objevovaly.

Další chování se otcovo stupňovalo k nejvyšší míře vztek divokých vepřů. Ulamoval větve a menší haluze a házel je dolů na nepřátelské bestie. Pak, drže se pouze jednou rukou, houpal se v dosahu nad kanci sem a tam a dráždil zvířata skřípající zuby vždy nanovo k výbuchům zuřivosti. A čím vztekleji chrochtala, tím hlasitěji se jim posmíval. A nejsa s tím spokojen, ulomil silný klacek, zavěsil se jednou rukou a jednou no-

hou na větev a bodal pak vesele boky divoce chrochtajících netvorů nebo je prudce bil přes rypáky, z čehož matka a dítě jevily neobyčejné potěšení.

Ale i nejkrásnější žert netrvá věčně. Přesycen touto hrou a stále ještě se zlomyslným úsměvem odvedl pak muž svoji rodinu cestou skrze stromy s místa této scény. Mezitím zmizely ctižádostivé pocity dítěte; ustrašeně a bázlivě se vinulo pevně ke své matce, šplhající obratně a houpající se vzduchem se svým břemenem. Jednou při dalekém skoku zlomila se větev pod její tíží. A v praskotu lámající se větve pocítilo dítě s hrůzným zděšením, jak padá i se svojí matkou do hlubiny. Les a sluneční světla na šumícím lupení mizela před jeho očima. Při svém pádu mělo ještě dojem o postavě svého otce, který se zastavil a obrátil, — a pak se ponořilo vše do černé tmy.

V následujícím okamžiku nalézal se Phil probuzený, ležící ve své posteli, jsa pokryt potem, chvěje se a pociťuje hnusné svírání v žaludku. Otevřeným oknem ložnice vanul k němu chladný noční vzduch. Noční lampička hořela klidně.

Phil pak přemýšlel často o tomto pádu do hlubiny a znenáhla došel k úsudku, že nebyl obětí divokých kanců, ano, že bezpochyby při pádu vůbec ani nenarazil na zem, neboť jinak by se nemohl upamatovati o tisíc století později na ostatní události.

Ve svém dětství trpěl Phil děsně podobnými sny. Když jako něžné dítě musil samoten v posteli tráviti každou noc s takovými nevysvětlitelnými hrůznými obrazy, bylo to dojista příšerné. Ve svém nynějším životě neviděl nikdy krotkého vepře, tím méně snad nějakého divokého kance. Kus slaniny, jež se ke snídani škvařila

na pánvici, to bylo vším, co z vepře znal. A přece pádili divocí kanci, jako by byli opravdu živí, každé noci v jeho snech a on sám se vyšvihoval se svými pohádkovými prarodiči do vzdušných korun obrů pralesa.

KAPITOLA ČTVRTÁ

Poněvadž Phil viděl ve svých snech vždy pouze jednotlivé fase ze svého dávnověkého života, bylo mu velmi obtížno umístiti v řadě jednotlivé události dobové tak, jak se staly. Nevěděl, jaká doba uplynula mezi jednotlivými příhodami a zda-li mezi nimi uplynuly dva či čtyry roky, či snad více let.

Proto si pomohl konečně při seřaďování jednotlivých příhod logickým postupem. Bylo nepochybno, že příšerné dobrodružství, ve kterém se svou matkou byl přepaden divokými kanci a kdy na útěku spadl se stromu, bylo dobově zajisté dávno před tím, kdy se seznámil se „Svislým Uchem", svým pozdějším soudruhem ve hře. V této době událo se také jistě odloučení od jeho matky.

Na svého otce neměl dále žádných jiných vzpomínek než oněch již vylíčených; jeho otec se nikdy již neobjevoval v jeho pozdějších snech. Z toho soudil, že jeho otec záhy po onom dobrodružství s divokými kanci zahynul. Ze všech okolností mohl souditi, že onen muž byl stižen předčasným a násilným koncem, jemuž padl za oběť ve výkvětu svých mužných let. Nějakého vysvětlení o způsobu otcovy smrti se Philovi nedostalo. Utopil se snad onen muž v řece? Či ho zardousil některý had, nebo nalezl hrob v žaludku starého „Křivého Zubu", jeskynního tygra? —

Jeho paměť podržela jenom takové věci, které jako pračlověk viděl vlastníma očima. — Jestliže věděla jeho matka něco o otcově smrti, tedy přece o tom nikdy nemluvila. A jak by byla mohla také při nedostatečné vyjadřovací možnosti o tom mluviti? — Tito předchůdci lidí měli nejvýše třicet až čtyřicet zvuků, jež sotva lze nazývati slovy. O nějakém členění řeči ve slova podstatná s pevným významem, která by slovy přídavnými byla blíže určována, jakož i o ostatních druzích slov nebylo ani stopy. Místo těchto prostředků řeči pomáhali si tito pralidé tím, že kladli na svoje zvuky různý výraz, vyráželi je v různých přestávkách, rychleji nebo pomaleji, aby tak vyjádřili to nebo ono.

Nebylo také časování. Časový postup poznávali asi ze souvislosti. Jenom věci určité a smysly chápatelné byly vyjadřovány zvuky, poněvadž tento pranárod mohl jen takové věci duševně pochopiti. Jinak byli odkázáni hlavně na mluvu posunkovou.

Veškeré abstraktní a všeobecné myšlení bylo skoro úplně nad jejich obzorem. A jestliže někdo z nich opravdu narazil na podobnou myšlenku, tu vznikla ihned obtíž, jak ji má vyjádřiti svým druhům v nedostatku vhodných zvuků. A kdyby i byl takové zvuky nalezl, tu by jim byli druzí naprosto nerozuměli. A byl by musil uchýliti se k mluvě posunkové, aby, užívaje zároveň opakovaných zvuků, pokud to šlo, tímto způsobem svoje myšlenky vysvětlil a učinil pochopitelnými.

Takovým způsobem se zvětšovala zásoba jazyka. — Na základě těchto několika zvuků obdržel tento prakmen lidí možnost, že mohl svoje myšlenky o malý kus nechati vzlétnouti nad obyčejný obzor. Z toho vznikla pak potřeba nových zvuků, aby se tyto myšlenky mohly sdělovati. A tu pak se někdy stávalo, že

některá zvláště nadaná hlava, povzbuzená vzrůstem zásoby zvuků, dovolila svým myšlenkám potulovati se ještě dále, čímž docházel tento jednotlivec k novým odtažitým pojmům, jež pak ovšem z nedostatku zvuků nemohl učiniti pochopitelnými ostatním lidem. Z toho všeho lze souditi, že se řeč v oněch pravěkých dobách lidstva vyvinovala jenom pomalu.

Avšak přes tento úžasně prostý duševní život tehdejších lidí dovedli přece vykonávati věci, jakých dnešní člověk již nedovede. Mohli pohybovati ušima a dovedli je vztyčovati a zase pokládati; dovedli se pohodlně poškrabati mezi lopatkami a mohli nohama házeti kamením jako rukama. Phil to činíval ve svých snech velmi často. Také mohl s ohnutými koleny, nakláněje se v bocích dopředu, opříti se lokty o zem. — A pak — ptačí hnízda! — Měli by je viděti hoši dvacátého století. Sbírek vajec k účelům studijním tehdy ovšem nebylo, neboť vejce byla pojídána čerstvá. —

Phil také často přemýšlel o svých potulkách se „Svislým Uchem", s nímž se spřátelil po svém odloučení se od matky. Záhy po smrti praotce přidružila se jeho matka k jinému muži. Philovy vzpomínky na tohoto otčíma byly pouze žalostné a nijak příjemné. Tento otčím měl ve své povaze něco lehkomyslného a nechvalného. Hbitost jeho jazyka byla tak veliká, že jeho věčné štěbetání, i v pouhé vzpomínce, činilo ještě dnes Phila nervosním. Mysl jeho otčíma byla příliš nestálá, aby mohl trvaleji sledovati nějaký určitý cíl. Zkrátka, bylo v něm něco opičího. A když Phil později viděl opice v kleci, dostavovala se u něho vždycky představa jeho otčíma.

Hned od začátku nenáviděl nový manžel svého nevlastního syna a hoch naučil se velmi rychle obávati

se svého otčíma a vyhýbati se jeho zlomyslným nápadům. Jestliže se tento chlap někde ukázal, zalezl hoch za matku a přivinul se k ní. S přibývajícím stářím vzrůstala síla maličkého, takže se odvažoval teď častěji vzdáliti se od matky a činil to vždy ve větším a větším okruhu. „Štěbetavec", jak Phil nazýval svého otčíma, a to nejen ve snu, nýbrž i ve svých pozdějších vypravováních, využíval této příznivé okolnosti.

V oněch dnech pravěku neměli tito tvořící se lidé ovšem jmen. A jenom, aby je bylo lze lépe rozeznávati, vymyslil Phil zvláštní jména pro tvory, jevící se v životě jeho snů, jako i sám sobě dal jméno „Velký Zub" pro neobyčejně veliké svoje špičáky.

„Štěbetavec" trápil bez přestání svoje nevlastní dítě. Buď je štípal nebo je bil anebo je kousal.

Jeho matka ovšem také často zakročila a pak záhy poletovaly vlasy k největší radosti maličkého. A nakonec se udával obyčejně opravdový, krásný a nekonečný rodinný výstup, v němž hoch byl příčinou hádky.

Chlapec tedy neměl šťastného domova. „Domov!" říkával Phil vždycky s úsměvem, když vypravoval o tehdejších dobách. „Neměl jsem tehdy domova ve smyslu nynějšího slova. Můj tehdejší domov záležel pouze ve spřízněném poměru rodinném, a nebyl tedy obydlím. Žil jsem v pečlivé ochraně matky, ale nikoliv v domě. A matka žila tam, kam ji náhoda zavedla, když hledala útočiště nad zemí při sklánějící se noci." —

Tato pramáti byla trochu staromodní. Lpěla ještě houževnatě na životě ve stromech, kdežto pokročilejší členové jejího kmenu usídlili se již v jeskyních, ležících nad řečištěm. Nedůvěřovala jeskyním, a zůstávala raději při tom, co se ode dávna osvědčovalo. Stromy se jí

zdály býti dosti dobrými k obývání. Matka i dítě měly ovšem jeden oblíbený strom, na němž nejraději trávily noc, avšak když byli nocí zastiženy jinde, spaly také na stromech jiných. Na onom stromě byla mezi vhodně rozvětvenými větvemi vystavěna z haluzí, větví a úponkovitých rostlin jakási hrubě zhotovená plošina. Podobalo se to trochu ptačímu hnízdu, jenže to bylo tisíckráte neuměleji slátáno než jakékoliv opravdové hnízdo ptačí. Avšak u tohoto hnízda bylo něco, čímž se zvláště vyznačovalo a co obyčejně u hnizd nenalézáme. Byla tam střecha.

Nebylo tu ovšem střechy dle moderního vzoru a ani nebyla taková, jakou si dovedou urobiti divoši, stojící na hlubokém stupni kultury. Byla mnohem nedovedněji zhotovena než nejhorší slátanina, jakou kdy lidské ruce provedly. Jednotlivé její části a kusy byly bez volby naházeny přes sebe a na sebe. Nad vidlicí z větví týčila se nepravidelná hromada větví a haluzí. Čtyři nebo pět blízkých, rozvětvených vidlic tvořilo podpory tak zvanému hřebenu střechy, jehož záporníky byly zhotoveny prostě z větví asi tři centimetry tlustých a na nich bylo pak nahrnuto množství tenčích větviček a haluzí beze všeho plánu. Celek nebylo lze porovnati ani vzdáleně se střechou slaměnou a při silných deštích pronikala voda touto střechou jako sítem.

„Štěbetavec“ proměňoval více a více matce i dítěti rodinný život v peklo. Způsobem nejzlovolnějším činil hochovi úklady, což bylo mimochodem jeho jedinou činností, která jej dovedla poutati déle než pět minut. A časem ochabovala také horlivá ochrana jeho matky. Tato žena pociťovala konečně jako obtíž okolnost, že chlapec jest stálou příčinou oněch neustálých hádek se „Štěbetavcem“. — A poměr ten se konečně zhoršil

tou měrou, že mladík by byl uprchl z vlastního popudu, kdyby tomu byl jeho otčím nepředešel a nevyhodil ho doslovně z hnízda. Příležitost k tomuto vyhazovu naskytla se jednoho dne. Mladík zůstal ve hnízdě sám, kdežto matka s otčímem odešli na borůvková brda.

„Štěbetavec" si dojista již před tím utvořil celý plán, neboť záhy ho uslyšel chlapec vraceti se lesem s chraptivým a vzteklým řevem. Jako všichni mužští příslušníci onoho druhu tvorů vyjadřoval svoji divokou zlost tím, že se chvílemi zastavoval a bubnoval pěstmi na svá prsa.

Hoch poznal ihned bezmocnost svého postavení a skrčil se s chvěním ve hnízdě. V tom se přiblížil „Štěbetavec" přímo k dubu a šplhal za stálého spílání do výše. Když dospěl k vidlici větví, byl chlapec ve své úzkosti již na veliké vodorovné větvi, na níž se uchýlil. „Štěbetavec" se vrhl ihned za ním. Dítě lezlo vždy dále až na nejtenčí větve a haluze, kamž je „Štěbetavec" nemohl následovati. K tomu byl až příliš opatrný, neboť pro svoji velikou tíži, byl by se musil dojista prolomiti a spadnouti.

Ale tento podlý chlap věděl, že mu není třeba přiblížiti se až k samotnému hochovi. Jeho ohyzdný obličej leskl se samou zlobou, malé oči se jiskřily krutým chtíčem, když teď počal větví kývati nahoru a dolů. — Kývati a houpati! — A mladík visel až na nejzazším konci větve, sedm metrů nad zemí a držel se křečovitě větviček, které pod jeho tíží praskaly a lámaly se. A netvor houpal větví vždy divočeji a divočeji a při tom zíral se šklebivou nenávistí na chlapce. — A pak nastal konec. — Všechny čtyry větve, jichž se držel, zlomily se zároveň a „Velký Zub" sřítil se pozadu do hlubiny, svíraje ještě křečovitě rukama i nohama ulo-

mené větve a upíraje oči na svého trýznitele. Na štěstí nebylo pod ním divokých kanců a prudkost pádu byla umírněna tuhými a pružnými křovinami. — Obyčejně byl pád vždycky náhlým koncem Philových snů. Nervový otřes překlenul pak v okamžiku sta tisíciletí a Phil se pak ocitl pokryt potem a probuzený ve své posteli a slyšel bití kukačkových hodin v předsíni. Tento sen byl jediným, z něhož se však, ku podivu, neprobouzel. — S ustrašeným výkřikem padl vždy s praskotem skrze podrost a narazil na zem.

S odřeninami, poškrábán a s naříkáním zůstal ležeti tam, kam dopadl. Když pohlédl vzhůru, rozeznával „Štěbetavce“ mezi listím a slyšel, jak vyrážel radostné vytí a pozoroval, jak k tomu do taktu houpal větví. Hoch rychle ustal ve svém naříkání. Nebyl teď již v ochraně stromů a věděl, že každý, přílišně slyšitelný výraz jeho bolesti přiláká ihned divoké šelmy.

Mezitím, kdy umlklo jeho štkání, pozoroval s podivením světelné hry, jež povstávaly částečným otvíráním a zavíráním jeho slzami mokrých, očních víček. Pak se ohmatával a přesvědčil se, že neutrpěl větší škody. Tu a tam ztratil ovšem kousek kůže nebo trochu srsti a nějaký ostrý a zubovitý konec větve se zaryl asi na čtyry centimetry do jeho předloktí, ale pouze jeho pravý bok, jenž musil vydržeti náraz, bolel ho nesnesitelně. Avšak vše to byly pouze nepatrné poškrábaniny. Kosti měl neporušené a rány v mase, jež utrpěli tehdejší zvěrolidé, hojily se mnohem rychleji a lépe než dnes. Jeho bok způsoboval mu již více starostí a déle nežli týden musil silně kulhati.

Jak tu „Velký Zub“ ležel ve křoví, s beznadějným pocitem opuštěnosti a zbaven domova, rozhodl se, že se již nikdy nevrátí ke své matce a k nenáviděnému

„Štěbetavci“. Chtěl jíti daleko do hrůzného pralesa a vyhledati si strom, na němž by si mohl vystavěti své vlastní hnízdo. Starostí o potravu neměl zatím žádných, neboť už dávno se naučil starati se sám o sebe a matka ho jen vodila a chránila. —

Potichu lezl podrostem. Jenom jednou ještě se ohlédl na vyjícího a větví kývajícího „Štěbetavce“, jenž neskýtal pohledu vábivého. — Chlapec se byl již dávno naučil používati opatrnosti a teď, když byl v cizím světě odkázán sám na sebe, byl tím opatrnějším.

Směr jeho pochodu byl mu nejvýš lhostejný. Pudila ho jenom jediná myšlenka: Býti z dosahu „Štěbetavce“. Vylezl pak zase na strom a putoval pak po dlouhé hodiny přes zelené vrcholky stromů, aniž navštívil zemi. Nezachovával tak určitého směru a nepostupoval bez přestávky. Nestálost byla přece v jeho přirozenosti jako byla v povaze jeho celého. A k tomu byl dosud dítětem a proto se také častěji zastavoval, aby si pohrál.

O dalších událostech, jež bezprostředně následovaly po jeho rozloučení se s domovem, nalézal Phil ve svých snech pouze nepatrného poučení. A také ve bdělém stavu nedovedl seřaďovati nikdy jednotlivé sny tak, aby z nich povstal jasný obraz událostí, jež se odehrály mezi jeho odchodem a jeho příchodem k jeskyním.

Pamatoval se jen na několik mýtin, kterými musil projíti. K tomu byl nucen sestupovati na zem a pak běžel s největším kvapem a v největší hrůze přes ně. Také vzpomínal na dny lijáků a slunečního světla a dle toho bylo mu asi cestovati velmi dlouho. Zvláště nepříjemnou byla mu vzpomínka na deštivé dny a na jeho obrovský hlad, jakož i neobyčejné prostředky, kterých užil, aby jej ukonejšil. Trvalejšího dojmu nabyl

o honbě za ještěrkami na jednom holém skalním hřbetu. Tato hbitá zvířátka vklouzla mu obyčejně pod kameny a tak mu unikala. Jenom někdy, když některý kámen rychle obrátil, podařilo se mu zmocniti se některé ještěrky. Ale hadi ho vyhnali z tohoto místa. Neublížili mu sice, nýbrž vyhřívali se jen na plochém skalním hřbetu, než jeho zděšená bázeň před hady byla tak veliká, že uprchl, jako by byl štván a jako by mu byli v patách.

Dále hryzl hořkou kůru mladých stromů. A také si temně vzpomínal, že jednou snědl množství zelených ořechů s měkkými skořápkami a mléčnatými jádry. A též se pamatoval na následující potom trvalou nevolnost v žaludku. Zdali byly její příčinou ještěrky nebo ořechy, nemohl rozhodnouti, jenom tolik věděl, že mohl považovati za štěstí, že nebyl rozsápán a sežrán, když se po dlouhé hodiny válel na zemi v prudkých bolestech.

KAPITOLA PÁTÁ

Před Philovým zrakem se jevil jasně obraz, když jako „Velký Zub“ vystoupil neočekávaně z hustého pralesa. Stál na konci velikého, volného prostranství, jehož jedna strana byla ohraničena příkrou skalní stěnou a druhá byla uzavřena řekou. Pobřeží spadalo k vodě velmi příkře a jenom tu a tam, kde se půda na některých místech byla sesula, bylo viděti vyšlapané stezky, příchody k napojidlům obyvatelů jeskyň.

Phil přišel k hlavnímu sídlišti jeskynního národa, k jeho hlavní vsi. Naproti tomu bydlili rodina i ostatní příslušníci „Velkého Zubu“, kteří zůstali při zastaralých názorech, jaksi na venkově, ačkoliv náleželi ke stejné hordě.

Od stromu, na němž bylo jeho hnízdo, až sem, byla poměrně krátká vzdálenost — avšak, kdežto by byl mohl přímou cestou uraziti řečenou vzdálenost za hodinu, byl na cestě celý týden.

Se svého místa mohl teď také pozorovati zcela dobře jeskyně ve skalních útesech, celé sídliště a také napajedla. Na otevřeném prostranství viděl množství příslušníků svého kmene. Jeho dětské srdce zabušilo radostně při jejich spatření, neboť již celý týden nevidělo nikoho ze sobě rovných a putoval osaměle a samoten a byl vydán hrůzám pustiny. Proto běžel ve své veliké radosti rychle ke svým lidem.

Jeho přijetí bylo zvláštní. Jeden muž ze zástupu spatřil hocha a vyrazil ze sebe varovný výkřik. V témž okamžiku prchalo již vše ve strachu a bázni a s hlasitým bědováním. Všichni vyskočili a šplhali pak dále po skalách a zmizeli co nejspěšněji ve vchodech do jeskyní. Jedno docela malé dítě upadlo při tomto zběsilém útěku a zůstalo ležeti plačíc a naříkajíc. Ihned se vyřítila jeho matka a dítě vyskočilo na ní, připjalo se k ní pevně. A pak šplhala matka nahoru a oba záhy zmizely v jednom vchodu do sluje.

„Velký Zub“ byl samoten. Širé prostranství leželo před ním opuštěné. Toho nedovedl pochopiti. Posadil se smutně na zem a počal skučeti. — Proč jen před ním vše uprchlo? — Později, když poznal přesněji způsoby života svých druhů, porozuměl i tomu, — neboť když ho tak viděli vyřítiti se z lesa, musili míti za to, že je pronásledován nějakým divým zvířetem. Jeho přílišný spěch způsobil, že se dali všichni na útěk.

A když tak seděl, pátraje po vchodech do jeskyní, viděl, že i on jest ze slují ostře pozorován. Brzy spatřil, že někteří z nich vystrkují hlavy a při tom se dorozumívali mezi sebou zvuky. Ve spěchu a ve zmatku nestihli všichni svých pravých slují a někteří hoši hledali ochrany v jeskyních cizích. Teď volaly jejich matky po svých dětech nejustrašenějšími vábivými zvuky, podle nichž byly svými dětmi poznávány.

„Velký Zub“ byl by také poznal hlas své matky mezi sty jinými, jako i ona by byla poznala hlas jeho.

Toto volání sem a tam trvalo velmi dlouho a dlouho se nikdo neodvážil vyjíti, nebo snad docela sestoupiti na prostranství. Ale konečně se toho jeden z nich přece jen odvážil. — A tento muž měl v životě „Velkého Zu-

ba“ hráti ještě velikou úlohu. — Podle všech známek těšil se tento muž mezi svými kmenovci veliké autoritě. — Podle jeho červených, zanícených očí, zval jej Phil obyčejně ve svém vypravování „Rudým Okem“. — A tyto ohyzdné, červené oči jej také ještě jinak charakterisovaly. Byly jaksi zevním znakem jeho kruté divokosti a krvelačnosti. Jeho celá duše byla rudá jako krev.

„Rudé Oko“ byl ve všech ohledech netvorem. Tělesně byl obrem, vážícím jistě asi jedno sto sedmdesát kilogramů. „Velký Zub“ neviděl nikdy většího pračlověka a ani mezi obyvateli stromů, ani později u lidí ohnivých nebylo nikoho takové síly. — I moderní zápasník v rohování nebo borec, měl by podle Philova mínění, velmi obtížnou soutěž s „Rudým Okem“.

Jediným hmatem a pak trhnutím svých železných prstů, dovedl na příklad vytrhnouti svému odpůrci pažní sval z těla a jedinou ranou pěstí roztříštil každému lebku, jako vaječnou skořápku. Záludným rozmachem nohy mohl soupeřovi vykopnouti z břicha vnitřnosti a jediný obrat jeho ruky postačil, aby jím zlomil vaz. A jediným kousnutím své obrovské tlamy rozdrtil krční tepnu a páteř svého protivníka.

Ze sedící posice dovedl skočiti na sedm metrů daleko. — Jeho tělo bylo pokryto odpornou, hustou srstí a kdežto jiní se pyšnili tím, že jsou jen řídce osrstěni, „Rudé Oko“ byl všecek pokryt hrubými chlupy, na vnitřních i zevnějších stranách paží, ano i na uších. Jenom dlaně a chodidla a jedno malé místo pod očima byly prosty srsti. Byl hrozně ohyzdný. Jeho divoce se šklebící tlama s ohromným, svislým, spodním pyskem, byla vhodným protějškem k jeho děsným očím.

Tak vypadal „Rudé Oko“ a tak jej teď viděl „Velký

Zub" vylézati opatrně z jeskyně a lézti dolů na prostranství. Aniž by byl hocha považoval za hodna jediného pohledu, počal pátrati v okolí. Při chůzi se nakláněl svrchním tělem tak do předu, že při každém kroku se dotkl země kotníky svých rukou. Byl hrozně neohrabaný při této chůzi zpola zpříma a proto se musil, aby udržel rovnováhu, opírati o ruce. Naproti tomu dovedl běžeti na všech čtyrech velmi rychle a obratně a toho právě všichni ostatní jeho soukmenovci skoro naprosto nedovedli. Zato však se stávalo jen velmi zřídka, že by se některý z nich při chůzi opřel o ruku. Kdo to přece činil, platil za zpátečníka. Proto byl „Rudé Oko" ještě velmi mocně atavisticky zatížen.

Kmen byl právě na přechodním stupni ze života na stromech k životu v jeskyních, což bylo vývojovým stadiem, jehož byly účastny již různé generace, které se také zevně, tělesnými formami a držením těla přizpůsobily tomuto převratu. „Rudé Oko" byl representantem návratu k primitivnějšímu tvaru obyvatelů stromů. Byl se sice narodil u této hordy, a proto též u ní zůstal, ale doopravdy náležel podle svého charakteru a vzezření docela jinam.

Nyní vyšetřoval nejvýš opatrně a ostražitě celé prostranství. Pátral bystře do lesních zářezů po šelmě, která podle všeobecného mínění byla pronásledovala nově přišedšího. Mezi tímto bystrým pátráním, při němž nevěnoval hochovi ani trochu pozornosti, tísnili se ostatní obyvatelé jeskyň zvědavě ke vchodům a dívali se. Konečně se asi „Rudé Oko" přesvědčil o bezpečnosti situace. Přicházel od jednoho pobřežního úbočí, odkud byl prohlížel napajedla, a blížil se teď pomalu ke chlapci — aniž by byl však na něho pohlédl, až stanul vedle něho. A pak náhle, beze všeho předcháze-

jícího zvuku, dal dítěti nic netušícímu, s neuvěřitelnou rychlostí tak vydatný políček, že ubožák odletěl o čtyry metry do písku.

Jsa napolo omráčen, slyšel chlapec ještě divoký povyk, výskání a ječení, jež se teď ozvalo z jeskyň. V tehdejších dobách bylo totiž něco podobného považováno za veliký žert.

Takovým způsobem byl „Velký Zub“ přijat do hordy. „Rudé Oko“ se dále o něho nestaral, třeba že chlapec naříkal a křičel ve všech tóninách.

Naproti tomu jej obklopilo zvědavě několik žen, náležejících k hordě, z nichž některé poznal. Byl se s nimi setkal v minulých letech, když jej jeho matka brávala s sebou do roklin, kde rostly lískové oříšky.

Ale tyto ženy byly záhy vystřídány několika tucty mladých sužovatelů. Tito utvořili kolem něho kruh, ukazovali na něho prsty, ošklíbali se na něho a štípali ho a bili. Z počátku měl strach a trpěl všechno ono čtveráctví nějakou chvíli, ale pak se ho zmocnila zuřivost a on vyskočiv, vrhl se škrábaje a kousaje na nejdrzejšího z celé bandy. Byl to „Svislé Ucho“. — Phil ho nazval tak proto, že mohl vztyčiti jen jedno ucho, kdežto druhé mu viselo ochable a nehybně, což bylo asi následkem dřívější nějaké nehody.

Oba se teď chytili a rvali se pak jako praví uličníci. Škrábali se, kousali, zápasili spolu a navzájem se poráželi k zemi.

„Velký Zub“ byl z počátku ve výhodě a domníval se, že jistým týlním hmatem se zmocní svého protivníka. Ale tato jeho radost netrvala dlouho: „Svislé Ucho“ dovedl si pomoci a ztloukl pěstmi tak nehorázně tělo

svého soupeře, jako by mu chtěl vytlouci veškeré vnitřnosti. A to pomohlo. Konečně se oba pustili.

Ale záhy počala rvačka nanovo. „Svislé Ucho“ byl asi o rok starším, než „Velkému Zubu“ dodával jeho vztek obrovské síly. A najednou se dal „Svislé Ucho“ na útěk. „Velký Zub“ se hnal za ním a nutil jej, aby se obrátil směrem k napojidlům. Ale druhý, znaje tuto krajinu, běžel podél vody, pak jinou cestou po pobřežním svahu a napříč přes prostranství a konečně veběhl do jedné sluje se širokým vchodem. „Velký Zub“ se vrhl, sleduje ho v patách, také do temné chodby. Ale tam se ho zmocnil veliký strach a on volal kňučivě svého protivníka. Ten však zakýhal jen posměšně, skočil na něho, nejsa potmě viděn a přehnal se přes něho. Avšak nedopustil již, aby znovu došlo ke rvačce, nýbrž vzal do zaječích. „Velký Zub“, který dosud nikdy nebyl vůbec v jeskyni, dodal si odvahy a rozhlédl se uvnitř kolem Stál mezi „Svislým Uchem“ a vchodem. Zde mu nemohl tedy soupeř utéci. Ale přes to mu nadobro zmizel. „Velký Zub“ naslouchal, avšak nemohl svého druha nikde najíti. S podivením se tedy posadil ke vchodu a číhal.

Ven tedy „Svislé Ucho“ nemohl, o tom se byl „Velký Zub“ přesvědčil, a přece ho slyšel za několik minut chechtati se vedle sebe. A zase se pustil za ním, když se jeho druh uchýlil do jeskyně, ale pak se vrátil ke vchodu, posadil se tam a znovu čekal. Jeho soupeř ani teď nevyšel a přece — po krátké době se zachechtal znovu v největší blízkosti překvapeného hocha, který ho teď po třetí vehnal do jeskyně. A když se tato honba několikráte opakovala, vešel „Velký Zub“ hlouběji do jeskyně a hledal soudruha, ale marně. A nemohl pochopiti, jak mu druhý hoch může vždy vyklouznouti.

V jeskyni nebyl, ze sluje vyjíti nemohl a přece byl vždy náhle za ním a posmíval se mu. A tak se znenáhla proměnila rvačka ve veselou hru na schovávanou, jež pokračovala celý půlden s malými přestávkami, a jež konečně vedla ku přátelskému zblížení. „Svislé Ucho“ již před ním neprchal a záhy seděli oba hoši, držíce se pod pažím, těsně vedle sebe. A pak mu také „Svislé Ucho“ prozradil tajemství jeskyně. Vzal jej za ruku a vedl jej dovnitř. Sluj byla úzkou skulinou spojena s jinou jeskyní. Oba hoši jí proklouzli a přišli vedlejší slují zase na denní světlo.

A teď se velmi rychle spřátelili. Když ostatní hoši se shromáždili k novému trýznění, byl teď „Svislé Ucho“ jeho spojencem při obraně i útoku. A oba se o to vzhledem k ostatním několikrát tak důkladně postarali, že pak již nebyli obtěžováni. „Svislé Ucho“ vedl pak svého přítele po celém sídlišti na prohlídku. Bylo ovšem nepatrně málo, co mu mohl pověděti o mravech a zvycích soukmenovců, neboť k tomu nedostačovala jejich slovní zásoba. Ale „Velký Zub“ měl oči otevřené a proto pochopil mnoho.

A tak chodili oba spolu nejprve po volném prostranství a pak do blízkého lesa, kde ukázal „Svislé Ucho“ svému novému příteli jakousi lučinu, na níž rostl pod vysokými stromy jistý druh řepy s dlouhými kořeny, na níž si dobře pochutnali. Pak se napili z řeky čerstvé vody a obrátili se pak pobřežní stezkou zase k jeskyním.

Na této cestě se setkali s „Rudým Okem“, který jim přicházel vstříc. „Svislé Ucho“, který ho viděl přicházeti, schoval se rychle, uklidiv a přikrčiv se těsně pod okraj pobřeží. „Velký Zub“ učinil bezděčně totéž. Když se potom rozhlížel po příčině, jež vyvolala onu bázeň u jeho soudruha, spatřil i on tuto příšeru, jež s tem-

ným a hněvivým výrazem svých zanícených očí širokým krokem se klátila středem cesty. „Velký Zub“ zpozoroval též, že i všichni ostatní děti se před ním ukrývaly, kdežto dospělí ho opatrně pozorovali, když se jim přibližoval a raději se mu pak vyhnuli, aby mu nevstoupili do cesty.

Když nastal soumrak, zůstalo veliké prostranství osamělé a opuštěné. Příslušníci kmene vyhledali si na noc ochranu v jeskyních. Také „Svislé Ucho“ ukázal svému příteli cestu ke svému doupěti. Šplhali vysoko nahoru po skalních útesech, mnohem výše, než byly položeny ostatní jeskyně. Tam jim kynula úzká rozsedlina, jíž nebylo lze ani pozorovati od úpatí skály. Do této rozsedliny se „Svislé Ucho“ vtlačil a za ním pak následoval „Velký Zub“ s jistými obtížemi, — tak úzký byl vchod — a ihned na to se ocitnul v malém skalním příbytku. Byl velmi nízký, měřil sotva několik stop do výše a byl asi tři až čtyry stopy široký a dlouhý. Dostačoval tak právě pro oba hochy. A zde, v těsném objetí, jeden v náručí druhého, přespali noc.

KAPITOLA ŠESTÁ

Jeskyně se širšími vchody nebyly obydleny a smělejší hoši jich používali jenom za hřiště. Pouze takové sluje, které měly obtížně přístupné a úzké vchody, byly používány za obydlí a čím byl vchod užší, tím cennější byla jeskyně, poněvadž šelmy, slídící po kořisti, ztrpčovaly obyvatelům život ve dne v noci.

Ihned následujícího dne se mohl „Velký Zub" přesvědčiti o veliké výhodě těchto úzkých bran do slují. Při prvním svítání se plížil „Křivý Zub", starý jeskynní tygr, přes prostranství. Dva příslušníci kmene, kteří byli sestoupili již dolů, vrátili se co nejrychleji. Ať již ztratili hlavu ve svém strachu, nebo jim byl netvor tak těsně v patách, krátce, místo aby byli hledali ochrany ve vyšších patrech skály, vrhli se do otevřené, široké jeskyně na úpatí, v níž si hráli den před tím oba hoši.

Co se tam pak událo, nebylo možno ovšem se shora viděti. Bezpochyby proklouzli oba pronásledovaní úzkou spojovací štěrbinou do druhé jeskyně. Tygrovi byl tento průchod uzavřen a proto vyšel zase z jeskyně, supě vztekem. Jeho noční, loupežná výprava zůstala zřejmě bezvýslednou a proto as doufal, že teď snadným způsobem dojde chutné snídaně. Mezitím spatřil oba uprchlíky u vchodu do druhé jeskyně a ihned skočil, ceně zuby, na tuto lákavou kořist. Ta mu však ovšem zase

unikla úzkou rozsedlinou do širší jeskyně a tygr se pak zase objevil, vrče a funě vztekem.

Teď však se rozlehl najednou pekelný hřmot. Celé průčelí příkré skály bylo pokryto hustě lidem a na všech skalních výběžcích a u všech vchodů do jeskyň se tísnil mnohohlavý dav, který křičel a ječel ve všech toninách šelmě vstříc. Všichni se zlostně šklebili a všichni byli ovládáni stejnou zuřivostí. S divokým vztekem cenili zuby jako tygr, jenom že u nich byl tento vztek spojen se strachem. „Velký Zub“ napodobil bezděčně ostatní. Křičel a zuřil stejně jako oni, jeho srst se ježila a bylo zřejmo, že se ho zmocnila divoká a nesmyslná zlost.

Několikrát se vřítil tygr z jedné jeskyně do druhé, ale ovšem bez výsledku, neboť oba příslušníci hordy unikli mu vždy nanovo úzkou spojovací štěrbinou. Mezitím však přistoupila horda samotna k činům. Jakmile se tygr objevil, snesl se na něho dešť kamení. Z počátku odlamovali lidé prosté jednotlivé kusy skály a váleli je dolů. Avšak záhy fičely zvířeti ostře cílené a ze vší svalové síly vymršťované kameny kolem lebky.

Toto bombardování upozornilo teprve tygra na ostatní hordu. Zanechal pronásledování obou lidí v jeskyni a pokoušel se teď, zachycuje se pazoury o valouny, vystoupiti na skálu. Tento strašný pohled zahnal hordu spěšně do jeskyní. Když „Velký Zub“ vyhlédl na okamžik ze skuliny, bylo celé úskalí prázdné. Viděl jen tygra, jenž ztratil půdu pod nohami, pak sklouzl a svalil se dolů.

Povzbuzující volání „Velkého Zuba“ vylákalo hordu zase ze skalin. V okamžiku byla celá skála zase pokryta křičícím lidem a kamení se teď sypalo ještě hustěji na tygra. Zvíře bylo bezmocným vztekem bez

sebe. S vynaložením veškerých svých sil vrhl se proti příkrým skalám a vydrápal se jednou docela až k nejspodnější terase slují, aniž by si byl ovšem dovedl vynutiti přístupu. Při každém jeho novém útočném pokusu zmocnila se hordy bledá bázeň. A tu pak veskákalo skoro vše do ochranných jeskyň až na několik nejodvážnějších, kteří zůstali venku a pokračovali ve svém bombardování kamením. Tímto hrdinným příkladem byli pak ostatní rozohněni, vyšli z jeskyň také a účastnili se potyčky.

Nikdy nebylo tak mocnému tvoru dáno s takovým důrazem na srozuměnou, že jest považován za blázna. Jeho pýcha byla tím nezměrně uražena, když viděl, že jest přelstěn hordou takových malých a slabých tvorů. S vrčením stál dole na prostranství a prskal do výše, bičoval svým ocasem zemi a chňapal bezmocně po kamenných střelách, dopadajících vedle něho. Právě když „Velký Zub" jednou po něm mrštil ostře kamenem, pohlédl tygr do výše. Kámen stihl netvora prudce do nosní špičky, tak že se řvaním a ječe bolestí, vyskočil kolmo do vzduchu.

Byl poražen a také to nahlížel. Ale vzpomněl si zase na svoji důstojnost a odcházel, kráčeje pyšně z dosahu krupobití kamení. Uprostřed prostranství se zastavil a ohlédl se ještě jednou toužebně a hladově. Zlobilo ho, že musil opustiti krásnou snídani, které si byl již tak jist. Při tom se tvářil asi tak, že se to zdálo hordě komickým, neboť všichni propukli z plných hrdel v posměšný smích. Tento výsměch probudil v tygrovi nový vztek. Obrátil se se řvaním a vrhl se znova na úskalí. Avšak teď se lidé nedali již jen tak zhola odstrašiti, — z boje o život učinili si teď jen pouhou hru a bylo jim zřejmě znamenitým žertem, když mohli tygra vždy nanovo drážditi házením kamení.

Avšak tygr toho dlouho nesnesl; vržené kameny ho příliš často stihaly a také to příliš bolelo. „Velký Žub“ viděl s potěšením, že jedno oko zvířete bylo dobře mířenou ranou tlustě opuchlé a skoro zavřené. Bestie pak ustoupila, jsouc úplně poražena. Na kraji pralesa se ještě jednou zastavila a ohlédla se. Jeho trhající se pysky odhalovaly všechny jeho zuby, srst měl zježenou a jeho ohon s sebou mrskal sem a tam. S posledním hněvivým zavrčením vešlo pak zvíře do křovin.

Radostný pokřik doprovázel jeho odchod a ze všech jeskyň vyrojili se pak lidé. Za hlasitého kýhání byly pak vyšetřovány stopy tygrových drápů v drobícím se kamení. Jeden z obou lidí, kteří byli zahnáni do dvojité jeskyně, byl ještě zpola dospělým mladíkem, skoro dítětem a sotva výrostkem. Teď vyšli oba ze svého úkrytu a nechali se obdivovati obklopujícím je množstvím. Náhle však vrazila matka výrostkova do kruhu, uštědřila mu několik hlasitých políčků, vytrhla mu hrst srsti a spílala mu jako divá saň. Byla to kostnatá a ramenatá žena s lesem vlasů. Výprask, kterým obmyslila mladíka, vyvolal u hordy přímo vytržení. Všechno výskalo smíchem. U některých byla radost tak veliká, že spolu tančili a váleli se po zemi.

Tento národ byl přes bázeň, která jej ovládala, přece jen rád nakloněn k veselosti. Měli smysl pro humor a poddávali se svému dobrému rozmaru vždy s nevázaným a silným smíchem. Věci nejprostší dovedly probuditi jejich veselost a věc opravdu komická dovedla je podrážditi až do křečovitého smíchu.

Tak jako se „Křivým Zubem“ bylo nakládáno se všemi zvířaty, která se odvážila do sídliště. A takovým způsobem udržela si horda svoje napojidla a místa ke hře, neboť její příslušníci dovedli všem zvířatům.

která náhodou, nebo zúmyslně vstoupila na jejich území, ztrpčiti život a ztrýzniti je. I na nejdivější šelmy bylo tak dotíráno, že napříště ušetřily tuto krajinu svých návštěv. Smělost a udatnost byla tomuto lidu neznámou, spíše bylo lze je nazvati zbabělými a lstivými, ale právě tyto vlastnosti, diktované bázní a zrozené z opatrnosti, dovolovaly jim, že měli v tomto mladém prasvětě převahu ve svém hrůzyplném a nepřátelsky smýšlejícím okolí.

„Svislé Ucho", který byl o rok starší, zdál se býti sirotkem, alespoň neviděl „Velký Zub" nikdy matky svého přítele. Otcové nebyli u hordy již počítány k rodině. Manželské poměry byly ještě zcela hrubého rázu a nevyvinuté. Tito lidé se pářili, pohádali se a pak se zase rozešli.

Dnes se ovšem uzavírají sňatky a uskutečňují rozvody pouze cestou zákonitou, ale tehdy nebylo ještě zákonů a vše bylo pouhým zvykem a ten byl právě v tomto ohledu dosti bezúzdným.

Tu a tam se však již počínaly jeviti nepatrné stopy monogamie, která později oněm kmenům, jež se k ní přiznávali, měla skytnouti moci a vážnosti. A také již v dobách života „Velkého Zuba" byly tu páry, které věrně zůstávaly pohromadě. Tyto však sídlily na stromech blíže onoho stromu, na němž bylo jeho hnízdo, poněvadž život v hordě, v jeskyních, nebyl jednotlivým manželstvím příznivý. Tato jednotlivá manželství se udržovala mnoho let, většinou trvala tak dlouho, až nadešla smrt některého z obou manželů. A teprve pak si vyhledal ten, který zbyl na živu, nového druha.

Již v prvých dnech své přítomnosti u hordy, pozoroval „Velký Zub", že veškeré členy jeskynních obyvatelů tížila nějaká neurčitá a nepopsatelná bázeň, již

bylo hledati na určité straně světa. Bylo patrno, že nějaké veliké nebezpečí hrozí od severovýchodu. Lidé se dívali častěji a ustrašeně tímto směrem světové strany, než směry jinými.

Když „Svislé Ucho“ se potuloval se svým přítelem směrem severovýchodním, aby si zase jednou pochutnal na řepách, činil to vždycky s dvojnásobnou ostražitostí. Ačkoliv v tomto ročním období se řípy velmi dobře a hojně dařily, spokojoval se často s velikými řepami, jež tu byly ponechány, poněvadž byly dřevnaté, nebo se spokojoval s malými, nezralými, místo aby se byl odvážil dále, a najedl se chutnějších. A jestliže se „Velký Zub“ odvážil dále, kde byly řepy ještě nedotčené, tu ho jeho přítel vyplísnil a hádal se s ním. Z jeho posunků a jeho varovných zvuků soudil „Velký Zub“, že v onom směru najisto číhá nějaké strašlivé nebezpečí, ale nedostatek zvuků v jejich řeči zamezil každému bližšímu vysvětlení.

Tak si opatřoval „Velký Zub“ často dobrý a chutný oběd, kdežto „Svislé Ucho“ k tomu nadarmo huboval a hýkal. „Velký Zub“ tomu nerozuměl a také neviděl nikde nějakého nebezpečí, ale přece jen se měl stále na pozoru. Dbal o to, aby měl vždy před očima vzdálenost mezi sebou a nejbližším stromem, aby jej mohl bezpečně dostihnouti, kdyby snad byl překvapen náhle lvem nebo tygrem.

Jednou pozdě odpoledne se pozvedl ve vesnici veliký povyk. Zdálo se, že hrozný strach se zmocnil celé hordy. Skála se hemžila lidem, který vesměs ukazoval k severovýchodu. „Velký Zub“ si toho nedovedl vyložiti a proto vystoupil z opatrnosti ke své, vysoko položené, bezpečné jeskyni, než se pustil do obhlídky. A tu pak spatřil, poprvé ve svém životě, daleko na se-

verovýchodě, za řekou, něco tajemného — sloupec kouře! Bylo to největší zvíře, jaké byl kdy viděl. Domníval se, že jest to nějaký ohromný had, jenž vztýčen s vysoko vztaženým hrdlem se dívá přes moře lesních vrcholků a kývá se tam a sem.

Ale záhy zpozoroval z chování svých kmenovců, že sloupec kouře samotný nemůže býti vlastním nebezpečím, nýbrž že jejich bázeň jest podmíněna něčím jiným, co jest nějak v souvislosti s kouřem. Co by to bylo, nemohl uhodnouti a nikdo mu toho také nedovedl vyložiti. Ale záhy se mu mělo dostati správného vysvětlení. Záhy měl poznati, že to bylo strašlivějším nepřítelem, než jakým jest lev nebo tygr nebo had, strašlivějším, než nejděsnější obluda, jaká kdy mohla ohrožovati jeho hordu.

KAPITOLA SEDMÁ

Jeden člen jeho hordy, jenž také žil pro sebe, jako oba přátelé, jmenoval se „Mezizub“. Jeho matka bydlila sice v téže vsi, ale po něm se byly narodily dvě jiné děti a tyto ho vypudily z rodiny. Poslední akt této rodinné tragedie se odehrál právě několik dní po vypravovaných událostech, k velikému potěšení hordy. „Mezizub“ nechtěl odejíti a jakmile jeho matka opustila jeskyně, vplížil se tam ihned sám. Když ho pak při návratu nalezla ve sluji, následovaly velmi zábavné výjevy. Polovina hordy čekala na tato překvapení. Obyčejně bylo slyšeti nejdříve jejich ječení a supání ve výši a pak následovalo buchání ran, doprovázené vytím „Mezizuba“. A pak se k tomu také přidružily zvuky mladších dětí, načež nakonec vyletěl „Mezizub“ z jeskyně, jako by byl vymrštěn sopkou.

Trvalo mnoho dní, než se hoch smířil se svým vypuzením z rodiny. Ubohý vyhnanec seděl pak nejméně půl hodiny na otevřeném prostranství a naříkal o svém zármutku před celým bezcitným světem. Potom vyšplhal nahoru k jeskyni obou hochů a škemral, aby ho vpustili. Toto obydlí bylo sice úzké, ale tři hoši se tam mohli přece stísniti. Ale dlouho asi netrvalo přístřeší, které mu bylo poskytnuto, alespoň vzpomínka „Velkého Zuba“ poukazuje na neštěstí, záhy na to se udavší.

Toto neštěstí se stalo o polednách. Z rána po-

snídali všichni tři přátelé řepy a pak se pustili do hry a při tom, proti své navyklé ostražitosti, dospěli na stromy za řepovištěm. I „Svislé Ucho“ se při tom zapomněl. Při veselé hře na honěnou se hleděli dostihnouti po silných větvích, vysoko v korunách stromových. Přeskakovali snadně vzdálenosti tří až pěti metrů a pád s výše osmi metrů jim nezpůsobil nijakých starostí. V oné pravěké době byly totiž členové oněch hord jako sestrojení z gumy a pružných per. Teprve v pozdějším stáří se stávali tužšími a bylo jim zachovávati větší opatrnosti.

Při této hře jevil „Mezizub“ úžasnou hbitost. Jenom zřídka kdy ho dovedli jeho přátelé chytiti. A zvláště vynalezl jeden obtížný skok, který se po něm neodvážili oba druzi napodobiti. Vyběhl totiž na konec vysoké větve, asi pět a dvacet metrů nad zemí, u níž asi sedm metrů níže a pět metrů stranou, vyčnívala jiná větev. Jinak nebylo nic v cestě, co by mohlo umírniti jeho pád. A vždy, když byli jeho oba druzi za ním, běžíce na téže vysoké větvi, počal jí houpati nahoru a dolů. Tím ovšem oba druhy zadržel. A mezitím, kdy obrácen zády na venek, houpal se na větvi, jako na skákacím prkně, měřil vzdálenost mezi sebou a dolení větví. Když pak byli oba jeho přátelé těsně u něho, pustil se, aby ho větev vymrštila. Ve vzduchu se převrátil, otočil se stranou a seskočil na spodní větev, jsa obrácen obličejem ke kmenu druhého stromu. Při tom se spodní větev hluboce prohnula pod jeho tíží a někdy hrozivě zapraskala, avšak nikdy se nezlomila. A ihned na to se zubil vítězný obličej „Mezizuba“ ze spletí listoví k oběma druhům do výše.

Právě se tak houpal na hoření větvi. „Velký Zub“ byl těsně za ním. V tom náhle vyrazil „Svislé Ucho“

tichý varovný výkřik. „Velký Zub“ se ohlédl po svém příteli a vypátral ho ve hlavní vidlici stromu, jak se těsně přitlačuje ke kmenu. Bezděčně se „Velký Zub“ přitiskl také k silné větvi. „Mezizub“ se přestal houpati, avšak větev byla v rozkyvu a houpala se dále, takže jeho tělo se vznášelo a klesalo v šustícím lupení.

Dole v lese zapraskala suchá větev. Ihned nato spatřil „Velký Zub“ prvního ohnivého člověka. Onen muž plížil se shrbeně a tiše podrostem a pátral do výše. V prvém okamžiku jej považoval hoch za nějaké divoké zvíře, neboť roztrhaná medvědí kůže visela kolem boků a ramen tohoto lovce. Ale pak se objevily jeho ruce a nohy a také rysy jeho obličeje byly zřetelnější. Byl soukmenovcům „Velkého Zubu“ velmi podobný, jenže byl méně osrstěn a jeho nohy nepodobaly se tolik rukám. A vskutku byla kůže těchto lidí skoro bez srsti, jako stejně již obyvatele jeskyň, v poměru k obyvatelům stromů jevili menší vzrůst chlupů.

A mozkem „Velkého Zuba“ projelo instinktivně poznání: Toto jest ono hrozící nebezpečí ze severovýchodu, které nedávno oznámil had z kouře! — Avšak brzy nato se hoch zase znovu divil. Tento člověk přece nevypadá nijak nebezpečně. „Rudé Oko“ nebo některý jiný silák z hordy byl by přece tohoto člověka více než předčil a k tomu byl tento muž starý a vráščitý. Jeho vlasy tvořily kolem obličeje a hlavy rámec z bílých vrkočí. A značně kulhal. Bylo zřejmo, že tři přátelé dovedli mnohem rychleji utíkati a jistě mnohem lépe šplhati. Tento člověk by nemohl hochů nikdy dohoniti, to bylo jisto.

V rukou držel tento muž kousek dřeva a tenký, rovný prut. Byl to luk a šípy. Avšak „Velký Zub“ neznal těchto věcí. Odkud měl také věděti, že v tomto kři-

vém a rovném dřevě číhá smrt? Naproti tomu to věděl „Svislé Ucho“. Podle všeho seznámil se již dříve s ohnivým kmenem a znal jeho zvláštnosti. Mezitím pátral po něm ohnivý člověk do výše a kroužil kolem stromu. „Svislé Ucho“ kroužil před ním ve vidlici stromu, aby měl mocný a ochranný kmen stromu mezi sebou a lovcem. Ten však najednou počal postupovati v kruhu směrem opáčným. „Svislé Ucho“ byl nenadále překvapen a kroužil sice také jiným směrem kolem stromu, avšak než mu mohl kmen poskytnouti dostatečné ochrany, lovec byl již vystřelil po něm jeden ze svých šípů. Střela se vymrštila do výše, chybila se cíle, svezla se po jedné větvi a spadla zpět k zemi. „Velký Zub“ tančil rozkoší na své vysoké větvi sem a tam. Jaká to byla hra! Ohnivý muž házel zřejmě ve hře něčím po „Svislém Uchu“, jako to hoši vespolek často činívali.

Tato hra pokračovala ještě nějakou chvíli, ale „Svislé Ucho“ se již mnohem lépe kryl. Ohnivý člověk po něm již nestřílel. „Velký Zub“ se naklonil daleko přes svoji větev a zahýkal na člověka, aby ho tak pobídl k další hře. Nechť jen tento muž hází po něm svou věcí a stihne ho, dovede-li toho. Po krátkém pohledu na „Velkého Zuba“ obrátil se onen člověk k „Mezizubu“. Ten se houpal stále ještě volky nevolky pomalu na konci své větve.

Znovu se vymrštil jeden šíp do výše. „Mezizub“ vykřikl strachem a bolestí. Šíp ho stihl. Teď vypadala celá věc ovšem jinak. „Velkému Zubu“ přešla najednou všechna chuť ke hře, a on se posadil, všecek se chvěje, skrčeně na větev. Druhý a třetí šíp zasyčel do výše směrem k „Mezizubu“, avšak chybil. Šípy zašustily v listí, opsaly oblouk vzduchem a spadly zase na zem. Ohnivý muž napjal svůj luk poznovu. Změnil svoje sta-

novisko, vzdálil se o několik kroků zpět a nanovo změnil stanovisko. Tetiva luku zazněla, šíp vyletěl vysoko a „Mezizub“ padal se strašným výkřikem s větve. Letě vzduchem, otáčel se jako kolo a vypadal, jako by byl složen ze samých paží a nohou. Hrot šípu vyčníval z jeho zad a druhý konec z jeho prsou.

S hlasitým vřeštěním řítil se dvacetpět metrů dolů k zemi. Se slyšitelným zaduněním narazilo jeho tělo. Jeho kosti praskaly. Ještě jednou se vymrštil do malé výše a pak se shroutil nadobro. Přes to vše byl ještě na živu, neboť sebou trhal a svíjel se a bil rukama i nohama kolem sebe. Ohnivý muž přiběhl k němu s velikým kamenem a roztříštil mu jím lebku...

Při této strašlivé scéně ve snu probouzel se Phil jako dítě vždycky s výkřikem, jsa poděšen až k smrti. Často pak nalézal u své postýlky svoji matku nebo chůvu. Hladily ho starostlivě a ustrašeně s největší něhou a hleděly ho uklidniti ujišťováním, že jsou u něho a že mu není třeba se báti.

Mnohdy pak se mu zdálo i pokračování. Toto počínalo vždy jeho útěkem pralesem. „Svislé Ucho“ ho doprovázel. Ohnivý muž, „Mezizub“ a onen nešťastný strom byli daleko za nimi. Jsouce naplněni strachem, pádili přes koruny stromů při největší opatrnosti. Palčivá bolest v pravé noze ochromovala při tom „Velkého Zuba“. A nebylo divu! Jeden ze šípů ohnivého člověka byl mu probodl stehno a zůstal v něm vězeti. Při každém kroku se třel šíp, vězící v trýznivé ráně, sem a tam a poraněnému znemožňoval postupovati se „Svislým Uchem“ stejným krokem.

Konečně již nemohl „Velký Zub“ dále. Úplně vyčerpán posadil se v jedné bezpečné stromové vidlici. „Svislé Ucho“ toho nepozoroval a prchal dál. Teprve

když poraněný za ním počal žalostně volati, zastavil se a ohlédl se. Nejprve se pokoušel střelu vytáhnouti, ale po jedné straně byla tomu v cestě špička s háčky nazpět obrácenými a po druhé zase násadec, opatřený peřím. Již pouhé dotknutí šípu způsobovalo poraněnému bolesti, takže držel pevně ruku svého soudruha. Seděli tak bezradně po nějakou dobu. „Svislé Ucho“ byl rozčilen a chtěl odtud. Neustále se rozhlížel ustrašeně na všechny strany. „Velký Zub“ potichu kňučel a vzdychal. Ačkoliv „Svislé Ucho“ se chvěl strachem, zůstal přece u svého přítele. A tak se jevily již v pravěku zárodek oné lásky k bližnímu a počátek vřelého kamarádství, jež měly učiniti člověka nejmocnějším ze všech tvorů.

A ještě jednou se pokusil „Svislé Ucho“ vytáhnouti šíp z masa, ale „Velký Zub“ mu pohoršeně zadržel paži. Pak se „Svislé Ucho“ naklonil k šípu a počal jej zuby hlodati. Při tom držel oběma rukama střelu pevně, aby se v ráně nemohla tříti a „Velký Zub“ se při tom vinul těsně k svému příteli. Bylo to výmluvným obrazem, jaký skýtali tito dva mladí pralidé, když jeden z nich, ovládaje svůj sobecký pocit strachu a vytrvávaje zmužile u svého přítele, poskytoval mu pomoci a druhý, poraněný, zíraje se žalostně snivýma očima do dálky, vypadal, jako by již předvídal něco z oné budoucnosti záchranných stanic, sester Červeného Kříže, mučenníků, vůdců na ztracených strážích a jiných skutků křesťanské péče o bližní. Kdo by mohl věděti, zda-li síla těchto lidí nevyšla z elementárních sil „Velkého Zuba“ nebo „Svislého Ucha“ nebo podobných obyvatelů lesa?

Když byl „Svislé Ucho“ ohlodal hrot šípu, bylo mu možno jeho násadu snadno vytáhnouti. „Velký Zub“ se zvedl a chtěl pokračovati v útěku. Ale teď ho zase zadržel jeho přítel. Jeho rána silně krvácela a bez-

pochyby byly přetrhány některé malé cévy. „Svislé Ucho“ běžel až nakonec větve a utrhl hrst zelených listí, které pak nacpal do rány. Tím dosáhl svého účele, neboť se záhy krvácení docela zastavilo. Pak pokračovali oba přátelé klidněji ve svém útěku a dospěli oklikami do své bezpečné jeskyně.

KAPITOLA OSMÁ

„Velký Zub“ pamatoval se velmi přesně na první zimu po svém odchodu z „domova“. Až dokonce snil o studených dnech, které trávil mrzna a klapaje zuby. „Svislé Ucho“ a on sám přilezli těsně jeden k druhému, objali se všemi čtyrmi končetinami a zírali, chvějíce se mrazem, se zmodralými obličeji ven, do změněného světa. Zvláště z rána dostavovala se prudká chladna. V těchto studených ranních hodinách spávali oba přátelé málo, ale sedávali ztrnule a smutně pohromadě a čekávali na slunce, jež jim mělo konečně skytnouti trochu tepla.

Jestliže vyšli ven, skřípala jinovatka pod jejich nohami. Jednoho rána objevili na povrchu tiché vody v napojidle vedle proudu ledový povlak. Z toho vzniklo u hordy velmi mnoho povyku. Starý „Chřestivec“, jenž byl asi nejstarším členem hordy, nezažil doposud nic podobného. V jeho očích objevil se, když prohlížel led, výraz žalostivý a jako o pomoc volající. Takový výraz pozoroval „Velký Zub“ vždycky v očích svých soudruhů, když se před nimi objevilo něco nepochopitelného, nebo když se v nich probudil nějaký temný a nevysvětlitelný pud. I sám „Rudé Oko“ vypadal beznadějně a starostlivě, když se dotknul ledu. Temně zíral směrem severovýchodním, jako by považoval ohnivý národ za příčinu tohoto zjevu.

Na štěstí bylo to jediným jitrem, v němž se led objevil a již nikdy nemusil „Velký Zub“ prožíti tak přísné zimy. Možná, že byla ona zima předchůdcem oněch mnohých zim, jež následovaly později, když veliká ledová vrstva se počala šinouti od severu přes zemi. Než kmen „Velkého Zubu“ nespatřil nikdy nic z oné doby ledové. Nesčíslné generace musily zahynouti, než vnuci této hordy putovali dále na jih nebo zůstali, aby byli donuceni přizpůsobiti se novým poměrům.

Tento národ žil den za dnem bez cíle. Zřídka kdy byl učiněn nějaký plán a ještě řídčeji byl proveden. Jedli, když se u nich dostavil hlad, a pili, když byli žízniví, střehli se před dravci, v noci vyhledávali ochrany v jeskyních a v ostatním byl jim život hrou. Veliká zvědavost byla jednou z jejich nejpřednějších vlastností. Velmi snadno se oddávali zábavě a ve svém nitru byli plni šibalství. Vážné chování bylo jim cizí. Pouze v nebezpečí nebo ve hněvu se stávali rozvážnějšími, ale zapomínali toho velmi rychle a měnili se od nálady k náladě.

A tak se dělo, že byli nestálými a že neměli rozhodnosti ku provedení určitých úmyslů. V tomto směru byl ohnivý lid před nimi. Tito ohniví lidé se vyznačovali právě oněmi vlastnostmi, které chyběli lidem jeskynním. Jenom ve svém vášnivém citovém životě byli též jeskynní lidé schopni velké a trvalé oddanosti. U oněch párů, jež žily v prostém manželství, vyvinula se věrnost až ke zvyku. Za to dlouho trvající touha „Velkého Zuba“ po „Mrštné“ a jeho smrtelná nenávist k „Rudému Oku“, poukazovaly na základy, jež se teprve po mnohých generacích rozvinuly v plný květ.

Jak byl „Velký Zub“ v jiných věcech nestálým a roztříštěným, jevilo se denně. Jednou nalezl rozbitou tykev, která ležela náhodou dutinou vzhůru, tak že se

v ní nashromáždila dešťová voda. Tato voda chutnala sladce a on ji vypil. Potom vzal s sebou tykev ke hře, nabíral jí docela z řeky vody k pití a také jí poléval žertem svého přítele „Svislé Ucho“. A když tak zřejmě došel k užitku této tykve, odhodil ji od sebe. Nenapadlo mu, aby tykev plnou vody donesl do své jeskyně. A při tom byl často v noci žíznivý, zvláště tehdy, když pojedl planých cibulí nebo vodní řeřichy. A potmě neodvážil se nikdo z hordy opustiti jeskyně a vyhledati napojidla.

Jindy nalezl zase suchou tykev, v níž chřestila zrnka jader. Po nějakou dobu mu to způsobovalo velikou kratochvíli. Ale zůstalo to při pouhé hračce. A on dále o tom nepřemýšlel. Avšak užívání tykví ku přechovávání vody stalo se záhy u hordy všeobecným. Čest tohoto vynálezu nenáležela však „Velkému Zubu“. Vynálezcem této výtečné novinky byl starý „Chřestivec“. Možná, že přibývající stáří učinilo tohoto starce vynalézavým.

Buď tomu jakkoliv, starý „Chřestivec“ byl prvním členem hordy, jenž uchovával vodu v tykvích. Přechovával zásobu vody v jeskyni svého syna „Holého“, který mu popřával ve svém obydlí koutku. Horda přihlížela k tomu, jak stařec nosil v tykvích vodu do své jeskyně. A poněvadž byl u nich velmi mocně vyvinut pud napodobovací, opatřil si jeden po druhém tykev a napodobil starce, až se stalo u hordy zvykem, vodu takto uchovávati. Někdy byl stařec nemocný a nemohl své jeskyně opustiti. Pak jeho syn, „Holý“, naplňoval tykve místo něho. Záhy potom odevzdal „Holý“ tuto práci svému vlastnímu synu „Dlouhému Rtu“. A konečně musil mladík nositi vodu vždycky, i tehdy, když stařec nebyl nemocen. Později byla tato práce docela odevzdána ženám a dětem a muži se k ní snižovali

pouze za docela zvláštních okolností. „Svislé Ucho“ a jeho přítel byli neodvislými. Nosili si vodu pouze pro sebe a posmívali se ostatním mladým nosičům vody, kteří byli odvoláváni od hry, aby nanosili vody svým rodinám.

Pokrok šířil se u tohoto lidu jen velmi zvolna. Mladí i staří trávili veškerý svůj život v poloviční hře. Žádný jiný tvor se tolik nenahrál. Nepatrné věci, kterým se naučili, napadly jim obyčejně při hře a k tomu jim zpola dopomáhaly zvláště jejich zvědavost a ostré nadání pozorovací. Jediným velikým vynálezem této hordy za přítomnosti „Velkého Zuba“ bylo užívání tykví, podle vzorů starého „Chřestivce“.

Nejprve přechovávali v tykvích pouze vodu, ale jednoho dne naplnila jedna žena svou tykev ostružinami a uschovala je ve své jeskyni. Za krátko měly všechny ženy svoje zásoby jahod, ořechů a kořínků v tykvích. Byla-li tato myšlenka uvedena v pohyb, pokračovala pak neustále. A tak ženy ukázaly se vynalézavými. Buď že jí byla tykev příliš malou, nebo že ji zapomněla, složila jedna žena dva veliké listy k sobě, opletla je tenkými větvičkami a přinesla domů v tomto košíku více jahod, než by byla mohla unésti v tykvi.

Ale pokud „Velký Zub“ věděl, nevyvinuly se dále možnosti přenášení v nádobách u jeho hordy. Nikdy jim nenapadlo plésti košíky z vrbových větví. Někdy spojovali ovšem jednotliví členové hordy tuhé haluze a chvosty kapradin, jakož i chrastí, když vše to nosili do svých jeskyní, aby si z toho upravili lůžka. Možná že pak za deset až dvacet pokolení vyšla z toho myšlenka plésti košíky. Jestliže však dojde ku pleteným košíkům, musí z toho dojíti nevyhnutelně také ku pletení jiných tkanin na oděvy a s oděvy přichází pak i mravnost.

Takovými cestami ubíral se v pravěku pokrok. Za doby „Velkého Zuba“ pokračovalo se ovšem pomalu. Jeho horda učinila sotva první krok na cestě k civilisaci. Neměla zbraní, neměla ohně, a byly u ní jen nejhrubší počátky mluvy. Písmo bylo u této hordy dosud v mlhavé dálce.

„Velký Zub“ sám byl jednou tomu blízek, učiniti veliký vynález. Bohužel byl „Svislé Ucho“ příliš nenasytným a udusil v zárodku ctižádostivé plány svého přítele. Jinak byla by dospěla horda již za doby „Velkého Zuba“ k ochočování psů. Tím by byl jeskynní lid předčil i kmen lidí ohnivých ze severovýchodu, neboť ani tito neměli dosud ochočených psů. Avšak divocí psi žili ve velkém množství všude kolem. Západně od jeskyň byly veliké slatiny a jižně odtud byl nízký a kamenitý řetěz pahorků. Avšak tam se zdržoval jeskynní lid jenom zřídka, neboť předně tam nebylo vhodné potravy a za druhé byly tyto pahorky hustě posety doupaty dravců.

Jednoho dne potulovali se oba hoši oním směrem a odvážili se k pahorkům. Svedl je k tomu starý „Křivý Zub“, kterému se posmívali. Zpozorovali ho za časného jitra v pralese a se svého vysokého a bezpečného místa na stromech spílali mu dolů. Sledovali ho od větve k větvi, od stromu ke stromu, mezitím, kdy tygr po nich dole marně prahnul. Hoši činili takový povyk, že všichni lesní obyvatelé byli tím zpraveni o blížení se tygra. Tím mu pokazili jeho loveckou výpravu důkladně a probudili u něho hrozný vztek. Zvíře vrčelo a mrskalo svým ohonem a chvílemi se zastavovalo, pohlížejíc k nim do výše, jako by uvažovalo, jak by se nejlépe mohlo hochům pomstíti. Ale tito se mu posmívali tím hlasitěji a házeli po něm haluzemi a kusy větví.

Jeskynní lid považoval vůbec posmívání se dravcům za osvědčenou zábavu. Někdy sledovalo půl hordy některého lva nebo tygra, který se odvážil vyjíti za dne. Takovým způsobem mstil se kmen jeskynních lidí za oběti, které lvi nebo tygři z hordy odnášeli. A také bylo podobné pokoření mnohým dravcům dobrým ponaučením, jež je udržovalo po dlouhou dobu ve vzdálenosti. A lidu to bylo jednou z nejpřednějších zábav.

A tak honili „Svislé Ucho" a „Velký Zub" starého tygra pralesem na míle daleko. Konečně zatáhl ocas mezi nohy a utekl před jejich posměchem jako kocour po výprasku. Hoši se nějakou chvíli namáhali pokračovati s ním zároveň na stromech, ale on běžel tak rychle, že se na obzoru jevil pouze jako malá skvrna, když dospěli na kraj lesa.

Pak si hoši hráli nějakou chvíli podél kraje lesa a po té, jsouce trýzněni zvědavostí, odvážili se jíti otevřenou krajinou k úpatí kamenitých pahorků. Od stromů tam nebylo daleko, nejvíce snad sto metrů. Plížíce se opatrně, zabočili kolem jednoho skalního výběžku, a překvapili tři malé psíčky, kteří si s potěšením hráli na slunci.

Zvířátka nepozorovala přítomnost hochů, přihlížejících po nějakou dobu k jejich hře. Doupě divokých psů, kolmá skalní štěrbina, bylo zcela těsně u zvířat. Kdyby byli uposlechli své matky, když vycházela za potravou, byli by zůstali v doupěti. Ale radost ze života, která také oba chlapce vyhnala do přírody, vylákala stejně i psíky na volný vzduch. Kdyby se byla v té chvíli vrátila stará fena, byla by svoje děti jistě potrestala.

Oba dobrodruzi vyměnili spolu pohled dorozumění a vrhli se na zvířátka. Ve svém překvapení nevěděli psíci ihned, jak si mají počínati. Hoši zamezili jim okamžitě

ústup k doupěti. Jeden psíček chtěl proběhnouti mezi nohami „Velkého Zuba“. Chlapec se rychle sehnul a zvíře chytil. Avšak ono ho kouslo svými ostrými zoubky do paže, takže je pustil zase ihned leknutím a bolestí. Psík zmizel okamžitě v doupěti.

„Svislé Ucho“, který se rval s druhým psíkem, činil k tomu zlostný obličej a dával různými zvuky svému příteli na srozuměnou, co si myslí o takové hlouposti a břidilství. Tím byl „Velký Zub“ zahanben a zároveň povzbuzen. Také se stal odhodlanějším. Uchopil ihned třetího psíka za ocas. Zvíře se ihned obrátilo a chňaplo po něm, ale hoch je volnou rukou chytil za vaz. Potom drželi oba svoji kořist ve výši a radovali se, jak se zvířata třepetala.

Avšak zároveň také chňapala, kňučela a vyla. „Svislé Ucho“ sebou náhle trhl. Zdálo se mu, že něco zaslechl. Oba hoši pohlédli na sebe ustrašeně, neboť poznali svoje nebezpečné postavení. Každé zvíře stává se nejzuřivějším, když se někdo dotkne jeho dětí. A tato malá zvířátka, jež teď tak silně povykovala, náležela k divokým psům. Oba dva odvážlivci znali tyto dravce velmi dobře, neboť jejich zvykem bylo běhati ve smečkách a tak byli hrůzou všech pasoucích se zvířat. Hoši přihlíželi často k tomu, jak tito psi sledovali stáda bůvolů, aby ve vhodné příležitosti mohli roztrhati telata, kusy stářím sesláblé nebo neduživé. A více než jednou honili takoví psi i hordu samotnou. „Velký Zub“ viděl jednou, jak jedna žena z jeho kmene byla jimi dohoněna, a roztrhána, když již skoro byla dosáhla ochrany stromů. Kdyby nebyla tak schvácena únavou, mohla se ještě zachrániti na některý strom. Vyskočila na jeden kmen dosti vysoko, avšak sklouzla a padla na zem. Mžiknutím byla pak roztrhána.

Hoši dlouho tak na sebe nepohlíželi. Jako na povel

uchopili pevně svoji kořist a pádili k lesu. Teprve když seděli v bezpečnosti na jednom vysokém stromě, zvedli psíky zase do výše a smáli se s potěšením. Nemohli se ubrániti smíchu, třeba že právě unikli z nebezpečí života.

Ale nejtěžší práce je teprve očekávala. Pokusili se donésti psíky do svého obydlí. Ale místo aby mohli používati svých rukou ke šplhání, byli nuceni věnovati nejvíce času tomu, aby udrželi svoje zmítající se zajatce. Jednou se pokusili běžeti dále po zemi, avšak jedna bídná hyena je zase vehnala na stromy. Tato hyena byla lstivým zvířetem, neboť nespustila oba dva dobrodruhy s očí a dole je neustále sledovala.

„Svislému Uchu" napadla dobrá myšlenka. Vzpomněl si, že byly svazovány otýpky listí a tak donášeny domů, aby jich bylo použito jako lůžek. Ulámal proto tuhé úponkovité rostliny, svázal svému psíku nohy, sobě uvázal kolem krku kličku, k níž zvíře připevnil a pak si je hodil přes rameno. Takovým způsobem se mu uvolnily ruce i nohy ke šplhání. Jásal nad tím tak, že nečekal na svého přítele, nýbrž spěchal napřed. Na neštěstí měl tento vynález v zápětí jednu obtíž. Psík nezůstal viseti na zádech lovcových, nýbrž sesunul se nejdříve stranou a pak do předu. Na neštěstí nebyly také jeho zoubky svázány a proto kousl odvážně do měkkého a nechráněného břicha „Svislého Ucha". Hoch hlasitě zavřískl, skoro se pustil a musil se ihned rychle chopiti oběma rukama jedné větve, aby se zachránil před pádem. Klička kolem jeho krku se přetrhla a psík, jenž měl všecnny čtyry nohy svázány, padl na zem. Hyena se radovala a pustila se do tučného žrádla.

„Svislé Ucho" byl sklamán a zlobil se. Přezdíval zlostně hyeně a vzdálil se samoten stromovými korunami. „Velký Zub" nechtěl jen tak snadno přijíti o své-

ho psíka. Co s ním chtěl vlastně ve své jeskyni počíti, nevěděl sám. Chtěl jej prostě míti. Ale počínal si teď mnohem chytřeji: svázal psíku nejen nohy, nýbrž vstrčil mu do tlamy také roubík a zavázal mu ji.

A tak donesl svoji kořist domů. Měl jistě více vytrvalosti než většina členů jeho hordy, jinak by se byl vzdal brzy svého úmyslu. Posmívali se mu sice, když vlekl psíčka vzhůru do své jeskyně, avšak tím se nenechal vyrušiti z klidu. S potěšením a pýchou prohlížel svoji kořist — výsledek byl odměnou za jeho námahu. Psík mu byl pěknou hračkou a nikdo ve vsi neměl něco podobného. K tomu pak se stalo zvíře velmi rychle učelivým. Když hocha při hře kouslo, obdrželo několik pol'čků a tak se záhy naučilo nekousati.

Chlapec se velmi mnoho zabýval svou chycenou kořist', poněvadž byla něčím novým. Touha po novinkách byla hordě vrozená. Poněvadž psík nechtěl se dotknouti ovoce nebo jiné rostlinné potravy, chytal mu mladík ptáky, veverky a mladé králíky. Horda sama si pochutnávala na takové stravě a rozuměla i lovu takových zvířat. Psík pojídal maso a rostl. Toto potěšení „Velkého Zuba“ trvalo asi týden. Ale jednoho dne se vrátil „Velký Zub“ s hnízdem mladých bažantů domů a zastihl „Svislé Ucho“, který se právě chystal snísti usmrceného psíka. V úzkém jeskynním příbytku vznikla pak z toho prudká hádka.

A tak skončil jeden z prvých pokusů, ochočiti psa, rvačkou. Hoši si vyrvali celé hrsti vlasů, škrábali se, kousali a strkali do sebe. Poté chvíli hubovali a nakonec se smířili. A pak se rozdělili o mrtvého psíka. Jedli jej ovšem syrového, neboť užívání ohně dosud neznali. Vývoj kuchařského umění byl pro tuto hordu dosud v daleké budoucnosti.

KAPITOLA DEVÁTÁ

Atavism „Rudého Oka“ činil z něho předního rušitele klidu u hordy. Podle své primitivní povahy nenáležel vlastně k hordě a tato dovedla zase tak málo mysliti, že jí chyběla vědomá schopnost, aby společným úsilím rušitele míru buď usmrtila nebo odstranila z hordy. „Rudé Oko“ byl však opravdu tak hrubý, že nemohl žíti ani u této hrubé hordy, aby jí nebyl trvale nebezpečným. Byl ztělesněným zpětným krokem do některé dřívější rasy a byl by se hodil spíše mezi obyvatele stromů nějaké minulé doby a nikoliv do hordy, žijící ve stadiu prvního lidství.

Jeho krutost byla nehorázná i pro onu dobu pravěkou. Svoje ženy bil. Měl sice vždy jen jednu po jistou dobu, ale bral si mnoho žen za sebou. Žádná z nich s ním nemohla žíti, ale on ji k tomu dovedl přinutiti. Nestrpěl odporu a žádný muž hordy nebyl dosti silným, aby se s ním mohl vypořádati.

„Velký Zub“ vzpomínal často na jednu tichou chvíli před soumrakem. Lid vrací se domů od napojidel, z míst, kde se sbíraly jahody a ze řepného pole. Vrací se ve hloučcích po otevřeném prostranství. Déle se neodvažuje zůstati venku, neboť teď je upomíná temnota budící hrůzu, tma, ve které svět náleží krvelačným šelmám a ve které předkové člověka zalézali s chvěním do svých jeskyň.

Jen ještě několik minut a lid půjde v jeskyních na odpočinek. Všichni jsou unaveni denní hrou a jen potichu vyměňují spolu ještě několik zvuků. I děti, které si dosud do syta nenahrály, se utišily. Pobřežní vítr ulehl, stíny se prodlužují a slunce se naklání k horizontu.

Náhle zaječí z jeskyně „Rudého Oka" pronikavý křik, smísený s temnými údery. „Rudé Oko" bije svoji ženu. Nejprve padne na hordu temné ticho. Ale trvání křiku a ječení ponenáhlu hordu pobuřuje, až konečně vše hýká v bezmocném vzteku. Muži jsou pohněváni chováním „Rudého Oka", ale neodvažují se proti němu zakročiti.

Konečně rány ustaly, sténavé naříkání pomalu umlká, horda kýhá dále a nad krajinou se počíná rozkládati matný soumrak.

Horda, která jinak vždy se dovedla smáti bolestem jiných, nedala se nikdy strhnouti k veselosti při zlém nakládání „Rudého Oka" s jeho ženami. A mnohokráte bylo z rána nalezeno krvácející tělo některé jeho ženy na úpatí skály. Když ji byl ztrýznil až k smrti, vyhodil ji prostě z jeskyně. Svých obětí nikdy nepochovával. Obyvatelé jeskyň musili mrtvoly ukliditi sami, jinak by byly naplnily morovinou celou vesnici. Obyčejně házeli mrtvoly do řeky pod napojidlem.

Ale „Rudé Oko" se nespokojoval pouze vražděním svých žen. Vraždil také, aby si ženy opatřil. Chtěl-li míti novou ženu, a zvolil-li si ženu, náležející jinému muži, zabil prostě tohoto muže. „Velký Zub" byl dvakráte svědkem takových krvavých činů. Celá horda o tom věděla, ale nedovedla tomu nijak učiniti přítrž. A vrchnosti, jež by byla mohla zakročiti, tehdy ještě nebylo. Jistými mravy se však řídili a jejich překročení bylo potrestáno celou hordou. Když na příklad

někdo znečistil napojiště, byl takový zločinec napaden celou hordou a když by si byl někdo ztropil žert a byl by způsobil planý poplach, tu se mu špatně vedlo. Ale „Rudé Oko“ nedbal žádných mravů a byl při tom tak obáván, že se horda nedovedla vzchopiti, aby potrestala jeho zločiny.

V šesté zimě od svého příchodu k hordě, zpozorovali „Velký Zub“ a „Svislé Ucho“, že se z nich stali opravdu mladí muži. Štěrbina do jejich jeskyně byla tak úzkou, že se jen jen mohli protlačiti a to mělo jisté výhody. Dospělí nemohli proto činiti na jeskyni nároků a k tomu byla nejvýš žádoucím obydlím, pro svoji nejvyšší polohu na celé skále a pak že byla nejbezpečnější a nejmenší a v zimě tedy nejteplejší.

Bylo by bývalo maličkostí rozšířiti otvor do jeskyně a vyhnati odtud oba soudruhy. Ale tolik horda neuvažovala. A oba přátelé o tom také blíže nepřemýšleli, až když jejich vlastní vzrůst je k tomu donutil. Bylo toho třeba v pozdním létě, když mladíci ztloustli po hojné potravě. Na tomto rozšíření vchodu pracovali oba v delších přestávkách, když se jim to právě hodilo.

Zpočátku ulamovali křehkou horninu svými prsty. Ale při tom si velmi záhy zranili špičky prstů. Proto dospěl „Velký Zub“ k myšlence, aby vzali na pomoc kus dřeva. To bylo vhodným nástrojem, ale způsobovalo to mladíkům také nepříjemnosti. Jednoho jitra udrobili z otvoru dosti značnou hromadu kamení a „Velký Zub“ přistrčil tuto hmotu přes okraj skály. V nejbližším okamžiku ozvalo se zdola zuřivé zavytí. Mladíkům nebylo třeba, aby teprve pátrali po příčině. Znali onen hlas až příliš dobře. Kamení spadlo na hlavu „Rudému Oku“.

Hoši se skrčili ve své jeskyni, nevědouce uleknutím, co počíti. Za minutu nato stál netvor před vcho-

dem, díval se dovnitř svýma zanícenýma očima a zuřil jako šílenec. Avšak jeho velikost mu zabraňovala vniknutí do štěrbiny. Náhle se však vzdálil. To bylo podezřelé, neboť měl vlastně zůstati zde, aby se vyzuřil. „Velký Zub“ vylezl ke vchodu a vyhlédl. Viděl, že nestvůra se chystá znovu vyšplhati na skálu. V jedné ruce držela velký obušek. Dříve, nežli mladík mohl uhodnouti úmysl zuřivce, byl tento již nahoře a vrážel obušek divoce do jeskyně.

Činil tak se strašlivou silou. Kdyby byl mohl mladíky zasáhnouti, byl by je tím připravil o život. Proto se v největším děsu tlačili ke stěně sluje, kde byli skoro mimo jeho dosah. Jenom s námahou mohl se jich tam chvílemi dotcknouti, zařval potěšeně a vrážel obušek tím prudčeji. Jakmile jich zasáhl, zbavil je srsti i s kůží.

Ale teď se stal „Velký Zub“ lstivým. Byl dráždivé povahy a k tomu měl značnou dávku zmužilosti, i když se to podobalo odvaze krysy, když byla zahnána do úzkých. Chopil se oběma rukama obušku, ale „Rudé Oko“ měl tolik síly, že přitáhl mladíka až ke vchodu. Pak se snažil uchopiti svoji oběť dlouhou svou paží. Právě v čas uskočil však mladík do chránící jej tmy, ale drápy netvorovy mu přece již způsobily v mase hluboké rány.

Teď se zlotřilec jal nanovo šťárati v jeskyni. „Velký Zub“ obdržel pak bolestnou ránu do ramene. „Svislé Ucho“ nebyl, jak se zdálo, schopen ničeho jiného, než křiku, když byl zasažen a při tom se třásl strachem. „Velký Zub“ se rozhlížel po nějakém obušku, ale nalezl jen kus větve. Hodil jej „Rudému Oku“ do tváře. Neublížil mu tím sice, ale že se odvážil mladík obrany, dráždilo zuřivce ještě více. A poté vrážel obušek do jeskyně tím zatvrzeleji. Mezitím nalezl „Velký Zub“ kus skály, mrštil jím po útočníkovi a zasáhl ho prud-

ce do prsou. To povzbudilo mladíka k vydatnější obraně. Jeho zlost ho povznesla nad bojácnost. Ulomil kus skály a mrštil jím s plnou silou „Rudému Oku“ do obličeje. Málem by ho byla tato rána dorazila. Zapotácel se zpět, pustil svůj obušek a skoro by se byl zřítil do hlubiny.

Pohled na něho byl děsný. S tváří zalitou krví skřípal zuby jako kanec. Otřel si krev s obličeje a hleděl mladíka v temnotě vypátrati a když jej spatřil, soptil zuřivostí. Avšak neměl již obušku. Proto ulamoval kusy skály a házel je do jeskyně, snaže se mladíků zasáhnouti. Ale tím je zásobil střelivem a to se mu špatně vyplatilo, neboť jej zřetelně viděli, kdežto mladíci se jen zřídka ukázali, když opustili stranu sluje.

Náhle zmizel „Rudé Oko“ znovu. „Velký Zub“ vyhlédl a viděl, že sestupuje se skály. Celá horda se mezitím shromáždila venku a přihlížela s obavou a mlčky k zápasu. Když se „Rudé Oko“ blížil k zemi, utekli se bázlivější do svých jeskyň. Starý „Chřestivec“ se mu rychle belhal s cesty pokud mu jen dovolovaly jeho chromé nohy. „Rudé Oko“ seskočil se skály na zem s výše asi sedmi metrů. Padl na nohy zrovna vedle jedné matky, jež chtěla právě vyšplhati na skálu se svým dvouletým dítětem. Zavřeštěla strachem. Dítě jí vypadlo z ochromených rukou a svalilo se „Rudému Oku“ před nohy. Matka i on sáhli po dítěti zároveň, ale ona se opozdila. V nejbližším okamžiku letělo již slaboučké tílko vzduchem a roztříštilo se o skálu. Matka chytila beztvárnou hmotu do náručí a posadila se s ní naříkajíc na zem.

„Rudé Oko“ však spěchal zvednouti svůj obušek. Při tom se mu zapotácel do cesty starý „Chřestivec“. Netvor napřáhl svou silnou paži a uchopil starce za

týlo. Každý očekával, že stařec klesne se zlomeným vazem. — „Rudé Oko“ na okamžik váhal. Stařec se třásl a bědoval, sklonil hlavu a zakryl si tvář skříženýma rukama. Pak jej bestiální zuřivec strčil obličejem k zemi, kde zůstal ztrýzněný muž ležeti, sténaje ve smrtelném strachu. Jeho syn „Holý“ bubnoval pěstmi do svých prsou, ale neodvažoval se na „Rudé Oko“.

Ale tomu pronikla lenivým mozkem nová myšlenka. Nechal starce bez dalšího obtěžování ležeti a přinesl si svůj obušek. Aniž by se byl dále staral o své oběti, vyšplhal znovu na skálu. „Svislé Ucho“, jenž seděl s chvěním vedle svého zmužilého přítele, vskočil ihned do jeskyně. Netvor byl patrně odhodlán vražditi dále. Zato byl „Velký Zub“ nejvyšší měrou podrážděn, rozhořčen a připraven k nejkrajnějšímu. Přes svoje rozčilení běhal podél skalní hrany a sbíral kameny, které si shromažďoval na hromadu u vchodu do jeskyně. „Rudé Oko“ si na okamžik oddechl a schoulil se několik metrů od mladíka pod převyslý skalní výstupek. „Velký Zub“ čekal. Sotva se objevila hlava „Rudého Oka“, když lezl dále, již hodil mladík dolů velký úlomek skály. Kámen letěl mimo. Zasáhl skálu a rozbil se. Mrak prachu a malých štěpin vletěl útočníkovi do očí, tak že se spěšně uchýlil za svůj skalní výběžek.

Horda dole se dala do smíchu a ňýkala v jedné směsi. Konečně se jeden z vesnice odvážil, postaviti se proti oné obludě. Jejich pochvala a povzbuzující pokřik zlobily „Rudé Oko“. Obrátil se k nim a zahýkal na ně dolů. Tím je ihned umlčel. Jsa povzbuzen tímto důkazem své moci, ukázal zase hlavu. Aby mladíka postrašil, činil hrozivé grimasy, hýkal a skřípal zuby. Křivil svůj obličej strašlivě, a stáhl vlasy na hlavě až k vystupujícím obočím, až mu každý jednotlivý vlas trčel vpřed jako osten.

Tento hrozný pohled způsobil, že mladíku tuhla skoro krev v žilách. Ale přemohl svoji bázeň a hrozil netvorovi vyzdviženým kamenem. „Rudé Oko“ však přece se pokusil šplhati dále. S vynaložením veškerých sil mrštil mladík dolů kamenem a chybil se cíle. Rychlostí blesku uchopil se jiného kamene a zasáhl útočícího rušitele míru prudce do týla. Útočník sklouzl a zmizel s dohledu a mladík viděl jenom, že jeho nepřítel v okamžiku než zmizel, vztáhl jednu ruku, aby se zachytil, kdežto druhou rukou si ohmatával krk, jako by se dusil. Obušek spadl s rachotem dolů po skále.

„Velký Zub“ teď svého nepřítele již neviděl, avšak slyšel ho těžce oddychovati a zápasiti se záchvatem zadušení. Diváci zachovávali mrtvé ticho. — Mladík se posadil před svou jeskyni a čekal. Oddychování a kašlání znenáhla přestalo. Ale chvílemi zazněly vzhůru k mladíkovi chrčivé zvuky. Záhy potom se vydal „Rudé Oko“ na sestup. Pohyboval se velmi opatrně, často se zastavoval a natahoval krk nebo si jej ohmatával rukou.

Jeho sestup zahnal celou hordu na útěk, a s hlasitým vřískáním vrhlo se vše do pralesa. Starý „Chřestivec“ se belhal poslední za nimi. Ale „Rudé Oko“ měl dosti co činiti sám s sebou. Když dospěl na úpatí skály, kráčel podél její stěny a pak vyšplhal do své vlastní jeskyně, aniž by se byl jen jednou ohlédl.

„Velký Zub“ vyměnil se „Svislým Uchem“ dlouhý pohled. Oba si rozuměli. Ihned vyšplhali s největší opatrností a v největším tichu vysoko na skálu. S jejího vrcholku se ohlédli ještě jednou na prostranství. Vesnice byla opuštěna. „Rudé Oko“ nevyšel již ze své jeskyně a horda zmizela v hlubinách pralesa. Oba mladíci vzali pak do zaječích. Bez ohledu na možné se-

tkání s hady v trávě pádili přes otevřená místa a stráně až dosáhli pralesa. Pak vyšplhali na stromy a prchali na míle daleko od jeskyň. A teprve potom se zastavili v jedné velké a bezpečné vidlici stromu, objali se a smáli se, až jim slzy stékaly po tváři.

KAPITOLA DESÁTÁ

Když se byli oba přátelé dosyta nasmáli, odešli oklikami do nížiny, kde rostly borůvky a tam se nasnídali. „Velký Zub“ navštěvoval toto místo již před lety se svou matkou. Teď se s ní setkával jen velmi zřídka. Když přišla do jeskyň na návštěvu, býval často nepřítomen. Několikráte spatřil také na volném prostranství vesnice „Štěbetavce“, kráčejícího kolem. Při takových příležitostech pozdravoval mladík svého nevlastního otce zkřivením obličeje a zlobíval ho také ze své bezpečné, malé jeskyně. Nehledě k takovým malým důkazům roztomilosti, nestaral se naprosto o svou dřívější rodinu. Neměl žádného zájmu na onom starém poměru a ve svém nynějším okolí se cítil docela šťastným.

Oba dobrodruzi najedli se borůvek až k prasknutí, pak pojedli jako příkrm dvě plná hnízda polovysedělých křepelčích vajíček a odplížil se pak opatrně zpět do lesa, aby dospěli k řece. Jda kolem, učinil „Velký Zub“ krátkou návštěvu stromu, na němž se narodil. Jeho matka tam dosud bydlila, ale rodina byla mezitím vyrostla. Malý hošík visel pevně na své matce a s jedné nižší větve vyhlíželo zpola vyrostlé děvčátko se zvědavostí po obou návštěvnících. Byla to zřejmě nevlastní sestra „Velkého Zuba“.

Jeho matka ho poznala, avšak varovala ho, když

chtěl vylézti na strom. „Svislé Ucho“, jenž byl vždy opatrným, vzdálil se ihned a nedal se přemluviti za žádných okolností od svého přítele, aby zase přistoupil blíže. Avšak záhy nato sestoupila nevlastní sestra „Velkého Zuba“ se stromu a hrála si po celé odpoledne s oběma mladíky na stromech v sousedství.

Avšak nakonec došlo přece jen k hádce. Nevlastní sestra „Velkého Zuba“ vydařila se po svém otci. Měla úskočnou povahu a zacházela se svým nevlastním bratrem velice darebně. Bez výstrahy skočila náhle na něho, poškrábala ho s nevysvětlitelnou zuřivostí, vyškubávala mu vlasy a zatknula své ostré zoubky hluboko do jeho předloktí. „Velký Zub“ ztratil trpělivost. Neublížil jí sice, ale vyplatil ji tak důkladně, jako nikdo před tím.

Při tom ovšem bědovala a kvičela strašlivě. „Štěbetavec“, který byl po celý den vzdálen a teď se právě vracel, slyšel tento povyk a spěchal ku pomoci. Matka přispěla také k ochraně své dcery. Ale otec byl první na místě. Oba přátelé nečekali, až je dohoní, nýbrž dali se na útěk. „Štěbetavec“ se za nimi honil na míle daleko, ale konečně se vzdal marného pronásledování.

Mladíci pak byli jako obyčejně stiženi záchvatem smíchu. Než smích je přešel, když zpozorovali, že se blíží soumrak. Noc se svými hrůzami stála přede dveřmi a návrat do jeskyň jim byl uzavřen, pokud tam žil „Rudé Oko“. Smutně si nalezli útočiště na jednom o samotě stojícím stromě, v jehož hlavní vidlici ztrávili špatnou noc. V prvních nočních hodinách prudce pršelo, pak se ochladilo a mocný vítr rozcuchával srst dobrodruhů. Objímali jeden druhého, jsouce promočeni, třesouce se na všech údech a drkotajíce zuby. Ve-

lice jim chyběla jejich pěkná a teplá jeskyně, v níž se vždy tak rychle mohli zahřáti.

Ranní úsvit je zastihl nešťastné a pevně odhodlané neztráviti již ani jediné noci v postavení tak nekrytém. Vzpomněli si na stromová hnízda svých rodičů a dali se do práce, aby si zařídili svůj vlastní byt na některém stromě. Z tlustých větví vystavěli si kostru hrubého hnízda a na výše rostoucí větve položili i několik příčných latí pro střechu. Pak vyšlo slunce z mraků. Pod jeho teplými paprsky zapomněli mladíci kruté noci a vyšli, aby si hledali něco ke snídaní. Pak zapomněli i hnízda a oddali se hře, což souviselo s jejich nedůslednou povahou. Tím se stalo, že se plahočili se stavbou hnízda po celý měsíc a když byl konečně tento jejich dům hotov, již ho nepoužili.

Druhého jitra po útěku z vesnice skákal „Svisté Ucho“ od stromu ke stromu směrem k řece. „Velký Zub“ se hnal za ním, jako jeho stihatel. Dostali se k řece na jednom místě, kde ústil do řeky u borůvkových brd široký přítok. Zvláště ústí tohoto potoka bylo široké a potok sám byl skoro úplně bez proudu. V této tiché vodě leželo právě v ústí mnoho nakupených kmenů divoce přes sebe. Mnohé z nich byly dlouhým putováním sem a tam v bystřinách zbaveny listí a větví, ležely po dlouhá léta na písčinách a byly teď úplně vyschlé a vyprahlé. Proto pluly vysoko na vodě, tančily sem a tam nebo se převalovaly, když se mladíci pokoušeli postaviti se na ně.

Mezi touto spletí kmenů bylo několik zcela volných vodních ploch. Tam byla voda průhlednou, tak že přátelé viděli pod jejím povrchem mihati se malé, střevlím podobné rybky. Ihned se dali do rybolovu. Položili se na jeden kmen, zůstali nehnuti a tiši, čekali, až se

ryby docela přiblížily a pak je rychlostí blesku nabírali dlaněmi. Co ulovili, spolykali ihned, ač jejich kořist se ještě mrskala. Že mladíkům chyběla sůl, to jim nevadilo.

Na tomto místě se jim tak zalíbilo, že ústí tohoto přítoku si vyvolili za vhodné místo ke hře. Po mnohé hodiny se tu proháněli, lovili ryby a hráli si na plovoucích stromových kmenech. Náhodou se jim zde také dostalo prvního poučení k plavbě. Jeden kmen odplul se „Svislým Uchem", když se v únavě na něj položil a usnul. Lehký vítr odehnal kmen pomalu od břehu. Když „Velký Zub" poznal nemilé postavení svého přítele, byla již vzdálenost příliš veliká, aby mohl skočiti zpět.

Zpočátku se zdála „Velkému Zubu" tato událost pouze komickou. Avšak záhy se ho zmocnila lehká bázeň. Cítil se náhle v děsné pustině osamělým. „Svislé Ucho" zdál se mu teď tak daleko na cizím živlu, ačkoliv byl zahnán pouze na několik metrů od břehu. Varovný výkřik „Velkého Zuba" probudil jeho přítele. V náhlém zděšení změnil „Svislé Ucho" svoji polohu, tím se kmen otočil ve vodě a mladík se potopil. Třikráte se pokoušel vyšplhati vzhůru a třikráte se otočil s kmenem do vody. Po dlouhé námaze se mu konečně podařilo vylézti na kmen, kde se bez pomoci posadil a hýkal strachem.

„Velký Zub" mu nemohl pomoci a „Svislé Ucho" nevěděl si sám také rady. O plování neměli ani ponětí. Byli se již tak vzdálili od nižších forem života, že instinktivně plovati nedovedli. A na druhé straně neměli zase tolik lidského vědomí, aby dovedli zbadati podstatu plovacího umění. „Velký Zub" pobíhal nepokojně na břehu sem a tam, aby zůstal svému příteli pokud mož-

no na blízku a „Svislé Ucho“ byl poháněn dále na své bezděčné jízdě. Při tom vyl a plakal, tak že byl div, že nepřilákal z okruhu čtvrti míle veškeré dravce.

Tak prošly hodiny. Slunce vystoupilo k zenitu a počalo sestupovati k západu. Lehký větřík nadobro ulehl. „Svislé Ucho“ byl hnán třicet metrů daleko na tiché vodní hladině. Ale náhle, nevěděl sám jak, učinil „Svislé Ucho“ nepředvídaný vynález. Ponořil ruce do vody a počal jimi veslovati. Z počátku se dostal jen docela zvolna vpřed a nedovedl udržeti stejného směru. Pak otočil znenáhla kmen jedním koncem ku břehu a vesloval ze všech sil blíže a blíže. „Velký Zub“ k tomu přihlížel s podivením a čekal na břehu, sedě na bobku, až jeho přítel vyskočil na pevnou zemi.

„Svislé Ucho“ se naučil něčemu novému. Jeho přítel toho nedovedl ani ještě pochopiti. Později, odpoledne, odrazil „Svislé Ucho“ úmyslně od břehu a plul na svém kmenu kolem. Ješte později přemluvil svého přítele, aby se na plavbu vydal s ním. Tak se naučili oba veslovati a ztrávili příští dny na vodě při tomto novém sportu. Byli tak pohříženi v tuto svou novou, krásnou hru, že při ní skoro zapomínali na jídlo. Ani v noci nechtěli docela opustiti tohoto místa a spali na jednom blízkém stromě. Vzpomínka na „Rudé Oko“ jim naprosto vymizela z paměti.

Jinoši si vybírali do služby stále jiné kmeny. Přitom pozorovali, že mohli na malém kmenu mnohem rychleji plouti, než na velikém. Malý kmen měl ovšem vadu, že se snadněji převalil a že pak spadli do vody. Při této hře se jim ostatně dostalo ještě různých a mnohých překvapení. Jednoho dne vesloval každý na svému kmenu. To jim skytlo výtečného objevu, že se pak kmeny neotáčely a oba mohli svou volnou nohou a

volnou rukou veslovati. A konečně dospěli k poznání, že mohou užívati ještě menších kmenů a plouti na nich ještě rychleji, když takové dva kmeny udržovali pevně pohromadě. Dalších objevů zatím neučinili. Vynalezli nejprostší vor, aniž by byli znali tohoto pojmu. Nikdy jim nenapadlo, aby svázali haluzemi dva kmeny dohromady. Dostačilo jim, když mohli oba kmeny přidržovati nohama a rukama.

Teprve když přešel první enthusiasm nad jejich vodními plavbami, vyhledali si zase svůj byt na stromě a přespávali tam. Na blízku své nové nocehárny setkali se jednoho dne s „Mrštnou“. Nejdříve ji zpozoroval „Velký Zub“, jak trhala mladé žaludy s větví sousedního dubu. Byla velmi bojácnou. Nejprve se chovala zcela pokojně, ale když zpozorovala, že byla oběma mladíky objevena, shoupla se rychle na zem a prchala odtud jako vítr. Od toho dne vídali ji oba druzi velmi často, ale vždy jen ve vzdálenosti. Oba přátelé si uvykli ohlédati se po ní, když byli na cestě mezi potokem a svým obydlím.

Jednou neprchla jim již tak daleko, nýbrž svolila, aby se jí mladíci přiblížili a pak je pozdravila měkkými zvuky. Avšak nepřipustila ani tehdy, aby oba přistoupili až těsně k ní. Jestliže se pokoušeli přibližiti se docela, uprchla kus cesty a lákala je pak nanovo měkkými zvuky. Tak to trvalo po několik dní a uplynula dlouhá doba, než se s ní oba mladíci mohli dobře seznámiti. Časem se jim to však přece podařilo a děvče někdy dovolilo, aby si s ním hráli.

„Velký Zub“ nalezl v ní již od počátku zalíbení. Jeho očím se jevila velmi hezkou a dále se mu zdála velmi něžnou. Domníval se, že nikdy nespatřil něžnějších očí. V tom ohledu se lišila velmi výhodně od druhých žen a dívek jeho kmene, jež byly rozenými ha-

šteřilkami. „Mrštná“ nepronesla nikdy drsných nebo zlovolných zvuků. Spíše se zdálo, že v její povaze jest vyhýbati se hádce a sporům a straniti se raději všech výtržností.

Celá její bytost zdála se vyzařovati mírnost. K tomu přispívaly značně jednak její pohyby, jakož i výraz jejího obličeje. Měla mnohem větší oči, než jakých vídal „Velký Zub“ u jejích družek a také jí oči neseděly tak hluboko ve tváři a její brvy byly delší a pravidelnější. Nos neměla tak netvárně plochý jako většina žen. Nosní hřbet vyčníval zcela zřetelně z obličeje a chřípě byla otevřena dolů. K tomu nebyly její špičáky příliš dlouhé a také hoření ret neměla nemírně prodloužený a ret spodní neměl onoho nepěkného svislého tvaru. Tato dívka byla těla jen řídce osrstěného a pouze zevnější strany paží a nohou vyznačovaly se silnějším vzrůstem chlupů a stejně i její ramena. V bocích byla sice štíhlá, avšak spojení mezi koleny a lýtky bylo u ní souměrné.

Bedlivější a lépe vyškolený pozorovatel, než byl „Velký Zub“, byl by při pohledu na ni snadno dospěl k myšlence, že tato dívka může býti spřízněna s národem ohně. Buď její otec nebo její matka mohli býti z onoho vyvinutějšího národa. Takové případy se v pravěku někdy přihádzely a stejně i to, že jednotlivé výjimky mezi jeskynními lidmi přecházely zase k obyvatelům stromů.

„Velký Zub“ viděl, že se „Mrštná“ lišila od všech jemu známých žen, a to ji činilo pro něho tím přitažlivější. Zvláště mu byly příjemnými její mírnost a něha. Nehádala se nikdy s mladíky a jestliže se někdy dopouštěli některých nezvedených přehmatů, vyhnula se jim rychlým útěkem. Oba přátelé ji nemohli nikdy dostihnouti, kdežto ona naproti tomu je velmi

snadno dohonila, kdykoliv jí bylo libo. Se svou hbitostí slučovala podivuhodnou schopnost správně odhadovati při přeskakování veliké vzdálenosti. V očích mladíků jevilo se to někdy jako neuvěřitelná odvaha. U bytosti jinak tak bojácné byla tato odvaha ve skocích se stromu na strom přímo nepochopitelnou. „Velký Zub“ i „Svislé Ucho“ zdáli se naproti tomu sami sobě neohrabanými a zbabělými.

„Mrštná“ byla bezpochyby sirotkem. Mladíci neviděli u ní alespoň nikdy jiných lidí. Nebylo ovšem možno vyzvěděti, jak dlouho žila takto o samotě. Zajisté se naučila již v nejútlejším dětském věku, že jenom rychlým útěkem může dosáhnouti bezpečnosti. Proto byla také dosti zkušenou a zdrženlivou. Oba mladíci se pak namáhali, aby nalezli strom, na němž bydlí. Někde musila přece míti svoje obydlí, v němž přespávala a toto nemohlo také býti příliš vzdáleno. Ale přes to, že k tomu vynaložili veškerý svůj důmysl, nemohli mladíci tohoto obydlí nikde najíti. Po celý den hrávala si zcela ochotně se svými přáteli, ale tajemství stromu, na němž spala, podržela opatrně pro sebe.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Toto líčení „Mrštné" spočívá ovšem na dojmech, kterých nabyl Phil jako moderní člověk ve svých snech, když ji vídal očima „Velkého Zuba". Byly to dojmy, jež mu zůstávaly po probuzení v paměti a které pak zpracoval dále jeho mozek moderního člověka. Jako „Velký Zub" nepřemýšlel příliš dlouho o přednostech své družky ve hře, poněvadž přemýšlení a uvažování nebyly v jeho schopnostech. K tomu byl až příliš prostomyslný. Zažil pouze příhody, aniž o nich mnoho přemýšlel, proč a k čemu jich zažil, což bylo typickým pro jeho vývojové stadium.

Jako u nás, tak i u těchto pololidí býval spánek přerušován sny. Modernímu člověku, trýzněnému zlými sny, jest přece jen útěchou myšlenka, že vše jest jenom snem. Tato úvaha chyběla tehdejším tvorům a byli-li trápeni sny, tu vyli ze spaní zděšením. Phil, jako moderní člověk, vžil se do svých snů až k takovému stupni, že se mu zároveň zdály sny „Velkého Zuba" a také o nich přemýšlel. Ve své dualitě, v rozštěpení své osobnosti byl oboje: osobou jednající i divákem. A jako moderní mladý Phil míval sny o pračlověku „Velkém Zubu", tak zase zažíval „Velký Zub" ve svých vlastních snech často výjevy z předcházejících životů svých velmi vzdálených prapředků. Snil o zemi okřídle-

ných ještěrů, o divokém boji draků, o skrytém životě nepatrných hlodavců, o bahnitém dně mělkých pramoří.

„Velký Zub“ neměl ovšem uvažovací schopnosti Philovy a nedíval se na věci očima filosofa. Tak u „Mrštné“ neviděl její souměrnosti ani v celku ani v jednotlivostech, nýbrž vše to viděl jenom jako prchavé dojmy a nikoliv jako přednosti vědomě oceňované. Jemu byla dívkou mírné povahy, jež vydávala něžné zvuky a nikdy se nehádala. Hrával si s ní rád, aniž by mu byla jasna příčina jeho náklonnosti. Často si spolu vyhledávali potraviny a dělili se o obsah ptačích hnízd. Ve šplhání na stromy udělila svému příteli mnohé, cenné poučení. Měla mnoho zkušeností, byla velmi silná a jejím pohybům nezabraňoval nijaký tísnivý šat.

V této době dostavily se u „Svislého Ucha“ známky jakési nevěrnosti. Navykl si totiž činiti sám výlety směrem k rodnému stromu svého soudruha. Zkrátka, zamiloval se do rozpustilé nevlastní sestry „Velkého Zuba“ a „Štěbetavec“ se snížil tak dalece, že ho tam trpěl. Kromě toho žili v sousedství ještě také jiní mladí lidé, děti z jednotlivých manželství jistých obyvatelů stromů a „Svislé Ucho“ si hrával také s nimi.

„Mrštná“ nedala se však nikdy přemluviti „Velkým Zubem“, aby se seznámila s těmito sousedy. Jakmile tam šel na návštěvu, vzdálila se a zmizela. Když se mnohokráte nadarmo o to pokoušel, vzíti ji na návštěvu s sebou, konečně se toho vzdal. Obyčejně vrhala na něho starostlivé pohledy, pak se obracela a volala ho s některého stromu. A proto konečně opustil myšlenku, doprovázeti „Svislé Ucho“ na jeho návštěvách, a zůstával u ní. Ačkoliv mu byla „Mrštná“ tak dobrou družkou, přece mu nikdy neprozradila svého stromového úkrytu. Kdyby byly nenastaly jiné události, byli by se

asi záhy spářili, poněvadž jejich náklonnost byla vzájemná. Avšak mělo býti jinak.

Když se jednoho rána „Mrštná“ nedostavila ke hře, odešli oba mladíci k ústí potoka, aby se zabývali svým veslařským sportem. Sotva byli na vodě a šplouchali se po potoce, byli náhle ze své zábavy vyrušeni drsným a zuřivým vytím. „Rudé Oko“ stál na břehu. Vylezl na nejzazší hranici nahromaděných kmenů a díval se na mladíky očima, plnýma nenávisti. Přátelé se nejprve polekali až k smrti, neboť zde nebyla úzká jeskyně, v níž by byli mohli najíti ochrany. Avšak záhy spozorovali, že oněch sedm metrů vody, dělících je od netvora, poskytovalo jim po jistou dobu bezpečnosti a to jim dodalo nové zmužilosti.

„Rudé Oko“ se zvedl, a bil pěstmi do svých osrstěných prsou. Oba soudruzi přidržovali svoje kmeny pouze pevně k sobě, posadili se na ně a posmívali se svému nepříteli. Jejich prvý smích byl sice ještě promísen s bázní, avšak čím více si uvědomovali bezmocnost nestvůry, tím byla jejich veselost hlasitější. To ovšem popuzovalo jejich nepřítele tím více, tak že skřípal zuby v bezmocném vzteku. Mladíci ve své bezmyšlenkovitosti a krátkozrakosti, jako vždy, a v důvěře ve svoji bezpečnost, posmívali se mu tím hlasitěji. Ale za to měli záhy pykati.

„Rudé Oko“ náhle ustal ve svém bubnování na hruď a skřípání zuby. Velikými skoky se rychle přenesl přes plovoucí klády, aby se dostal na břeh. A ihned se proměnila veselost obou přátel v ustrnutí. Nebylo totiž zvykem „Rudého Oka“ vzdáti se tak snadno své pomsty. Proto oba mladíci čekali ustrašeni a s chvěním věcí budoucích a při tom jim nenapadlo, aby se ihned veslováním vzdálili. Velkými skoky vrátil se „Rudé Oko“ brzy přes naplavené dříví a v mocné tlapě držel plno ku-

latých, vodou omletých oblásků. Mladíci byli rádi, že nenalezl větších střel, neboť byli od něho vzdáleni sotva na sedm metrů. Kamenem, vážícím několik kilogramů byl by je jistě usmrtil.

I tyto malé oblásky byly však dosti nebezpečné. A již zahvízdl jeden kámen nad jejich hlavami. Mladíci se sehnuli a veslovali rychle dále. A zase zafičel jiný oblásek. „Svislé Ucho“ vykřikl. Střela ho zasáhla mezi rameny. Ihned také obdržel „Velký Zub“ ránu a oznámil to zavytím. Na štěstí byla zásoba střeliva „Rudého Oka“ záhy vyčerpána, takže musil běžeti ke křemelišti, aby si nasbíral komenů nových. Tím však nabyli mladíci času, takže mohli odveslovati dále.

A takovým způsobem se pomalu vzdálili z jeho dostřelu. Přes to však házel po nich živě kamením dále a vracel se často, aby si přinesl nového střeliva. Venku, uprostřed potoka, byl slabý proud. Ve svém rozčilení nepozorovali mladíci, že jsou zaháněni k veliké řece, spíše ještě sami veslovali oním směrem. Jejich nepřítel běžel podél pobřeží zároveň s nimi. Konečně nalezl také větší kameny, jimiž mohl mnohem dále dohoditi. Tři kilogramy těžký kámen zasáhl kmen, těsně vedle „Velkého Zuba“. Náraz byl tak mocný, že hrst malých třísek se zabodla jako žhavé jehly do mladíkovy nohy. Kdyby byl tento kámen zasáhl svůj cíl, byl by mladík na místě mrtev.

Teď však byli uchopeni říčním proudem. Veslovali k němu tak zoufale, že toho ani nepozorovali. Prvý to zpozoroval „Rudé Oko“. Jeho vítězné řvaní upozornilo tam mladíky na jejich postavení. Tam, kde okraj proudu se spojoval s vodou potoka, bylo několik vírů a malých prohlubní. Nemotorné kmeny byly jimi uchopeny a točily se pak divoce v kruzích. Mladíci přestali veslovati a měli mnoho práce, aby udrželi oba kmeny vedle

sebe. Mezitím pokračoval „Rudé Oko“ ve svém bombardování. Kusy skály padaly kolem nich do vody, postřikovaly je od hlavy k patě a ohrožovaly je smrtí. A při tom vyl netvor v divoké radosti a jásal nad zkázou, jež jim dojista hrozila.

Hlavní řeka zatáčela se však ostře právě na místě, kde se do ni potok vléval, tak že vlastní její proud směřoval k protějšímu břehu. Tento severní břeh se proto mladíkům rychle přibližoval, jak byli hnáni po proudu. Alespoň je tato zatáčka odnášela z dostřelu pronásledovatele. Konečně ho viděli v dálce na úzkém, do vody vybíhajícím jazyku. Tam poskakoval sem a tam a vítězně vyl.

Mladíci nemohli tou dobou učiniti nic jiného, než pevně přidržovati kmeny k sobě. Odevzdali se již svému osudu a očekávali svůj konec, když znenáhla pozorovali, jako by se jim severní břeh mnohem více přiblížil. Záhy byl již jenom asi třicet metrů vzdálen. Počali k němu veslovati s radostí. Náhodou se zde zatáčel proud obloukem na jih. Podařilo se jim namáhavým veslováním přeplouti proud právě tam, kde byl nejužší a nejdravější a než-li to zpozorovali, byli již mimo proud a hnáni slabým vírem.

S mírným otáčením byly hnány kmeny ku břehu a velmi brzy se dotekli pobřežního písku. Přátelé vylezli na břeh. Kmeny, jež byly zbaveny svého zatížení, byly vírem zase uchopeny a neseny po proudu. Mladíci na sebe zírali zaraženě. Do smíchu jim nebylo. Octli se na neznámém území a ani jim nenapadlo, že by mohli přijíti domů stejným způsobem, jakým se dostali sem.

Naučili se překročiti řeku, avšak neuvědomili si dalekosáhlost této události. Žádný jiný člen jejich hordy, pokud věděli, nezažil nikdy něco podobného. A pokud později pozorovali, zůstali také jedinými členy

této hordy, kteří se převezli na tento břeh řeky. V dobách pozdějších byli by dojista i jiní odvážlivci dospěli k této zkušenosti, avšak stěhování se ohnivého lidu a způsobený tím útěk obyvatelů jeskynních, těch, kteří zůstali na živu, přerušily a zamezily jejich další vývoj na staletí.

Z nedostatku všech záznamů nemůže ovšem nikdo pověděti, jaké osudné následky mělo putování ohnivého kmene na další vývin kmene jeskynního. Ze vzpomínek „Velkého Zuba“ lze však souditi, že jeho horda byla skoro celá vyhubena. Jenom jednotlivci přežili asi tuto katastrofu, aby se zase usídlili v jiných krajinách.

K A P I T O L A   D V A N Á C T Á

„Svislé Ucho“ a „Velký Zub“ bloudili dlouho po krajině na severním břehu řeky jako ztroskotaní plavci na opuštěném ostrově. Když pomyslili na svůj domov, a na možnost návratu, bylo jim jako by byli vyhnanci na doživotí. Avšak náhle se jich zmocnila touha po toulce. Odvrátili se od řeky a odvážili se do pustiny, kde se potulovali celé týdny a měsíce, aniž se setkali s někým sobě rovným. Pozdější vzpomínky „Velkého Zuba“ na toto bloudění byly ve mnohém ohledu velice neurčité, avšak mnohé scény zůstaly jasné a svěží až do moderní doby, v níž snil Phil Adams život „Velkého Zuba“.

Na svých výzkumných cestách trpěli ovšem mnohdy hlad, jak se stává všem badatelům, kteří se odváží do cizích zemí. Zvlášť nepříjemně pociťovali to oba přátelé na dlouhé cestě přes pustý řetěz vrchů mezi dvěma jezery, až jednoho dne nalezli a překvapili v podrostu spící telátko. Velmi mnoho kratochvíle způsobila jim krátká známost s jedním kmenem, žijícím na stromech, který nalezli v pralese, mezi větším z obou jezer a vyprahlou hornatinou. Na útěku před tímto národem byli zahnáni přes drsný řetěz kopců ke druhému jezeru.

Záhy, když se odchýlili od své řeky, dali se směrem západním, až přišli k malé říčce, tekoucí bahnitými loukami. Zde se obrátili na sever, jsouce vždy těsně na

pokraji bažin, až se zase vrátili k prvému jezeru. Několik příjemných dní zažili na hořejším konci tohoto jezera, kde nalezli hojně potravy. Při jednom výletu do blízkého pralesa narazili na území národa, žijícího na stromech. Tito tvorové nebyli ničím jiným, než divokými opicemi. Avšak přece se zevně příliš nelišili od jeskynních lidí „Velkého Zuba“. Byli ovšem velmi silně osrstěni a jejich nohy byly zakřivenější a byly opatřeny jinými svaly, jejich oči byly trochu menší, týl měli tlustší a kratší a jejich chřípě se podobala více otvorům v prohloubené ploše. Avšak na obličeji, na dlaních a na chodidlech neměli srsti. Jejich zvuková řeč podobala se oné, kterou se vyjadřoval „Velký Zub“. V celku bylo zde tedy velmi mnoho podobnosti s obyvateli jeskyň.

„Velký Zub“ vypátral jednoho velmi starého tvora, příslušníka zmíněných opic. Seděl pod stromem a byl velmi malý, vyschlý, uvadlý a nemotorný a měl uslzené oči. Nahoře na větvích zpozorovali mladíci rozbité hnízdo, jež bylo dojista jeho obydlím. Pohled na něho neprobudil u obou dobrodruhů ani sympathie ani soucitu. Měkčí hnutí se vyskytovala i u příslušníků téhož národa jen velice zřídka. A mezi různými národnostmi nebylo teprve sympathie. Tento starý tvor byl jim proto jen pro posměch a mladíci ho považovali pouze za svou oprávněnou kořist.

„Velký Zub“ vyměnil se „Svislým Uchem“ pohled na dorozuměnou a pak se oba vrhli na onoho starce, který chtěl sice vyšplhati na strom, avšak počínal si při tom příliš volně. „Velký Zub“ ho uchopil za nohu a stáhl ho zase dolů. A pak nastala zábava. Štípali ho, tahali ho za srst, trhali ho za uši a strkali do něho větvemi. Při tom se smáli až jim oči slzely. Zlost bezmocného starce byla jim příliš komickou. Poskytoval jim směš-

ného pohledu, když hleděl roznítiti studený popel své mladické síly a když chtěl býti ještě jednou oním strašným soupeřem, jakým býval ve svých nejlepších letech. Co mělo býti jeho obličejem naháněјícím hrůzu, bylo teď pouhým ubohým pitvořením. Skřípal svými opotřebovanými zuby a bil se k tomu bezmocnými pěstmi do svých vpadlých prsou.

Ve svém rozčilení rozkašlal se ještě ke všemu tento starý opičák, vzdychal, dusil se, a přežalostně prskal. A kdykoliv se pokoušel vylézti na strom, stáhli ho nezbední mladíci vždy zase dolů. Konečně se ve své slabosti oddal svému osudu, posadil se netečně a pak vypukl v slzy. Oba dva trapiči se posadili proti němu, objímajíce se navzájem a smáli se z plného hrdla jeho zbědovanosti.

Jeho tiché slzy proměnily se za chvíli ve kňučivé štkání a z těchto vzlyků přešel pak k vytí, jež se náhle proměnilo v pronikavé řičení. To ovšem oba přátele znepokojilo. Avšak čím více se namáhali, aby jej utišili, tím zatvrzeleji křičel. Konečně bylo slyšeti z pralesa odpověď. Zaznívala jako „goek! goek!“. Záhy odpovídaly tomu jiné hlasy z různých stran a z veliké dálky hučel nějaký hluboký bas tentýž zvuk. Zároveň ozývalo se kolem dokola hrozivé „hú — hú!“

V následujících okamžicích počala honba obyvatelů stromů za oběma mladíky. Zpočátku to šlo po stromech, avšak zde byli pronásledovníci ve výhodě. Mladíci seskočili rychle na zem, kde mohli lépe utíkati, než jejich pronásledovníci, kteří byli zařízeni pro život na stromech. Honba směřovala k severu. Stihatelé pádili s vytím za vetřelci. Na mýtinách měli vždy mladíci předskok, avšak tam, kde jim byl v cestě podrost, ztráceli zase této své výhody. Často se zdálo, že budou dohoněni a chyceni, a že tato honba nebyla žertem, to po-

zorovali oba mladíci velmi dobře. Neměli soucitu se starcem a teď jeho národ neznal soucitu s nimi.

Štvanice trvala několik hodin. Prales zdál se býti bez konce a ačkoliv si mladíci, pokud to šlo, vyhledávali mýtiny, zdálo se přece, že každá mýtina končí v hustším pralese. Někdy se domnívali, že konečně uprchli, a posadili se, aby si oddechli, avšak sotva nabyli trochu dechu, zaznělo zase ohyzdné volání „hú, — hú“ a strašné výkřiky „goek! goek!“. Potom ozvalo se někdy děsivé „ha-ha-ha.ha-haaaa!“

Tak to trvalo až do pozdního odpoledne. Obyvatelé stromů byli zřejmě popuzeni a při tom se jevili vytrvalými. Znenáhla však půda vystupovala a stromy byly řidčími. A pak se před mladíky otevřely plochy porostlé travou, náležející území pahorkatému. Zde mohli oba druzi velmi dobře vpřed a zde také se vzdali obyvatelé stromů své honby a vrátili se do pralesa.

O něco výše byly vrchy holé a nehostinné. Třikráte pokusili se dobrodruzi tohoto odpoledne vrátiti se do pralesa, ale jeho obyvatelé číhali a vždy je zase zahnali. Mladíci ztrávili následující noc na zakrslém stromě, sotva tak vysokém, jako bývají v pralese vzrostlé keře. Zde nebyli v bezpečí. Kdyby se bylo k nim přiblížilo nějaké dravé zvíře, byli by mu snadnou kořistí.

Následujícího jitra se dali zase na cestu. Ze strachu před obyvateli stromů se neodvážili již do lesa a proto se musili obrátiti k vrchům. Lezli dále bez cíle a strach před obyvateli stromů je zaháněl opáčným směrem. Mnoho dní musili putovati přes pusté, horské hřbety a při tom nebyli ani na okamžik v bezpečnosti. Vše tu bylo nezvyklé a nepříjemné, zvláště když na ně dotíral hlad a chladno.

Byla to krajina plná skal, pěnících se bystřin a šumících vodopádů. Mladíci musili sestupovati do veli-

kých propastí a hlubokých roklin a na druhé straně vylézati po příkrých stěnách. S každého vrcholu viděli nekonečné panorama holých kopců, vystupujících za sebou jako kulisy. V noci spali v jeskyních a skalních rozsedlinách a jednu studenou noc ztrávili v těsném objetí na cimbuří štíhlé skalní věže, vypínající se do výše jako kmen nějakého stromu.

Téměř již padali hladem, když konečně o polednách jednoho horkého dne dospěli k rozvodí. Z tohoto vysokého skalního hřbetu spatřili severním směrem za snižujícími se řetězy vrchů, zrcadlo vzdáleného jezera, jež se lesklo ve slunečním světle. Kolem něho byly roviny porostlé travou a dále na východ jevila se temná čára rozsáhlého pralesa.

Avšak teprve po dvou dnech dospěli cestující, oslabeni hladem, k tomuto jezeru. Avšak zde je potkalo štěstí. Ihned při prvních krocích těsně u břehu jezerního vypátrali polovyrostlé tele, spící v houštině. Nebylo snadnou prací toto zvíře poraziti, poněvadž byli unaveni, oslabeni hladem, a místo nástrojů měli holé ruce. Avšak i to se jim podařilo. Poté se najedli až k prasknutí a dovlékli zbytky telátka do blízkého pralesa, kde se ukryli na stromě. Ačkoliv se tolik namáhali, aby se opatřili nějakými zásobami, přece jich nikdy docela nepožili, neboť řeka vytékající z jezera, se hemžila lososy, kteří se třeli těsně u pobřeží.

Na západní straně jezera rozkládala se širá krajina lučinnatá, na níž se pásla veliká stáda bůvolů a divokých krav. Mladíci se však neodvažovali daleko do těchto lučin, neboť smečky divokých psů sledovaly tyto dvoukopytníky, a pak nebylo na těchto pasekách stromů. Dobrodruzi se proto zdržovali raději na východní straně jezera a pronikali tam dále k severu. Mnoho dní putovali tímto směrem. Pak náhle zahnuli, bez zvlášt-

ního úmyslu, k východu, prošli velkým pralesem a dospěli směrem jihovýchodním k veliké řece.

Nevěděli, že to byla jejich stará řeka, neboť bloudili příliš dlouho, aby měli nějakého určitého ponětí o směru, jímž se ubírali. Byly dětmi náhody. Byla to jejich řeka, ale nemohli toho poznati podle žádného, jim známého znaku. Ale i kdyby byli poznali svoji řeku, sotva by je bylo samotné napadlo, aby se přeplavili na druhý břeh. Měli ovšem často bolestnou touhu po své domovině, po své vesnici a „Velký Zub“ toužil tajně po hbité dívce, jež ho byla lákala svými něžnými zvuky, jež s ním bývala v dobrém přátelství a jež teď zase žila zcela samotna v neznámé dálce. Když „Velký Zub“ myslil na tuto dívku, měl vždy jakýsi pocit hladu, který nezmizel ani tehdy, když se do syta najedl.

Také u této veliké řeky nalezli hojně potravy. Zvláště jahody a kořínky zde byly šťavnaté. Oběma mladíkům se zde tak líbilo, že na pobřeží ztrávili mnoho dní a pustili se zase do své staré hry.

Jednoho dne zpozoroval „Velký Zub“, že se „Svislé Ucho“ zaměstnává nějakou novou myšlenkou, což jevil velmi zřetelně. Výraz v očích „Svislého Ucha“ se stal žalobně tázavým a mladík byl rozčilený. Pak se jeho oči zakalily, jako by byl ztratil nit klíčící myšlenky. A ihned nato přijaly jeho oči zase dřívější mučivý výraz, poněvadž ona myšlenka si hleděla v jeho duši proklestiti cestu. Mladík se díval na svého přítele, pak na řeku a na vzdálený břeh. Pokusil se o řeč, ale nenalezl vhodných zvuků. Znělo to jen jako komická slátanina, nad kterou „Velký Zub“ se pustil do smíchu. To však „Svislé Ucho“ rozlobilo, tak že se vrhl na svého přítele a porazil jej k zemi. Došlo ovšem ke rvačce. „Velký Zub“ vehnal konečně svého druha na strom,

odkud pronásledovaný dorážel větví na útočníka, jakmile učinil pokus, na strom vyšplhati.

Přitom se ztratila klíčící myšlenka „Svislého Ucha“. „Velký Zub“ ji neznal a „Svislé Ucho“ na ni zapomněl. Teprve následujícího jitra se zase ohlásila. Byla to jistě touha po domovině, jež chtěla býti ukojena a jež včerejší myšlenku probudila dnes zřetelněji a mocněji. „Svislé Ucho“ dovedl svého přítele ke břehu řeky, kde byl přihnán jeden kmen stromu. „Velký Zub“ se domníval, že si chce jeho přítel pouze hráti, jako to činívali při ústí potoka. Ale když „Svislé Ucho“ přisunul vodou jiný kmen, který byl o něco dále po proudu, tu nabyla tato domněnka „Velkého Zuba“ pevnějšího podkladu.

Dle starého zvyku veslovali pak vedle sebe po řece. A teprve pak, když dospěli do prostřed proudu, zdařilo se „Svislému Uchu“, že byl pochopen. Ustal ve veslování a ukázal na druhý břeh. Pak počal znovu veslovati a při tom vyrážel hlasité a povzbuzující zvuky. Náhle mu „Velký Zub“ rozuměl a pak pokračovali spojenými silami, aby dopluli ke druhému, vzdálenému břehu. Divoký proud se jich zmocnil a hnal je k jižnímu břehu, ale než-li tam mohli přistáti, změnil se proud zase druhým směrem a vrhl je ku břehu severnímu.

Teď se dostavila různost mínění. „Velký Zub“ viděl blízko severní břeh a vesloval k němu. Naproti tomu se pokusil „Svislé Ucho“, poháněn stále ještě svojí myšlenkou, veslovati opět ku pobřeží jižnímu. Kmeny se počaly točiti v kruhu, aniž by přepluly proudu, tak že prales pádil kolem dobrodruhů jako měnící se obraz.

Ke skutečnému pěstnímu zápasu nemohlo mezi oběma mladíky dojíti, poněvadž se musili pevně držeti rukama i nohama svých klád. Za to si spílali tím hlasitěji, až proud nanovo změnil svůj směr a donesl je

těsně k jižnímu břehu. Teď byl tento břeh nejbližším cílem a proto k němu společně veslovali a při tom se rychle smířili Pomocí mírného vedlejšího víru byli zahnáni k zemi a pak ihned vyšplhali na stromy, aby se orientovali.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

V prvé noci po svém přistání na jižním břehu objevili oba přátelé ohnivý národ. Tlupa cestujících lovců rozbila totiž svůj tábor poblíže nočního útulku mladíků. V polospánku zaslechli různé hlasy a když polekaně pohlédli dolů, k lesní půdě, kterou mohli ještě v soumraku rozeznávati, spatřili hlouček nepřátel. Tito záhy rozžehli ve svém ležení oheň a tím přivábeni, připlížili se mladíci blíže a dospěli tak k jednomu stromu, odkud se jim skýtal dobrý pohled na celý obraz.

Oheň hořel vesele uprostřed mýtiny na blízku řeky. Asi půl tuctu ohnivých lidí se pohodlně usadilo kolem ohně, sálajícího teplem. Náhle uchopil „Svislé Ucho" s chvěním paži svého přítele. „Velký Zub" přihlédl lépe a poznal onoho malého, starého a chromého lovce, který před lety sestřelil se stromu ubohého „Mezizuba". Tento starý lovec se pozvedl, chodil chvíli kolem a pak hodil čerstvé roští na žhavé uhlí. Kulhal dosud a byl tedy chromý trvale. Vypadal teď ještě starší a hubenější než dříve a jeho vousy byly docela bílé.

Ostatní lovci byli mladí lidé. Blízko nich ležely na zemi luky a šípy. „Velký Zub" poznal ihned tyto zbraně. Všichni tito ohniví lidé měli na sobě zvířecí kůže kolem ramen a boků a jen paže a nohy měli nahé. Obuvi neměli. Jejich řídce osrstěná kůže se leskla v záři

ohně a tvar jejich hlav jakož i rysy obličeje, se velmi podobaly hlavám a rysům jejich tajných pozorovatelů.

Ale při chůzi se dovedli mnohem lépe vztyčiti, než lidé jeskynní, naproti tomu však byly jejich pohyby méně elastické. Zdálo se, že jejich páteř je tužší a jejich kyčle a kolena méně ohebná. Také byly jejich paže kratší. „Velký Zub“ neviděl nikdy ohnivého člověka, aby se při chůzi přímé opíral o paže. U těchto ohnivých lidí bylo zvláště nápadné lepší zaokrouhlení svalů a soulad údů se také u nich hodil k hezčímu tvaru obličeje. Jejich nosní hřbet byl dobře vyvinut a chřípě byla otevřena dolů. Jejich rty nevisely tak chabě a oční zuby se tolik nepodobaly tesákům. Ale jinak nebyli svou tělesnou konstrukcí příliš vzdáleni lidí jeskynních. V kyčlích nebyli příliš valně vyvinuti a jejich tělesná váha nepřevyšovala o mnoho typ jeskynních obyvatelů. V celku se lišili ohniví lidé méně od hordy jeskynní, než příslušníci této od lidí žijících na stromech. Dojista byli všechny tři typy blízce příbuzni a to krevně příbuzni.

„Velký Zub“ a „Svislé Ucho“ byli poutáni zvláště ohněm. Po dlouhé hodiny seděli na svém stromě a pozorovali plameny a kouř. Nejvíce je lákal pohled, když byly vrženy nové kusy roští na kusy zuhelnatělé. Pak vyletoval do výše déšť jisker. Velmi rádi by se byli mladíci ještě více ohni přiblížili, aby jej mohli lépe pozorovati, ale to nebylo možné. Byli již beztoho na kraji mýtiny a při nejmenším hlučném pohybu byli by objeveni.

Ohniví lidé seděli v kruhu kolem ohně a usnuli s hlavou položenou na kolena. Ale nespali příliš tvrdě. Jejich uši sebou při spaní trhaly a oni sami byli nepokojni. Chvílemi se pozvedl jeden nebo druhý, aby hodil do ohně více dříví, neboť mimo světelný kruh plamenů,

v ochraně tmy, se potulovaly šelmy. Oba ostražití mladíci dovedli podle hlasů šelem rozpoznati, k jaké čeledi náležejí. Divocí psi a jedna hyena byli zvláště dobře patrni. V jedné chvíli se ozvalo veliké štěkání a vrčení, jež všechny ohnivé lidi pobouřilo tak, že vyskočili.

Pak přišli lev a lvice pod strom a dívali se se zježenou hřívou a svítícíma očima na spící kruh lidí kolem ohně. Lev se chtivě olizoval po kořisti a byl sotva s to, aby se udržel, neboť chutná večeře jej mocně vábila. Lvice byla opatrnější. Větřila ve vzduchu a objevila nad sebou oba přátele, sedící na větvi. Oba dravci slídili tiše s chvějícími se a větřícími nozdrami do výše, po obou mladících. Lehké řvaní však přece jen uklouzlo oběma kočkovitým šelmám. Ještě jednou pohlédly k ohni a pak ustoupily bezhlučně do lesa.

„Velký Zub“ i „Svislé Ucho“ bděli ještě dlouho a pozorovali dále. Chvílemi slyšeli, jak se těžká těla prodírají s praskotem podrostem a houštinou. Ze tmy za ohnivým kruhem svítily oči dravců a v dálce kdesi zařval lev. Odněkud z lesa dolehl sem výkřik napadeného zvířete, doprovázený hlukem zvířené vody u některého napajedla a od řeky bylo slyšeti chrochtání nosorožců.

Konečně byli oba přemoženi spánkem. Když opět procitli, bylo již jasné jitro. Oheň dosud doutnal v popeli, ale ohniví lidé již zmizeli. Mladíci se přiblížili ohni a pak se kolem něho opatrně plížili, aby se přesvědčili, že lovci skutečně odešli. Pak spěchali zpět k doutnajícímu ohni. „Velký Zub“ chtěl viděti, co to vlastně jest a uchopil dvěma prsty kousek žhavého uhlí. Jeho ustrašený a bolestný výkřik zahnal „Svislé Ucho“ na strom. „Velký Zub“ uhlí upustil a rychle vyšplhal také na strom za svým uprchlým soudruhem.

Když se byl ze svého zděšení vzpamatovali, vrátili se opatrně znovu k ohni. Tentokráte se však výhně nedotkli. Raději napodobovali počínání ohnivých lidí. Posadili se k ohni, sklonili hlavy až ke kolenům a přetvářeli se, jako by skutečně spali. Pak napodobovali zvuky řeči, kterou lovci mluvili a bavili se nesmyslnou hatmatilkou.

„Velký Zub“ si vzpomněl, že starý lovec rozhrabával oheň holí. Mladík to tedy učinil po něm a tím způsobil, že vyletělo veliké množství žhavého uhlí a že zavířily mraky bílého popele. To byla skvostná hra. Záhy byli oba dva od hlavy do paty pokryti popelem v podobě bělavého prachu.

V brzku jim také ovšem napadlo, přivésti oheň k většímu plápolu. Nejdříve se o to pokoušeli malými kusy dříví, a výsledek je uváděl v nadšení. Dříví chytilo a praskalo a mladíci tančili radostí a kýhali rozčilením. Potom vhodili do ohně větší větve a přikládali stále více paliva, až nakupili mocnou hromadu, která vysoko vzplanula. Jejich rozčilení vzrůstalo a po chvíli přivlekli ještě více hořlavin. Plameny vystupovaly výše a výše, sloup kouře se rozšířil vysoko nad koruny stromů a oheň praskal, syčel a hučel s velikou silou. Bylo to nejvelikolepější dílo, které utvořili vlastníma rukama, a proto na ně byli nesmírně hrdi. „Také my jsme ohniví lidé,“ myslili si a tančili jako bílí šotkové kolem ohně.

Avšak brzy zasáhl oheň nejbližší okolí. Suchá tráva a podrost chytili plamenem. Mladíci si při tom nic nemyslili a také toho sotva dbali. Ale náhle vzplanul veliký strom na kraji mýtiny. Oba přátelé přihlíželi k tomu s ustrašenými tvářemi. Žár ohně byl tak veliký, že musili ustoupiti a v následujícím okamžiku chytil plamenem také již druhý strom. Oheň se šířil velmi

rychle a za okamžik hořelo už šest stromů. Teď byli mladíci jati strachem. Posadili se bázlivě na zem a zírali upřeně na rozpoutaný živel. Oheň se šířil v kruhu kolem nich dále a hrozil je uzavříti. V očích „Svislého Ucha“ objevil se onen žalostivý a tázavý výraz, jenž byl vždy známkou bezradnosti. A také „Velký Zub“ byl stejně vyděšen. Objali se a zůstali seděti, dokud nebyl žár nesnesitelný a dokud je nevyplašil zápach spálené srsti. Pak se dali střemhlav na útěk do lesa západním směrem. Jenom zřídka se zastavovali, aby si oddechli nebo aby se mohli ohlédnouti a vypuknouti v křečovitý smích.

Kolem poledne dospěli k nějaké zemské úžině. Jak později objevili, byl poloostrov, ležící před ní, utvořen velikým, skoro kruhovitým obloukem řeky. Přes tuto převlaku prostíral se nízký a z části zalesněný řetěz vrchů. Oba přátelé tyto vrchy přestoupili. Prales za nimi se proměnil v moře plamenů, jež bylo hnáno vzniklým větrem na východ. Oddychnuvše si, spěchali mladíci dále na západ, postupujíce stále podél řeky. A než se nadáli, octli se uprostřed tábora ohnivých lidí.

Vesnice byla založena s velice strategickým důvtipem. Byla rozložena na nejlepším místě poloostrova a byla chráněna na třech stranách obloukem řeky. Jenom na jedné straně byla vesnice přístupna po pevné zemi a zde, na převlace, tvořil řetěz vrchů přirozenou baštu. V takové dokonalé uzavřenosti od okolního světa sídlili zde tito ohniví lidé asi dlouhá léta bez vyrušení a v míru. Možná, že veliké jejich stěhování bylo způsobeno hlavně možnostmi výživy ve vesnici, jež přesahovaly přibývání obyvatelstva tohoto ohnivého kmene, čímž bylo obyvatelům jeskynním způsobeno takové neštěstí. Při dalším svém šíření se vyhnali tito ohniví

lidé národ jeskynní vůbec ze země, aby se sami v jeskyních usadili a zmocnili se tak území jeskynního lidu.

Ale o tom neměli ani „Velký Zub“ ani „Svislé Ucho“ tušení, když se náhle ocitli v ležení nepřátelském. Jejich prvou myšlenkou bylo, co nejrychleji uprchnouti a proto se uchýlili potichu stranou a odtud slídili zvědavě, pátrajíce pohledy po vesnici svých úhlavních nepřátel. Uzřeli poprvé ve svém životě ženy a děti ohnivého národa. Děti běhaly většinou nahé a ženy byly oděny ve zvířecí kože.

Příslušníci ohnivého kmene žili v jeskyních právě tak, jako kmenovci „Velkého Zuba“. Otevřené prostranství před slujemi sklánělo se mírně směrem k řece. Na malé návsi hořelo mnoho malých ohňů, které byly as rozdělány, aby se na nich vařilo, avšak v této chvíli se mladíkům nenaskytlo příležitosti, aby mohli pozorovati toto umění. Jako národ jeskynní také tito obyvatelé vesnice nosili vodu z řeky do svých obydlí v dutých tykvích. Veliké množství lidí valilo se sem a tam na volném prostranství a ženy i děti hlasitě povykovaly. Mnoho dětí si hrálo a tvářilo se právě tak, jako děti ve vesnici „Velkého Zuba“. Tyto děti ohnivého kmene podobaly se ostatně mnohem více dětem jeskynního národa, než byla vzájemná podobnost lidí vyrostlých.

„Velký Zub“ a „Svislé Ucho“ se dlouho nezdržovali, neboť pozorovali, že se několik výrostků ohnivého kmene cvičí v zacházení lukem a šípy. Proto se oba přátelé plížili raději zpět do pralesa a tam vyhledali zase řeku. Na vodě nalezli malý vor, skutečný vor, jenž byl zřejmě dílem některého příslušníka ohnivého kmene. Oba kmeny stromů, z nichž byl vor zhotoven, byly malé a rovné a spojeny byly příčnými dřevy a tuhými vlákny z kořenů.

Oba dobrodruzi měli při pohledu na tento vítaný nález stejnou myšlenku. Chtěli uprchnouti z území ohnivého kmene. Jak by to mohli lépe vykonati, než překročením řeky na tomto voru? Vyskočili na plavidlo a odrazili. Ale něco náhle trhlo vorem a zároveň byl vor mrštěn po proudu ku břehu. Náraz byl tak neočekávaný a prudký, že mladíci málem padli do vody. Vor byl totiž připevněn ke stromu lanem, zhotoveným ze zkroucených kořenů. Oba přátelé odvázali toto lano co nejrychleji a odrazili podruhé.

Než dopluli doprostřed řeky, byli však strženi proudem tak, že se ocitli přímo před nepřátelskou vesnicí. Byli však tolik zaměstnáni a zahloubáni ve veslování a ve svém vyhlížení po druhém břehu, že nezpozorovali svého nebezpečného postavení dříve, až když na ně byli upozorněni hlasitým křikem, který se ozval za nimi. Obrátivše se rychle, spatřili za sebou ohnivé lidi. Tito stáli ve velikých skupinách na břehu, činili živé posunky, doprovázeli je křikem a ukazovali na dobrodruhy. Jiní k nim přistupovali vycházejíce v houfcích z jeskyň. Za okamžik se zvedl na břehu ohromný povyk. Několik ohnivých mužů vystřelilo svoje šípy na mladíky. Některé z těchto střel padly do vody na blízku voru, ale vzdálenost byla pro střelce přece jen příliš veliká.

Tento den byl vskutku plný událostí pro oba dva odvážlivce. Na východě pokrýval dosud lesní požár, který založili, polovinu oblohy černým pláštěm a teď zase seděli zde v plné bezpečnosti na širokém voru a pluli kolem opevněné vesnice ohnivého národa. Zmocnil se jich neodolatelně smích, když se takto dávali unášeti proudem. Tak byli hnáni k jihu, po té zase k jihovýchodu a k východu, ano docela i k severovýchodu podle zatáček řeky, pak zase k východu, jihovýchodu,

jihu a k západu. Tok řeky zde tvořil dvojitou velikou křivku, jež se skoro podobala dvěma smyčkám.

Ohnivý národ jim brzy zmizel z dohledu. Krajinný obraz se mezitím měnil. A teď mohli mladíci sotva věřiti svým očím! Okolí vypadalo najednou jaksi známé. Tamto bylo opravdu jejich známé napojidlo, odkud pozorovali tak často dravce, přicházející píti z pralesa. Vzadu, to věděli, bylo řepné pole a ještě dále, dolů po řece, byly jeskyně a jejich stará vesnice. A tu se již také objevily některé ženy a děti z jejich hordy, jež přišly pro vodu, nesouce tykve. Jakmile spatřily naše dobrodruhy, uprchly všechny, zanechajíce na místě řadu odhozených tykví.

„Velký Zub“ a „Svislé Ucho“ přistáli. Ve spěchu zapoměli ovšem přivázati vor, který byl pak hnán vesele po proudu. Velmi opatrně se plížili oba jinoši po jedné stezce vzhůru. Lidé z vesnice se mezitím uchýlili do slují a jenom tu a tam bylo viděti v temných vchodech některý obličej. Po „Rudém Oku“ nebylo nikde ani stopy — Poté vyšplhali mladíci ke své vlastní malé jeskyni, ale mohli se tam usaditi teprve, když vypudili odtud několik bojovných hochů, kteří se byli mezitím zmocnili jejich obydlí. Pak se ve svém bytě uvelebili a po svém dlouhém bloudění spali zase poprvé bezpečně a pohodlně ve svém dobrém, starém příbytku.

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Zatím přešlo několik měsíců. Mladí hrdinové, nestarajíce se o všechny hrozby budoucnosti, louskali ořechy a žili bez starosti ode dne ke dni. Ořechy se totiž toho roku zvláště dobře vydařily. Veliké tykve, plné ořechů, byly dovlečeny k místům, kde se všeobecně louskaly, tam bylo ovoce vkládáno do malých skalních dutin a rozbíjeno kameny. Při tom byly ořechy vždycky také pilně pojídány.

Byl podzim, když „Velký Zub" a „Svislé Ucho" se vrátili po svých bludných, dlouhých cestách ke své hordě. Zima potom byla mírná. — „Velký Zub" se často zatoulal ke starému stromu, na němž se byl narodil, hledaje po celém sousedství „Mrštnou". Také v krajině mezi borůvkovými brdy a ústím potoka ji nemohl nikde najíti. A také i jinde nebylo po ní žádných známek. Zdálo se, že nadobro zmizela. Ale „Velký Zub" jí tím více postrádal. Poháněl jej onen nevysvětlitelný hlad, který již dříve tak často pociťoval, i když se byl dosyta najedl. Ale jeho pátrání byla bezvýsledná.

Život ve vesnici nebyl však přece docela jednotvárný. „Rudé Oko" byl zde dosud a dovedl toho, že oba přátelé byli skoro stále bez dechu. Necítili se ani na okamžik bezpečnými, kromě doby, kdy se zdržovali ve své vlastní jeskyni. Ačkoliv byli vchod do jeskyně rozšířili pro své pohodlí, zůstal přece tak úzký, že se

jím „Rudé Oko“ nemohl provléci. A ostatně se již nikdy nepokoušel, aby se této jeskyně zmocnil útokem. Obdržel tam za vyučenou, která se mu nevyplatila, neboť po celý život nosil v týle velikou bouli, způsobenou úderem střely „Velkého Zuba“. Tuto bouli bylo viděti zdaleka a mladík pociťoval často velikou radost při jejím spatření. Mnohdy, když věděl, že není pozorován, smál se této bouli s potěšením...

Lid by byl sice nikdy neměl odvahy, aby přispěchal oběma mladíkům ku pomoci, když by byli „Rudým Okem“ poznovu napadeni, avšak celá vesnice měla o ně veliký zájem. Možná, že tím nejsnadněji vyjevovali svoji nenávist proti „Rudému Oku“ a uspokojovali se nepřímým mařením jeho úmyslů. Alespoň v každém případě varovali oba přátele, jakmile se objevil někde „Rudé Oko“. Ať již v pralese, u napojidla, na návsi, nebo kdekoliv jinde, všude byli mladíci zavčas varováni. A tak se dalo mnoho očí do služeb těchto dvou dobrodruhů v jejich boji proti tomuto atavistickému netvoru.

Jednou by byl málem zastihl „Velkého Zuba“. Bylo to z rána, a lid nebyl ještě vzhůru. „Velký Zub“ byl překvapen „Rudým Okem“ dole pod skalou, takže mu cesta vzhůru do jeskyně byla zastoupena. Bez dlouhého rozmýšlení vrhl se mladík do veliké, dvojité jeskyně, jež měla spojovací rozsedlinu a ve které „Svislé Ucho“ poprvé škádlil svého přítele a kde také utržil starý „Křivý Zub“ tak dokonalého posměchu. „Velký Zub“ zpozoroval, když proklouzl spojovací štěrbinou, že nebyl sledován „Rudým Okem“. A opravdu, tento divoch mu přicházel vstříc ve druhé jeskyni, jakmile mladík vychýlil ze štěrbiny hlavu. Po té vklouzl „Velký Zub“ ihned zpět do štěrbiny a „Rudé Oko“ běhal pak jako posedlý z jedné jeskyně do druhé. Celou polovinu dne byl mladík v tomto zajetí. — Po této zkušenosti ne-

namáhali se již hoši šplhati až nahoru do své jeskyně, mohli-li na útěku před „Rudým Okem“ dosáhnouti oné dvojité sluje. Měli se jen vždy na pozoru, aby v nouzi měli otevřenou ústupní čáru.

V zimě zavraždil „Rudé Oko“ zase svoji tehdejší ženu, když s ní byl dlouho velmi zle nakládal. V tomto ohledu nebyl atavistickým, naopak, tvorové, kteří předcházeli lidi jeskynní, netrýznili nikdy svých žen. „Rudé Oko“ měl tedy ve svém nitru dojista v tomto jediném bodu něco z vyšších stupňů lidství napřed, neboť pouze muži vyšších lidských plemen trýznili svoje ženy.

Jak bylo lze očekávati, ohlížel se tento netvor záhy po nějaké nové ženě. Zvolil si teď „Zpěvačku“. Byla vnučkou starého „Chřestivce“ a dcerou „Holého“. Byla mladou ženou a sedávala ráda za soumraku u vchodu do jeskyně, zpívajíc. Teprve nedávno se zasnoubila s „Křivonohým“. Byl to klidný člověk, který nikdy neobtěžoval svých sousedů a nikdy se s nimi nehádal. Nebyl vůbec bojovníkem, neboť byl malým a hubeným a trochu těžkopádným na nohy.

Bylo to největší nešlechetností, jaké se kdy dopustil „Rudé Oko“. Jednoho tichého večera shromáždil se lid na návsi. Náhle přiběhla „Zpěvačka“ divokým úprkem od napajedla, jsouc pronásledována „Rudým Okem“. Hledajíc ochrany, vrhla se svému muži do náruče. Ubohý, malý „Křivonohý“ se polekal k smrti. Byl však hrdinou. Věděl, že se mu smrt dívá ve tvář, avšak ani mu nenapadlo, aby uprchl. Postavil se zuřivci na odpor, zježil vlasy, vrčel a vycenil zuby.

„Rudé Oko“ zařval vztekem. Byla to urážka veličenstva, když se z lidu někdo odvážil postaviti se mu na odpor. Jeho tlapa se rozpřáhla po „Křivonohém“, a uchopila jej za hrdlo. Maličký kousl obra ihned udatně do paže, ale v nejbližším okamžiku ležel již

ubožák se zlomeným vazem na zemi, škubaje údy. „Zpěvačka“ bědovala a křičela. Ale „Rudé Oko“ toho nedbal a vlekl ji za vlasy vzhůru po skále, bez ohledu na ostré, kamenné hrany.

Lid byl rozezlen až k šílenosti. Muži bili svými pěstěmi do svých prsou, ježili vlasy a skřípali zuby, a všude se tvořily skupiny lidí. Pociťovali nával instinktů stáda, pud spojiti se ke společnému činu, tužbu po společném jednání. Tento pud se u nich ovšem uplatňoval teprve velmi temně. A také neměli prostředků, aby jej provedli v čin, neboť neměli pro něj srozumitelného výrazu. Nevrhli se společně na „Rudé Oko“, poněvadž jim chyběla řeč k dorozumění. A jenom temně se u nich tvořily myšlenky, pro něž neměli vyjadřovacího způsobu, neměli pro ně slov.

Z nedostatku řeči hleděli vyjádřiti stíny svých myšlenek nějakými zvuky. „Holý“ hýkal hlasitě, čímž chtěl vyjádřiti svoji nenávist proti „Rudému Oku“ a zároveň přání, usmrtiti tohoto zuřivce. Tolik dovedl se lid ještě dorozuměti. Avšak když se pokoušeli sděliti si, že je nutno, aby všichni společně odstranili tohoto kazimíra z hordy, tu se staly jejich zvuky nesmyslným pokřikem.

„Tlustá Tvář“ se připojil k mínění svého přítele „Holého“ a hýkal s ním za hlasitého bití pěstmi do své hrudi. Jeden po druhém se pak připojoval k tomuto zuřivému sboru. I starý „Chřestivec“ mručel a koktal svým zlomeným hlasem a svými svadlými rty. Někdo zvedl hůl a bil do kmenu stromu. Záhy vpadl do jistého taktu, a hněvivé vytí lidu sledovalo pak bezděčně onen takt. A rytmus působil konejšivě na jejich mysl, takže se jejich vztek uklidnil. Nepřátelské řvaní se proměnilo v jakési řehtání a než se kdo nadál, byly hněv a jeho

příčina zapomenuty a chechtavé shromáždění bylo v plném proudu

Tato chechtavá shromáždění byla drastickými příklady nedůslednosti a proměnlivosti tohoto pranároda. Náhodný vznik hrubého taktu ukonejšil hněv shromážděné hordy a přeměnil jej v chechtot, při kterém na vše zapomněli. Tento národ byl společenský a měl se u něho vyvinouti právě nový pud stáda, při čemž tato zpěvná a chechtavá shromáždění byla jim dobrou zábavou. Tak vypadaly veliké národní a mezinárodní konference a shromáždění lidstva výše vyvinutého, při svých nejprimitivnějších prapočátcích. Tam, kde se shromáždil pralid mladšího světa v zástupech, vznikl z jejich hýkání Babylon a jenom náhodný rytmus uvedl uměle jistou harmonii v tuto zmatenou směsici zvuků.

Lid ovšem nepodržel nikdy dlouho takového náhodného taktu. Rytmus se záhy ztrácel a pak zavládl znovu divoký povyk, dokud jiný náhodný takt neovládl jejich mysl. Někdy zápasily spolu různé takty o přednost a pak se utvořily skupiny, jež hleděly svým taktem vše ostatní překřičeti.

V neharmonických pausách kýhal, vyl, křičel, řval a tančil každý svým vlastním způsobem, jsa poháněn individuelními silami, které hleděly nabýti převahy nad výrazy vůle ostatních. A tak byl každý jedinec středem vesmíru pro sebe, jsa oddělen pro jistou dobu od každého souhlasu ostatních, kolem tančících a vyjících středů vesmíru. Jestliže pak vznikl nějaký takt, zatleskal někdo rukama, jiný tloukl holí do dutého stromu a opět jiní vpadli svými hlasy. Mnozí poskakovali v taktu, a působili tak na hordu. Možná také, že jeden z nich překřičel všechny ostatní a řval v taktu stále tytéž zvuky, až druzí vpadli a strhli tak celou hordu. Zvláště oblíbeny byly zvuky: „Ha-á, ha-á, ha-á-ha!“ a „I-vá i-vá, i-vá-ha!“

Tak tomu bylo také tohoto večera. Horda poskakovala, potácela se, zpívala a tančila v matném soumraku jako pološílená, zapomněla svých starostí, cvičila se v jednomyslnosti a vystupňovala svoje rozčilení ve smyslnou předrážděnost. Její vztek proti „Rudému Oku" zanikl vlivem této činnosti, v jistém smyslu umělecké. Ve svém vytržení řvali v tomto chechtavém shromáždění sborem, až jim připomenulo temno, že se blíží noční hrůzy. Pak vlezli do svých jeskyní a loučili se vespolek tichým voláním, když vycházely hvězdy a když se skláněla noc.

Jenom temnota jim naháněla strachu, o náboženství neměli ani potuchy. Myšlenka na neviditelný svět je nikdy nerušila. Jenom svět skutečný byl před nimi, jenom skutečné věci jim dovedly nahnati strachu a pouze skutečná nebezpečí a skuteční dravci jim ztrpčovali život. A jenom k vůli těmto skutečným nebezpečím se obávali noci, v níž vládly dravé šelmy. V ochraně tmy přicházeli tito dravci ze svých skrýší a vrhali se ze tmy na bezbranné lidi, kteří z neopatrnosti byli překvapeni nocí, nemohouce dosáhnouti ochranného příbytku.

Možná, že později vznikla z tohoto strachu před skutečnými věcmi víra ve věci neskutečné, z nichž se pak v pozdějších generacích rozvinuly celé světy strašidel. Se vzrůstem obrazotvornosti rostla také bázeň před smrtí, až konečně lidé pozdějších pozemských period zalidnili tento svět duchy. Možná také, že národ ohnivý měl již nějaké zárodky takových domněnek. Avšak jeskynní lid „Velkého Zuba" vlézal jenom proto při blížící se temnotě do jeskyň, poněvadž hledal bezpečí před tygrem, lvem, šakalem, divokým psem, vlkem a ostatními masožravci onoho pravěku.

KAPITOLA PATNÁCTÁ

„Svislé Ucho“ se oženil. Stalo se to neočekávaně ve druhé zimě po návratu z velké výzkumné cesty. Svému příteli nedal o tom na jevo ani toho nejmenšího a proto se udála tato věc pro „Velkého Zuba“ zcela neočekávaně a když jednoho večera vyšplhal se do své jeskyně a protlačil se vchodem, nemohl dále. Příbytek byl již plný. „Svislé Ucho“ se svou ženou se tam již usídlili a tato dáma nebyla nikým jiným, než nevlastní sestrou „Velkého Zuba“, dcerou „Štěbetavce“.

„Velký Zub“ chtěl se přes to vtlačiti do sluje, avšak její prostor dostačoval pouze pro dvě dorostlé osoby, a tyto byly naproti němu ve výhodě. Poškrábali ho tak nemilosrdně a vytrhali mu tolik srsti, že se dal raději na ústup.

Tuto noc a ještě mnoho jiných ztrávil ve spojovací štěrbině dvojité jeskyně. Považoval tuto štěrbinu za dostatečně bezpečnou, poněvadž do ní nemohl vniknouti ani tygr ani „Rudé Oko“ a proto se domníval, že tam snadno bude moci uniknouti i ostatním dravcům. Ale zapoměl na divoké psy. Tito byli dosti štíhlí, aby mohli proklouznouti všude tam, kde prošel on sám. Jedné noci ho zvětřili v jeho štěrbině. Kdyby byli vnikli oběma jeskyněmi zároveň, byli by ho dostihli. Avšak přišli jenom s jedné strany ke štěrbině a „Velký Zub“ uprchl co nejrychleji druhou jeskyní. Venku čí-

hali ostatní divocí psi. Mladík vyskočil rychlostí blesku na skálu, avšak psi byli již za ním a jedna hubená a hladová šelma se ve skoku zakousla do jeho nohy. Dravec byl by mladíka málem strhl zpět. Zuby bestie ho již nepustily a on také neučinil pokusu, aby psa setřásl, nýbrž hleděl, aby byl především vysoko nahoře, v bezpečí. Pak teprve obrátil svoji pozornost k divé bolesti ve svém stehně. Vysoko nad chňapající smečkou, jež hleděla nadarmo vylézti za ním do výše, uchopil psa za hrdlo a pomalu ho zardousil. To trvalo dlouho. Zvíře ho drápalo svými zadními tlapami zuřivě do těla a kroutilo se sem a tam tak divoce, že by bylo skoro mladíka v posledním okamžiku svrhlo se skály.

Teprve ve smrtelném zápase pustila šelma svoji kořist. Mladík dovlekl mrtvého psa s sebou až ke vchodu do své staré jeskyně, kde také ztrávil noc, poněvadž ho „Svislé Ucho“ a jeho nevlastní sestra nevpustili. Ze všech jeskyň mu horda spílala, poněvadž je vyrušil z nočního klidu. Z pomsty je donutil, že musili bdíti. Když smečka psů se na úpatí skály trochu uklidnila, spustil dolů kámen a způsobil tím, že se dali psi do nového vytí. Na to mu pohněvaná horda znovu spílala. — Následujícího jitra se rozdělil se „Svislým Uchem“ a jeho ženou o mrtvého psa. A v příštích dnech se tato trojice nedotekla ani rostlinné ani ovocné potravy.

Manželství „Svislého Ucha“ nebylo šťastné a bylo pro něj dobře, že dlouho netrvalo. Žádný z obou přátel nezažil v oné době mnoho radosti. „Velký Zub“ se cítil opuštěným a trpěl nepohodlím, poněvadž musil nocovati venku, před svou teplou jeskyní a také se nedovedl dostatečně spřáteliti s některým jiným mladým mužem, aby tak nalezl jiné útočiště. Jeho tak

dlouhé přátelství se „Svislým Uchem" stalo se mu příliš zvykem.

„Velký Zub" se ovšem nemohl oženiti a to by byl také učinil, kdyby nebylo nedostatku dcer, schopných vdavek. Tímto nedostatkem byl hlavně vinen „Rudé Oko", jenž byl v tomto ohledu, jako ve mnohých jiných, nebezpečím pro hordu. A kromě toho byla vzpomínka na „Mrštnou" dosud v mysli „Velkého Zuba" velmi živou.

Proto se potloukal v době manželství „Svislého Ucha" bez domova tu a tam, jsa každé noci v nebezpečí, že bude sežrán a nemaje nikdy pohodlného noclehu. Jednou se stalo, že po smrti jednoho muže ve vesnici byla jeho žena přijata do jiné jeskyně a „Velký Zub" se usídlil na nějakou dobu v prázdné sluji. Ale tato měla široký vchod a když ho tam „Rudé Oko" jednou málem překvapil, trávil mladík své noci raději zase ve spojovací štěrbině mezi oběma jeskyněmi. Když pak zavládlo teplejší počasí, vystavěl si na stromě, blíže ústí potoka, nové hnízdo a nepřicházel pak někdy po celé týdny do vesnice.

Dcera „Štěbetavcova" proměnila svému muži život v peklo. A v žádném jiném pekle se tolik nehádali a nehašteřili. „Rudé Oko" byl Modrovousem, „Svislé Ucho" naproti tomu byl pod pantoflem. „Velký Zub" si často přával, aby se „Rudé Oko" zamiloval do ženy svého přítele, ale tento zuřivec byl k tomu asi příliš chytrý.

Na štěstí pro „Svislé Ucho" byla jeho žena záhy postižena náhlou smrtí. Pozdě v létě tohoto roku došlo ještě jednou ke sbírání řepy, což bylo zjevem zcela neobyčejným. Tato druhá úroda byla šťavnatá a jemná, tak že řepné pole bylo po nějakou dobu oblíbeným místem mnohých příslušníků hordy. Jednoho

rána tam bylo shromážděno asi čtyrycet jeskynních lidí u snídaně. Po jednom boku „Velkého Zuba“ seděl na bobku „Holý“. Vedle něho seděl jeho syn a jeho otec, „Dlouhý Ret“ a starý „Chřestivec“. Po druhé straně „Velkého Zuba“ byli „Svislé Ucho“ se ženou, zaměstnávajíce se svojí snídaní. Posledně uvedená seděla těsně vedle „Velkého Zuba“.

Neštěstí se dostavilo bez jakékoliv výstrahy. „Holý“ a dcera „Štěbetavcova“ náhle vykřikli a vyskočili. Ve stejné době zaslechl „Velký Zub“, jak šípy narazily. Zastižení padli na zem, trhajíce s sebou a sténajíce. Ostatní uprchli na stromy. Pak jeden šíp zasyčel kolem „Velkého Zuba“ a vrazil do země. Opeřená násada se ještě chvěla nárazem a mladík uskočil ulekaně stranou.

„Svislé Ucho“, který běžel v patách za „Velkým Zubem“, padl těžce na zem. Jeden šíp probodl jeho lýtko, čímž byl mladík poražen. Pokusil se sice běžeti dále, ale násada šípu mu v tom bránila a způsobila, že padl po druhé. Posadil se skrčeně a volal žalostně svého přítele. Ten spěchal raněnému ku pomoci. „Svislé Ucho“ ukázal na šíp a jeho přítel uchopil střelu a pokusil se ji vytáhnouti. Ale bolest byla příliš prudkou, tak že postižený zadržel pevně ruku svého druha. V tom proletěl jeden šíp mezi oběma. Jiný šíp narazil na kámen, roztříštil se a padl k zemi. To bylo nesnesitelné. „Velký Zub“ vytáhl pak šíp mocným trhnutím z rány, až „Svislé Ucho“ zavřeštěl a rozehnal se zlostně po svém soudruhu. Ale v zápětí potom byli již oba na útěku.

Z bezpečné vzdálenosti se „Velký Zub“ ohlédl. Starý „Chřestivec“ klopýtal tiše při svém pomalém běhu o závod se smrtí, opuštěn všemi a docela vzadu. Několikráte byl blízek pádu a jednou opravdu upadl,

ale žádný šíp již za ním neletěl. Pomalu se zase vztýčil na nohy a přes to, že ho stáří velice tížilo, nechtěl přece ještě zemříti. Tři ohniví lidé, kteří teď vystoupili z houštiny, byli by ho mohli velmi snadno usmrtiti, ale nevěnovali mu pozornosti. Snad jim byl příliš starý a tuhý. Avšak běželi k oběma ostatním, poraněným, k „Holému" a k dceři „Štěbetavcově" a rozbili jim kameny lebky. Jeden z lovců byl zmrzačený, kulhající stařec.

Soukmenovci „Velkého Zuba" prchali v divoké honbě lesem k jeskyním. Před nimi prchala malá lesní zvěř a sojky k tomu nestydatě křehotaly. — Teď, když bylo po nebezpečí, počkal „Dlouhý Ret" na svého děda a oba pak po ztrátě generace, která byla mezi nimi, klusali jako zadní voj.

Tak se stal „Svislé Ucho" zase svobodným mužem a tuto noc ztrávili oba přátelé zase v malé jeskyni a od té chvíle započali zase žíti svým starým životem ve vzájemném přátelství. Ztráta ženy nezdála se působiti vdovci žádného velikého zármutku. Alespoň nejevil zevních známek nějaké bolesti. Rána v jeho noze byla zřejmě mnohem bolestnější a také uplynul celý týden, než zase nabyl své dřívější pohyblivosti.

„Chřestivec" byl jediným starcem z celé hordy a byl proto velkou výminkou, neboť pravidlem tito lidé nikdy příliš nesestarali. A také lidé středního věku byli poměrně vzácni. Násilná smrt zachvátila jich většinu před tímto věkem. Umírali tak, jako zemřel otec „Velkého Zuba", a jako nedávno skončili „Holý" a dcera „Štěbetavcova". Brutální smrt je překvapila nenadále v plné životní síle a v květu života. Přirozené smrti tento národ neznal, nebo spíše, smrt násilná jim byla smrtí přirozenou.

Slabostí a stářím nezemřel nikdy ani jediný člen

hordy a „Velký Zub“ neznal ani jediného případu, kdy by se to bylo událo. Ani starý „Chřestivec“ nezemřel klidně ve své jeskyni, ač byl v době „Velkého Zuba“ jediným, jenž dospěl k takové možnosti. Těžké zmrzačení, vážná nehoda nebo dočasné ochrnutí smyslů — vše to znamenalo rychlou smrt. Obyčejně nebylo u těchto tragedií očitých svědků. Jednotliví příslušníci hordy prostě zmizeli a nikdo jich již nespatřil. Opustili z rána vesnice a již se nevrátili. Odešli cestou všeho masa — zmizeli ve hladových tlamách šelem.

Vpád ohnivého kmene do řepného pole byl začátkem konce. Ale tolik nemohl jeskynní lid předvídati. — Lovci ohnivého kmene přicházeli teď častěji do krajiny, kde sídlil jeskynní lid, přicházeli dva nebo tři, pátrali opatrně v pralese a vysílali své létající šípy do velké dálky a na nejvyšší stromy, aniž by musili sami tak daleko běžeti nebo šplhati. Vypadalo to, jako by dovedli prodlužovati do ohromné dálky svaly svých nohou a rukou a poráželi tak své oběti k zemi na dálku čtyřiceti metrů a ještě dále. Proto byli mnohem nebezpečnější, než starý tygr, „Křivý Zub“. A k tomu byli také mnohem lstivější, než nejnebezpečnější šelma. Dovedli také mluviti a mohli si tedy sdělovati myšlenky, čímž jim bylo umožněno pracovati společně — výhoda, které obyvatelé jeskyň dosud zcela postrádali.

Pak se stal lid „Velkého Zuba“ v pralese mnohem opatrnějším. Bezprostředními následky poznání, že stromy samy neposkytují již bezpečné ochrany, byly: větší ostražitost, ostřejší napětí smyslů, a zvýšená bázlivost. Ona krásná doba již přešla, kdy jeskynní národ se mohl se stromů posmívati masožravcům, neboť ohnivý lid pojídal také masa. Jejich drápy a tesáky dosahovaly čtyrycet metrů daleko — a žádný jiný nepřítel pralesa nebyl tak strašlivým!

Jednoho rána, dříve než se lid rozptýlil v pralese, vznikla panika mezi nosiči vody a mezi těmi, kteří odešli k napojidlu. Celá horda se vracela úprkem do jeskyň. Nejprve prchati a pak pozorovati -- takové bylo pravidlo za takových okolností. Lid čekal v polotmě ve vchodech svých jeskyň a bedlivě se rozhlížel. Po nějaké době se objevil na návsi opatrně ohnivý člověk. Byl to onen chromý lovec. Stál tam dlouho nehybně, pozoroval plachý lid, měřil zrakem skálu, plnou jeskyň, od paty až k temenu. Pak sestoupil po jedné stezce k napojidlu a po chvíli vystoupil zase po jiné stezce na pobřežní násep. Poté se obrátil a kulhal, vraceje se do pralesa. Lid za ním pohlížel tázavě a hleděl se žalnými zvuky dorozuměti.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

„Velký Zub“ se setkal zase s „Mrštnou“ ve své oblíbené krajině u borůvkových brd, kde bydlila jeho matka a kde kdysi vystavěli se „Svislým Uchem“ svoje první hnízdo. Toto setkání bylo pro něho zcela neočekávané. Zastavil se pod jedním velkým stromem a zaslechl najednou známé něžné zvuky. Překvapeně pohlédl vzhůru a spatřil „Mrštnou“ seděti na větvi. Houpala se a usmívala se na něho.

„Velký Zub“ stanul jako přikován a věřil sotva svým očím. Pohled na ní ho velice oblažoval. Pak se s jeho štěstím smísily jistý nepokoj a jistá bolest. Vyšplhal na strom, ale dívka se čtveračivě vzdálila. Honil se za ní, ale když se již domníval, že ji bude moci dohoniti, skočila na jiný strom a dívala se na něj hustým listovím. A pak ho zase vábila měkkými zvuky. Skočil za ní, honba se opakovala a záhy byla situace jako prve. Uklouzla mu znovu a smála se na něho z lupenitého loubí nejbližšího stromu.

Mladík si uvědomil, že se v něm něco změnilo od oněch dávných dní, kdy si s ní hrával. Žádal si ji prudce a tato tužba se jevila jasně v jeho nitru. A ona to také zřejmě pozorovala, neboť nedopustila, aby se k ní mohl dosti přiblížiti. „Velký Zub“ zapomněl docela, že byla vskutku „mrštnou“ a že ho vyučovala ve šplhání po stromech. Neúnavně ji pronásledoval

od stromu ke stromu a ona se ho stále škádlivě vzdalovala, ačkoliv se na něho při tom dívala přívětivě, vábila ho jemně a svůdně odtančila vždy pouze z dosahu. A čím více se před ním vzdalovala, tím horlivěji ji pronásledoval. Ale dlouhé, odpolední stíny ho zastihly stále ještě u jeho marné honby.

Při této milostné hře měl „Velký Zub“ dosti příležitosti, aby v přestávkách, kdy odpočíval, mohl pozorovati s nejbližšího stromu „Mrštnou“, která se rovněž změnila. Byla větší, mohutnější a vypadala zralejší. Její formy byly zakulacenější a její svaly byly plnější. Něco neurčitého, co mu připomínalo její zralost, bylo u ní nové a to ho dráždilo. Po tři roky ji nespatřil — nejméně tři roky a možná, že to trvalo i čtyry roky. Tak přesně se nedovedl „Velký Zub“ upamatovati, ale změna u „Mrštné“ byla velmi patrná.

Kde se zdržovala, proč zmizela a co se jí přihodilo za její nepřítomnosti, toho nemohl ovšem „Velký Zub“ vypátrati. Sama mu o tom nemohla nic sděliti, právě jako i on a „Svislé Ucho“ nemohli vyprávěti lidu, čeho zažili na svých dlouhých cestách. Možná, že prožila právě tak dlouhá dobrodružství, jako oba mladíci. Nebo snad sledovala zcela sama jeho stopu? A též bylo možno, že se vyhnula bestiálnímu „Rudému Oku“. Bezpochyby spatřil tento netvor dívku někde na svých potulkách a pronásledoval ji. To by bylo ovšem dobrým důvodem, aby byla z této krajiny zahnána. Při bližším spolužití dospěl „Velký Zub“ časem k myšlence, že byla odešla někam daleko k jihu, přes pásmo vrchů a podél pobřeží cizí řeky, daleko od lidí jejího druhu. Tam dole žilo mnoho lidí na stromech a ti ji as zase zahnali zpět, do vlasti.

Stíny se více dloužily, mezitím co tu seděl a hlou-

bavě ji pozoroval. Ať pokračoval sebe horlivěji ve své honbě, přece nebyl s to, aby ji dostihl. Dívka se tvářila, jako by jí působilo zoufalou námahu, aby mu unikla, ale při tom se zdržovala s největší snadností právě jen mimo jeho dosah. Mladík konečně zapomněl na vše — na čas, na blížící se noc, na šelmy. Byl zpit láskou a při tom se zlobil, že nepřipustila, aby se jí mohl přiblížiti. Hněv a láska v něm zápasily o nadvládu a konečně rozplameňoval hněv tím mocněji jeho tužbu.

Stal se lhostejným ke všem nebezpečím. Při divokém běhu přes jednu mýtinu, skočil právě do prostřed klubka hadů. Nedbal toho. Jeho krev se vařila. Hadi po něm chňapali, ale on se jim uhnul a běžel dále. Na jednom stromě se setkal s velkým hroznýšem, který by ho byl za obyčejných okolností zahnal křičícího na vrchol stromu. Had ho také vskutku zahnal vysoko na strom, ale „Mrštná“ se mu v té chvíli zdála ztráceti z dohledu a proto se vrhl jediným skokem k zemi, při čemž by byl jinak snad zlomil vaz. A také had by ho byl málem po tomto skoku uchvátil. — Jeho starý nepřítel, hyena, se dostavila také. Soudila z počínání „Velkého Zuba“, že se děje něco nezvyklého a sledovala ho po dlouhé hodiny. Jednou vyplašili oba milenci stádo divokých vepřů a ti se pak připojili k honbě. „Mrštná“ učinila veliký skok se stromu na strom, „Velký Zub“ se k tomuto skoku neodvážil a aby ji mohl sledovati po zemi, musil běžeti kolem divokých vepřů. Neváhal ani okamžiku. Skočil na zem těsně vedle jednoho divokého vepře a celé stádo se dalo za ním a zastoupilo mu několikrát cestu i přinutilo jej, že musil sledovati svou milenku zacházkami po stromech. Konečně byl nucen uchýliti se nanovo k zemi. Běžel stranou, pak přes mýtinu a celé stádo vepřů ho

pronásledovalo v patách se zježenými štětinami a chrochtajíc a skřípajíc tesáky. Kdyby byl klopýtl nebo padl, byl by to jeho konec, ale nepadl a nedbal také klidně této možnosti. Ve své okamžité náladě byl by se utkal lhostejně i se starým „Křivým Zubem", ano, i hlouček ohnivých lidí se šípy a luky byl by ho nedovedl odvrátiti. Tak byl šílený láskou.

„Mrštná" naproti tomu podržela svou rozvahu. Byla lstivější, a zbytečně si nezadávala. Mezi tím, kdy byl „Velký zub" honěn divokými vepři, nevzdálila se daleko od něho, ale čekala, až se jí bude moci zase bez překážky přiblížiti. A také se řídila stále týmž směrem.

Konečně nadešel soumrak. „Mrštná" vedla svého milence přes omšený hřbet jedné údolní stěny, jež se zvedala nad stromy. Pak musil běžeti hustými křovinami, jež ho rozdrásaly a potrhaly. Ona se dovedla prosmyknouti bez poranění, poněvadž znala tuto cestu. Uprostřed houštiny stál veliký dub. „Velký Zub" byl blízko u své vyvolené, když vystoupila na tento strom. Nahoře, ve vidlici, utvořené větvemi, ji dohonil. Seděla se smíchem ve hnízdě, které byl tak dlouho marně hledal.

Záhy potom se dostavila dole pod strom hyena, posadila se tam a dívala se lačnýma očima, olizujíc si pysky, do výše. Oba milenci se jí ovšem posmívali tak, že záhy zmizela v hustém křoví, vrčíc zlostně.

Nastalo jaro. Různé zvuky se rozléhaly lesem. A jako obyčejně v této době, došlo mezi zvířaty k mnohým bojům. Se svého stromu slyšel párek řehtot a supot divokých koní. V pralese troubili sloni a lvi řvali v údolí. Pak vyšel měsíc, vzduch byl vlahý a oba milenci byli bezstarostni a v dobré náladě.

Následujícího jitra překvapil „Velký Zub“ dva tetřevy, kteří se potýkali se vztýčenými límci z peří. Byli tak pohříženi ve svou rvačku, že se k nim mohl nepozorovaně přiblížiti a chytiti je za hrdla. A tak se dostalo jemu i jeho nevěstě chutného svatebního pokrmu. Tetřevi jim chutnali znamenitě. — V době tokání bylo vždy snadno chytati ptáky. Příští noci spatřili oba snoubenci dva losy v zápase při měsíčním světle. Při tom se k nim přiblížil nepozorovaně párek lvů a roztrhal je oba.

V teplém hnízdě „Mrštné“ bylo dobré bydlo, a proto by byl párek dobrovolně nikdy neopustil tohoto útulku. Ale za jejich nepřítomnosti sjel jednoho dne do stromu blesk, jenž utrhl veliké větve a zničil hnízdo. „Velký Zub“ chtěl sice vystavěti hnízdo nové, na témž stromě, ale „Mrštná“ nechtěla o tom ani slyšeti. Bála se velice blesku a „Velkému Zubu“ se nepodařilo přemluviti ji, aby bydlila dále na tomto stromě. A tak se stalo, že se odstěhovali po svých líbánkách do staré vsi a hledali si tam obydlí. Jako kdysi vyhodil „Svislé Ucho“ svého přítele z malé jeskyně, tak byl teď sám vyhozen „Velkým Zubem“. A pak se uvelebil „Velký Zub“ se svou manželkou v teplé jeskyni a „Svislé Ucho“ musil vzíti za vděk spojovací štěrbinou dvojité sluje.

Jejich přesídlení do vesnice jim přineslo neštěstí. „Rudé Oko“ měl po smrti „Zpěvačky“ mnoho jiných žen. Ale všechny následovaly až na jeho nynější ženu své předchůdkyně na smrt. Jeho nynější žena byla malou, věčně naříkající a plačtivou bytostí a její odchod byl jen otázkou doby. Ještě dříve než zemřela, probudila „Mrštná“ náklonnost „Rudého Oka“. Bylo třeba veškeré její chytrosti a odvahy, aby ušla jeho

drápům. „Velký Zub“ mohl jí jen málo pomoci, neboť netvor byl tak obrovitě silným, že by byl mohl mladého muže roztrhati na kusy. Jeden takový pokus brániti svoji ženu proti této bestii způsobil „Velkému Zubu“ vymknuté rameno, jež bylo navždy ochromeno a jež mu působilo při deštivém počasí prudké bolesti.

„Mrštná“ byla nemocná, když se tato nehoda udála. Měla asi záchvat bahenní zimnice, kterouž nemocí lid časem trpěl. Cítila se sklíčenou a těžkopádnou a proto její svaly nebyly tak spolehlivé jako jindy a také nebyla dobře připravena na úspěšný útěk, když jí „Rudé Oko“ vstoupil do cesty na blízku psích vrchů, mnoho mil jižně od vesnice. Za obyčejných okolností byla by kolem něho učinila okliku, byla by mu uprchla, a uchýlila se do bezpečnosti ve své malé sluji. Avšak tehdy ho nemohla v kruhu lákati za sebou, neboť byla příliš unavena a ospalá. Všude jí zastupoval cestu, až se konečně uspokojila tím, že se zachránila před jeho objetím.

Kdyby nebyla tak churavou, byla by ušla jeho léčkám se snadností, avšak teď musila použíti veškeré své chytrosti a dovednosti. Na štěstí dovedla činiti delší skoky než on a také se pohybovati na tenčích větvích. Její bystrý smysl v odhadování vzdáleností a její pud chrániti se před uschlými větvemi, jí také prospíval.

Byla to dlouhá honba. Šlo to v širokých kruzích a vždy stejnými cestami, bez ustání sem a tam. Lid byl upozorněn a díval se s rozčilením a účastenstvím. Rozlehlo se mezi nimi hlasité kýhání, jež se stále stupňovalo, čím více se „Rudé Oko“ vzdaloval. Ale horda byla jako obyčejně bezmocnou. Ženy ječely a naříkaly, muži bubnovali pěstmi do svých hrudí, ale všechna ta zuřivost byla bez účinku. Zvláště rozezlen

byl „Tlustá Tvář“, který neumlkl ani tehdy, když se mu „Rudé Oko“ přiblížil.

„Velký Zub“ nehrál při této scéně žádné hrdinné úlohy. A věděl také, že v tomto případě nemůže ani býti hrdinou. Co by mu to bylo prospělo? „Rudé Oko“ byl obludou nadmíru silnou a utkání s ním mohlo skončiti jenom smrtí mladého muže. A tím by byl „Mrštné“ nijak neprospěl. Naopak, byl by netvora jen ještě více rozlítil. A také smrt „Velkého Zuba“ nebyla by „Mrštné“ otevřela cestu k malé jeskyni. Její muž mohl tedy pouze přihlížeti, v bezradném vzteku, uchýliti se někam stranou, jestliže její pronásledovatel se mu přiblížil a chovati se tiše.

Uběhly hodiny. Odpoledne se již počínalo naklániti a štvanice trvala dosud. „Rudé Oko“ si umínil, že „Mrštnou“ unaví. A vskutku se u ní již také jevily známky vyčerpání. Její útěk byl teď pomalejší a ona se zdržovala většinou na nejtenčích větvích, kam ji nemohl sledovati. A tak se hleděla oddechnouti. „Rudé Oko“ byl však příliš zlomyslným, aby jí byl popřál kdy. Poněvadž ji nemohl následovati na tenké větve, setřásl ji kýváním větví, při čemž celou tíhou svého těla rozhoupal větev nahoru a dolů, až pronásledovaná sletěla dalekým obloukem. Jednou se zachránila tím, že se zachytila větve jiného stromu, jindy zase umírnily hlouběji rostoucí větve její pád. Po třetí byla vymrštěna tak daleko, že přeletěla na jiný strom. A vždy se zachránila podivuhodnou jistotou, se kterou se dovedla zadržeti. Vyhledávala si jen tehdy tenké větve, když jí nezbývalo nic jiného, ale konečně byla tak unavenou, že to bylo posledním prostředkem. Štvanice zdála se trvati nekonečně dlouho. Lid vřeštěl, bubnoval a zuřil vztekem. Teprve za soumraku nastal

konec. Chvějíc se, těžce oddychujíc a sténajíc, visela „Mrštná“ s námahou na jedné tenké větvi. Byla alespoň deset metrů nad zemí. Pod ní se rozvíral volný prostor. „Rudé Oko“ kýval větví nahoru a dolů, takže mladá žena se houpala jako kývadlo sem a tam a při tom byl rozmach větve vždy delší a delší. Náhle změnil „Rudé Oko“ takt rozkyvu, právě když byla větev nejníže. „Mrštná“ se pustila a padala s křikem do hlubiny. Ve vzduchu se otočila a dotkla se půdy nejdříve nohama. Za normálních okolností byla by při tomto pádu s takové výše zlomila sílu nárazu pružností svých svalů. Avšak byla unavena a její svaly neměly již pružnosti Její nohy povolily jako bez síly, aniž by byly náraz zcela oslabily a proto padla prudce na bok. Neutrpěla sice těžšího poranění, avšak byla pro nějakou dobu bez dechu. Zůstala ležeti bez pomoci a lapala vzduch.

„Rudé Oko“ vrhl se na ni a uchopil ji. Otočil si její dlouhé vlasy kolem svých sukovitých prstů, pak se zvedl a zařval vítězně a vyzývavě. Horda k tomu přihlížela se stromů se sklíčeností.

V tomto okamžiku se zmocnila „Velkého Zuba“ šílená zuřivost. Zapomněl veškeré opatrnosti a zapomněl i pudu sebezachování. Mezitím, kdy „Rudé Oko“ vyrazil svoje vítězné vytí, jež dosud otřásalo vzduchem, vrhl se na něho „Velký Zub“ nenadále od zadu. Jeho útok byl tak neočekávaný, že porazil netvora k zemi. Mladý muž skočil mu do týla a obejmul jej zoufale pažema i nohama, namáhaje se ze vší síly, aby jej zadržel na zemi. „Rudé Oko“ se nemohl brániti, nechtěl-li „Mrštnou“ pustiti. Rozohněn příkladem „Velkého Zuba“, přiskočil teď také ku pomoci „Tlustá Tvář“, vrhl se na nestvůru, kousl jí do paže a rozdrásal jí obli-

čej. Teď by byl nastal pravý okamžik pro ostatní muže, přiložiti ruky a zhasiti „Rudému Oku“ světlo života. Avšak tito zbabělci se neodvážili sestoupiti se stromů.

„Rudé Oko“ byl by mohl rychle odpraviti oba dva útočníky. Avšak „Mrštná“ mu bránila ve volných pohybech. Nabyla zase dechu a zápasila s ním. A poněvadž nechtěl pustiti jejích vlasů, byl v nevýhodě. Přes to však uchopil „Velkého Zuba“ za paži a strhoval jej zvolna do polohy, v níž mohl prokousnouti mladému muži hrdlo. Jeho netvorná tlama byla již široce rozevřena a šklebila se. „Velký Zub“ se bránil prudce, ale netvor jej táhl dále a vymknul mu rameno.

„Velký Zub“ se považoval již za ztracena, když se udál nový div. Mocné tělo padlo náhle s praskotem na čtyry zápasící protivníky, takže byli prudce odmrštěni od sebe a váleli se po zemi. „Tlustá Tvář“ vyrazil pronikavý výkřik. „Velký Zub“ zvětřil zápach tygra a rychle se vztýčil a ubíhaje kolem, pomohl také „Mrštné“ na nohy. Oba pak vyhledali si útočiště na nejbližším stromě.

„Mrštná“ obejmula „Velkého Zuba“ pažema a tiše říkala. On ji k sobě pevně přitiskl. Zdola se ozývalo vrčení tygra a praskot tříštících se kostí. Byl to „Křivý Zub“, jenž si pochutnával na rozdrcených zbytcích „Tlusté Tváře“. Byl vyplašen povykem a připlíživ se nepozorovaně, skočil na zápasící.

„Rudé Oko“ přihlížel k tomu svýma zanícenýma očima s protějšího stromu. Zde byla ještě mocnější obluda, nežli on sám. Poté se „Velký Zub“ se svou ženou tiše vzdálili a uchýlili se do své malé jeskyně. Horda se pak shromáždila na stromech kolem tygra a hýkala dolů na svého starého nepřítele. Zvíře jen mrskalo svým ohonem a vrčelo a jinak se nedalo ani

v nejmenším vyrušovati ze svého žrádla. Takovým způsobem byl mladý párek zachráněn. Vše bylo ovšem jen pouhou slepou náhodou. Kdyby byl „Velký Zub“ zahynul v tlapách „Rudého Oka“, nebyl by mohl přenésti dědičností žádných vzpomínek z pravěku na svého vnuka, jenž zase prožíval tuto dávnou dobu ve svých snech a veškeré tyto příhody mohl pak uveřejniti ve století novin a elektřiny.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Na počátku podzimku následujícího roku potkalo hordu veliké neštěstí. „Rudé Oko“ si vzal po svém nezdařeném útoku na „Mrštnou“ jinou ženu, která, ku podivu, byla ještě na živu. A ještě podivnější byla skutečnost, že měla od něho dítě. Byl to jeho první potomek. Jeho dřívější ženy nežily nikdy dosti dlouho, aby mu byly mohly poroditi dětí. Tento rok byl hordě příznivým. Počasí bylo veskrze mírné a potravy bylo hojně. Zvláště dobře se vydařily ořechy a řípa a divoké švestky byly větší a sladší než jindy.

Ve všech ohledech byl to zlatý rok a teď v něm měl nastati tak náhle strašlivý obrat. Přepadení událo se za ranního úsvitu, než ještě horda vstala ze svých lůžek. Obyvatelé jeskyň se probudili v chladném úsvitu, aby skoro ihned na to byli zachváceni smrtí. „Velký Zub“ a „Mrštná“ byli náhle vytrženi z pevného spaní. Pekelný hřmot je přenesl do skutečnosti. Jejich jeskyně byla nejvyšší na skále a poskytovala jim dobrého a bezpečného výhledu. Stísněně vyzírali ze vchodu a dívali se dolů. Celá ves byla hustě pokryta bojovníky ohnivého kmene, kteří odpovídali hlasitým vytím k výkřikům jeskynního lidu. Při tom si počínali všichni podle určitého plánu a rozkazu, kdežto jeskynní lidé jednali pouze podle dojmů a pocitů jednotlivcových.

Každý jeskynní člověk zápasil a staral se jen sám o sebe. Rozsahu této rány, jejíž obětí byl celý národ, nedovedl nikdo z nich pochopiti.

Než se odhodlali ve skupinách k tomu, aby házeli kamením, stáli již ohniví lidé ve spořádaných četách na úpatí skály. První kamenná salva postihla několik hlav, neboť tři ohniví bojovníci zůstali ležeti pod skalou, když se útočníci trochu vzdálili z dosahu kamenného deště. Tito tři zastižení leželi nataženi a jejich těla s sebou trhala. Jeden z nich se pokusil odplížiti se. — Avšak více škody již nezpůsobili jeskynní lidé svému nepříteli. Pokryli sice odlézajícího poraněného krupobitím kamení a na okamžik zahnali všechny ostatní lovce, kteří mu chtěli přijíti ku pomoci, ale to vše popudilo ohnivé lidi jen tím více, aby zničili celou hordu.

Stali se touto prvou zkušeností opatrnějšími a drželi se nejprve dosti daleko od úpatí skály, aby byli v bezpečí před kamennými střelami. Odtud pak vyslali dobře mířený déšť šípů ke skále, čímž zamezili záhy veškerému dalšímu házení kamením. Když bylo asi půl tuctu jeskynních lidí zastřeleno a větší jich množství poraněno, uchýlili se ostatní do svých jeskyň. „Velký Zub“ nebyl sice u vchodu do své jeskyně úplně mimo dosah šípů, byl však přece dosti vysoko nad návsí, aby mohl ujíti působivé střelbě. A ohniví válečníci nemrhali také mnohými šípy proti němu. Mohl tedy dosti nerušeně ukojiti svoji zvědavost. „Mrštná“ zůstala, chvějíc se strachem, v bezpečné jeskyni a lákala ho žalostnými zvuky, poněvadž k ní nechtěl přijíti. Jeho pud ho poháněl, aby pozoroval vývin dalších událostí.

Střelba mezitím poněkud polevila. V útoku nastala jistá přestávka. — Jeskynní lid zůstal ve svých útulcích a ohniví válečníci se radili, jak by je mohli vy-

hnati na volný prostor. Do jeskyň se přece ještě nechtěli odvážiti a většina jeskynních mužů se zase neodvažovala vyjíti ven. Jenom tu a tam mrštil některý z nich kamenem dolů, když se nějaký útočník příliš přiblížil ke skále. Ale tito udatní vrhači kamenů byli skoro všichni bez výjimky ihned probodáni šípy. Po nějakou dobu bylo touto válečnou lstí ohnivých lidí usmrceno ještě několik jeskynních mužů. Ale záhy se již neodvážil nikdo z jeskynních obyvatelů objeviti se a zápas ustal.

Za liniemi ohnivých válečníků viděl „Velký Zub“ onoho malého, starého a chromého lovce, jenž se zdál říditi celý útok. Ostatní ho poslouchali a pohybovali se dle jeho rozkazů. Malá skupina útočníků odešla do pralesa a vrátila se záhy s otýpkami roští, suchým listím a travou. Pak se přiblížila celá skupina najednou. Čára střelců se rozdělila tak, že mohla stříleti na sluje, kdyby se snad někdo objevil k jejich obraně. Jiné oddělení nakupilo suchou trávu a roští před vchody nejspodnějšího patra jeskyň. Z těchto snadno zápalných látek vykouzlili pak onoho děsného netvora, oheň. Nejprve vystupovaly po skále řídké sloupy kouře. Pak viděl „Velký Zub“ rudé jazyky plamenů, jako tenké hady olizovati roští. Kouř byl stále hustší a hustší a záhy jím byla zahalena celá skála. „Velký Zub“ stojící nahoře, u své vzdušné jeskyně, nebyl kouřem příliš obtěžován, ačkoliv ho oči počaly brzy páliti tak, že si hleděl pomoci, vytíraje si je klouby prstů.

Nejdříve byl vykouřen starý „Chřestivec“. Lehký závan větru rozehnal na krátko kouř a „Velký Zub“ mohl jasně pozorovati celou událost. Stařec vyrazil z kouře, vkročil na žhavé uhlí, vykřikl hlasitě bolestí a hleděl se vyšplhati vzhůru po skále. V tom se na

9*

něho snesl hvízdající déšť šípů. Stařec se zastavil na nejbližší galerii, zachytil se skalního výstupku, těžce oddychoval, kýchal a potřásal hlavou. Napolo udušen, potácel se jako závratí sem a tam. A „Velký Zub“ viděl, že z jeho těla vyčnívá asi půl tuctu šípů svými opeřenými násadami. Ač byl stár, nechtěl přece přijíti o život. Potácel se vždy více, kolena mu klesala a při tom hlasitě bědoval. Konečně se jeho ruce pustily a on padl střemhlav dolů. Pádem si asi zlomil několik kostí. Dole bědoval a učinil ještě jeden slabý pokus povstati, ale jeden ohnivý válečník k němu přiskočil a rozbil mu obuškem lebku.

Jiní příslušníci hordy byli jeden po druhém postiženi podobným osudem. Nebyli s to, aby déle snesli dusícího kouře, vyrazili z jeskyní a zahynuli deštěm šípů. Některé ženy a děti zůstaly ve slujích a udusily se tam, avšak většina jich nalezla smrt na volném prostranství.

Když ohniví lidé vyprázdnili takto nejnižší řadu jeskyň, připravovali se k opakování tohoto procesu ve druhém patře. Mezitím, kdy dopravovali nové palivo do výše, stali se trochu méně opatrnými a na malou chvíli zapomenuli na svoji pozornost, domnívajíce se asi, že se již nikdo neodváží z jeskyň, pokud nebude kouř nesnesitelným. „Rudé Oko“ tohoto okamžiku použil. Vyhnal svoji ženu, jejíž dítě se jí křečovitě drželo, před sebou vysoko na skálu a unikl, než ho střelci mohli zasáhnouti svými šípy. Když dospěl nahoru, obrátil se, bubnoval do své hrudi a řval vzdorovitě na svého nepřítele. Déšť šípů byl mu odpovědí, avšak šípy dopadaly příliš krátce a „Rudé Oko“ se mohl vzdáliti bez poranění. „Velký Zub“ viděl ještě, jak bylo také třetí patro vykouřeno a záhy potom také čtvrté. Někteří

příslušníci hordy unikli výjimečně, avšak většina jich byla sražena šípy dříve, nežli mohli vyšplhati po skále. Tak byl také usmrcen „Dlouhý Ret“. „Velký Zub“ viděl, jak k němu vystupuje vzhůru. Plakal při tom usedavě, neboť šíp mu byl probodl záda. Opeřená násada vyčnívala mezi jeho lopatkami a kostěný hrot trčel z jeho prsou. Muž klesl na nejvyšší galerii a z úst mu tekla krev širokým proudem.

V této době se vyprázdnila hořenní patra všechna jako na povel. Skoro všichni, již nebyli vykouřeni, spěchali teď po skále do výše. Tento hromadný útěk byl mnohým záchranou, neboť ohniví lovci nemohli dosti rychle stříleti, aby všechny prchající zabili. Jejich šípový déšť srazil sice mnoho uprchlíků, ale dosti značný počet neporaněných, nebo jen lehce raněných, dosáhl výšiny a unikl.

Pud sebezachování „Velkého Zuba“ byl však přece větší, než jeho zvědavost. Prška šípů teď na chvíli ustala a poslední členové hordy se zdáli již býti zachráněni. Někteří sice mohli dosud býti schováni v horních patrech, ale „Velký Zub“ již nečekal. Zavolal „Mrštnou“ a pak spolu vystupovali po skále. Jejich objevení bylo pozdraveno velikým pokřikem ohnivých lidí. Snad je zjev „Mrštné“ uvedl do tak velikého úžasu, neboť ukazovali na ní prsty a rozmlouvali spolu rozčileně. Žádný šíp nebyl za nimi vystřelen, naopak volali za ní vábivě a povzbudivě. „Velký Zub“ se obrátil a díval se dolů, ale ona se bála a naříkavě ho volala. Spěchal tedy za ní a pak oba zmizeli přes vrchol skály. Nahoře ihned vyšplhali na stromy a prchali dále.

„Mrštná“ byla as s ohnivými lidmi velmi blízko spřízněna. Možná, že odešla, jsouc ještě dítětem, z ves-

nice ohnivého kmene a zabloudila a byla snad tehdy příliš malou, aby se na to mohla později upamatovati. Jinak by se byla nebála svých soukmenovců. Také však bylo možno, že v divokém pralese byla zplozena některým ohnivým člověkem ve spojení se ženou z jeskynního lidu, aniž kdy byla žila v nějaké vesnici ohnivých lidí. Také to se někdy přiházelo v oněch dobách.

Onen děsný den nezdál se míti konce. Většina těch, kteří katastrofu přežili, uprchla k borůvkovým brdům a skryla se v blízkém pralese. Ale ani tam nenalezli klidu. Po celý den se potulovali lesem houfce lovců a zabíjeli jeskynní lid, kde jej nalezli.

Pro hordu to znamenalo přímo konec světa. Jedna rodina po druhé byla na stromech objevena, obklopena a vyhubena. „Velký Zub“ s „Mrštnou“ viděli mnoho podrobností této krvavé lázně. Sami se nikdy dlouho nezdrželi na témže stromě a tak unikli obklíčení. Ale zdálo se, že nikde není již bezpečno. Na všech stranách lesa se vynořovali nepřátelé a kde mohli, vraždili uprchlíky. Na svém útěku křížem krážem, spatřili mnoho takových krvavých scén.

Po své matce nenalezl „Velký Zub“ ani stopy, avšak viděl, jak byl se stromu, na němž se „Velký Zub“ narodil, sestřelen „Štěbetavec“. Přes veškeré strašlivé události, nemohl zcela potlačiti pocitu zadostučinění, když viděl takto skončiti svého mučitele.

Za to súčtování s „Rudým Okem“ nemělo takového průběhu, aby bylo „Velkého Zuba“ zcela uspokojilo. Netvor byl obklíčen na jednom stromě se svou ženou na borůvkových brdech. „Velký Zub“ a „Mrštná“, ukryti dobře v houštině u blízké bažiny, byly svědky také této episody.

Nejméně dvacet lovců se shromáždilo pod stromem „Rudého Oka“ a střílelo šípy do výše. Když šípy spadly zpět, byly lovci sesbírány a znovu použity. „Rudého Oka“ neviděli sice mladí lidé ze svého úkrytu, ale slyšeli dobře jeho vytí. Po nějaké chvíli zněl jeho hlas temněji. Zalezl as do dutiny vydoupnalého kmenu. Ale jeho ženě se nedostalo této ochrany. Jeden šíp ji srazil dolů. Sklonila se nad své dítě, jež se k ní pevně připínalo a prosila úpěnlivými zvuky o milost. Ohniví lidé ji obklopili a posmívali se jí právě tak, jak to činil „Svislé Ucho“ a „Velký Zub“ kdysi starému obyvateli stromů. Vráželi jí do žeber konce svých luků, trýznili ji a dráždili. Ale ona nedbala jejich žertů a také neodporovala. Skláněla se jen klidně nad své dítě a prosila o záchranu k vůli němu. V tom k ní přistoupil jeden ohnivý muž s kyjem. Pochopila, ale skláněla zase jen klidně hlavu a prosila za své dítě, až padla smrtící rána.

„Rudé Oko“ byl v dutém stromě před šípy v bezpečí. Lovci sklonili k sobě hlavy a radili se a pak jeden z nich vylezl na strom. Co se tam nahoře dálo, nemohlo býti spatřeno z úkrytu mladých lidí, ale pozorovatelé slyšeli lovce křičeti a zpozorovali také rozčilení dole stojících. Záhy potom spadl lovec se stromu a ležel dole bez hnutí. Jeho druzi ho prohlíželi a nazvedli jeho hlavu, ale ta mu zase bezvládně sklesla. „Rudé Oko“ ukázal svou tlapu.

Lovci byli zachváceni vztekem. Jeden z nich pak ukázal na otvor při úpatí stromu. Ihned nahromadili dříví a trávu, aby rozdělali oheň. Mladý párek pozoroval se svého úkrytu s napětím další jejich počínání. Lovci vhodili do ohně zelené větve s hustým listím a brzy vystupoval vzhůru hustý a dmoucí se dým.

Náhle lovci ustoupili od stromu, ale nebyli při tom dosti hbitými. „Rudé Oko“ se vrhl mezi ně letmým skokem. Byl nesmírně podrážděn a bil kolem sebe svými dlouhými pažemi, jako by to byly cepy. Obrovským hmatem svých sukovitých prstů utrhl jednomu lovci doslova celý obličej. Jinému zase prokousl vaz. Ohniví lidé ustoupili na okamžik před jeho bouřlivým útokem, ale ihned zase na něho dotírali, ječíce vzteklým pokřikem. Netvor vyrval jednomu lovci z ruky kyj a rozbíjel lebky svým nepřátelům, jako by to byly vaječné skořápky. Pak před ním zděšeně ustoupili. Rychlostí blesku využil tohoto okamžiku, skočil mocným odrazem do houštiny a zmizel. Několik šípů letělo za ním marně.

Mladý párek se plížil potichu dále. Ale sotva se odvážili vyjíti z houštin a již zase vběhli ohnivým lidem do rukou. Při pronásledování byl pak párek zahnán zpět do borůvkových brd. Tam znali mnoho tajných cest, vedoucích přes stromy k většímu bahnisku. Zde byla půda pro lovce příliš měkkou, takže musili zanechati dalšího pronásledování. Párek dospěl pak brzy na opáčné straně k úzkému pruhu pevné lesní půdy mezi borůvkovými brdy a velkým bahniskem, jež se prostíralo daleko na západ. Zde se setkali se „Svislým Uchem“. Nemohli však pochopiti, jak se mu podařila záchrana. Snad ani neztrávil noci v jeskyních.

Onen úzký pruh země mezi dvěma bahnisky mohl jim býti bezpečným bydlištěm a zachránění zde také odpočinuli a měli také chuť vystavěti si zde prozatímně hnízda. Ale ohniví lidé prováděli svou práci dokonale. Odpoledne se dotkl jiný párek zachráněných na svém útěku tohoto ostrova v bahnisku, aniž snad zpozoroval těch, kteří přišli dříve. Párek prchal

spěšně a bez hluku a zmizel tak rychle, jako se byl objevil. Ale strach byl zřetelně napsán na jejich tvářích.

Směrem, odkud přicházeli, bylo slyšeti povyk a křik. Mladí lidé zaslechli volání lovců a bolestné pokřiky jiných pronásledovaných. Lovci dle toho nalezli nějakou stezku přes bahnité území.

A tak se tedy musili vydati tři ubozí štvanci na další cestu a zmizeli týmž směrem, jako ti, již právě unikli. Brzy dospěli na okraj velikého bahniska, kde stanuli na chvíli v úplné bezradnosti, neboť zde neznali bezpečných stezek. Tato krajina bývala pro lid vždycky opředena strachem a hrůzou. Nikdo se tam neodvažoval a stalo-li se tak přece, tu dojista se nikdo nevrátil. Ale nouze je neodolatelně nutila. Již se ozývaly z lesa hlasy lovců až sem. První pár lidí, jenž sem byl přišel před třemi přáteli, hledal již nadarmo nějakou cestu. Teď však toho již déle nesnesli. Muž skočil do povolného a slizkého bahna a propracoval se šťastně až k jednomu výstupku pevné země, který byl znatelný dlouhou ostřicí. Toto místo bylo vzdáleno od kraje asi dvacet metrů. Jeho žena se neodvažovala, aby ho následovala. Pokusila se sice o to váhavě, ale zachvěla se při styku s potutelným a houpavým povrchem a všechna se třesouc, usedla na zem.

„Mrštná“ byla smělejší. Aniž čekala na svého muže, skočila do bahna a stanula teprve na několik set metrů vzdálené, mnohem větší vyvýšenině. Když se k ní konečně „Velký Zub“ a „Svislé Ucho“ doklopotili, objevili se již první pronásledovatelé mezi stromy. Teď teprve se vrhla také druhá žena, jež byla hrůzou skorem v bezvědomí, do bahna. Ale běžela slepě a neopatrně a probořila se pokrývkou bahniska. Několik

šípů skončilo její zoufalé postavení. Její muž dohonil zatím tři přátele a všichni čtyři uprchlíci se pak vrhli bez cíle do bahna a vnikali hlouběji a hlouběji do této nehostinné pustiny.

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

Vyhnanci bloudili pak po mnoho týdnů po veliké bažině. Jejich život se při tom stal strašidelným a hrůzným. Nekonečné brodění, bez cíle a s největší únavou v onom tuhém bahně a skrze mokrou spleť rostlin, působilo tísnivě a přímo usmrcovalo. Bylo zde také množství jedovatých hadů, šelmy se plížily kolem, bahno žbluňkalo pod jejich kroky a lepilo se jim na nohy a vlhkost jim ochlazovala krev.

Znenáhla se v tomto bahnitém lese sešel asi tucet vyhnanců. Smutnějšího obrazu, než jakým byl tento malý zástup v tomto okolí, nelze si ani představiti. Obrovské stromy se tyčily kolem z černého bahna a byly hustě ověšeny mechem a popínavými rostlinami, vzdušné kořeny kroutily se jako obrovští hadi kolem kluzkých kmenů, z nichž kapala voda anebo tvořily ve výši spletené tkanivo. Kolem bylo měkké bahno, z něhož se neustále vynořovaly bubliny bahenních plynů a jež se často z příčin podzemních zvedalo a zase klesalo. Malý zástup putoval touto temnou pustinou, vyhublý, rozcuchaný, se svraštělou kůží a se zbledlými obličeji. Táhli tak s tichými žalobami, držíce se těsně u sebe a v jejich očích se jevila věčná otázka.

Tak by asi vypadala hrstka lidí, kteří přežili konec světa.

Skoro bez příhod se vlekl čas, až tito vyhnanci dospěli konečně, jako po celém věku, na druhý konec velké bažiny a octli se naproti pásmu vrchů, kterým si razila cestu nějaká řeka. Nevěděli, že jest to jejich vlastní řeka, jež, jako oni, zde vycházela z bahna, aby se spojila s mořem. Na jižním břehu řeky nalezli zachránění mnoho jeskyň v pískovcových skalách. Na západě bouřilo moře proti písečné výspě, jež se táhla napříč přes ústí řeky. Toto místo vypadalo vábivě a proto se zde usadili.

Po nějakém čase se sem dostavili ještě jiní uprchlíci a připojili se k houfci. Vlekli se bahnem jednotlivě, po dvou nebo po třech osobách a když vyšli, byli více mrtví než živí, byli opravdovými putujícími kostrami. Tak se jich shromáždilo konečně asi třicet. A to bylo vše, co se zde zachránilo. Na štěstí k nim nepřišel „Rudé Oko“, ale také ani jediné dítě nepřežilo tohoto strašlivého pochodu.

Místo, které si zde vyvolili k osídlení, nebylo zvláště vhodné. Vzduch zde byl drsný a chladný a nastuzení byla u nich pravidlem. Podnebí zdejší těmto lidem nesloužilo. Bydlili tam sice mnoho let a zrodily se jim tam také děti, avšak tyto byly většinou slabé a záhy zemřely. Počet porodů nesouhlasil s počtem úmrtí a proto zde tento lid zajisté vymřel.

Také jim škodila veliká změna v potravě. Rostlin a ovoce zde bylo poskrovnu a lidé musili se spokojiti rybami. Na mořský břeh byly vyvrhovány bouřemi různé lastury, obrovští plži, ústřice, velcí mořští krabi a jiná zvířata. Objevili také, že mohou pojídati různé druhy mořských chaluh. Avšak tato změna potravy působila lidu zažívací obtíže a nikomu z nich nepřibývalo na váze Všichni zhubeněli a onemocněli. Při pokusu odloupnouti od skály veliké plže z rodu Haliotis ztratil

„Svislé Ucho“ život. Nalezl tohoto tvora při mořském odlivu a byl dosti neopatrným, že vsunul prsty do prostoru mezi zvíře a skálu. Plž se přissál ihned pevně ke skále, sevřel prsty mladého muže a držel jej tak, až se dostavil příliv a muž se utopil. Byl následujícího jitra nalezen svými přáteli, kteří pak nikdy nezapomněli tohoto poučení. V budoucnu byli opatrnějšími.

„Mrštná“ a „Velký Zub“ vychovali malého syna. Ale v tomto podnebí se mu dobře nedařilo a byl by také dojista zahynul, kdyby se byl jednoho dne neobjevil ohnivý národ také na tomto místě. Přišli po řece ve hrubě vydlabaném kmenu. „Velký Zub“ viděl tři lovce veslovati v tomto člunu a poznal v jednom z nich starého, chromého muže. Přistáli na břehu pod jeskyněmi a stařec se vybelhal na břeh a prohlížel sluje.

Po několika minutách lovci zase odešli, ale přes to byla „Mrštná“ postrašena až k smrti a také ostatní členové malé kolonie byli zachváceni hrůzou. Ale „Mrštná“ byla mnohem rozčilenější než ostatní a po celou noc plakala a sténala. „Velký Zub“ ztrávil u ní a u dítěte neklidnou noc. Zrána vzala svoje dítě, mluvila důtklivě ke svému muži a přinutila ho posuňky, aby ji následoval. Jenom asi osm ostatních zůstalo na onom místě. Jejich postavení bylo beznadějné. I kdyby sem záhy nepřišli ohniví lidé, musil přece jen zajíti tento poslední zbytek hordy, neboť pobřežní podnebí bylo pro ně smrtelným.

„Velký Zub“ spěchal se svojí rodinou k jihu a putoval mnoho dní na okraji veliké bažiny, avšak nevnikl do ní. Jednou překročili řetěz vrchů k západu a sešli ku pobřeží. Avšak tento kraj byl holý a drsný a také se jim nelíbil. O několik dní později dosáhli konečně jižního konce této bažiny a putovali dále směrem k jihovýchodu. Krajina zde byla přívětivější. Vzduch byl po-

zorovatelně teplejší než na pobřeží a brzy potom přijal také prales uprchlíky ve svou ochranu. Ještě později překročili nový řetěz vrchů a nalezli za nimi ještě hlubší pralesy. A čím více se vzdalovali od pobřeží, tím bylo tepleji a proto putovali dále, až se musili zastaviti u veliké řeky.

Zdálo se, že „Mrštná" tuto řeku zná. Možná, že za své dlouhé nepřítomnosti zde bývala. Pak se přeplavili přes vodu na kmenech a přistáli na druhém břehu pod vysokou skalou. Vysoko na této skále nalezli nový domov. Byla to prostorná a suchá jeskyně, k níž byl výstup velice obtížný a jež byla ukryta každému slídivému pohledu zdola.

Zde vychovali „Velký Zub" a „Mrštná" malou rodinu. A nebyli již nuceni k dalšímu bloudění. A proto zde bylo také rodiště onoho hocha, jenž zdědil látku k Philovým snům o „Velkém Zubu" na další potomky.

Zda-li se tato rodina konečně vyvinula v lidi vyššího druhu, nebo zda-li se některý potomek této rodiny spojil s lidem ohnivým, není známo. Nějakým způsobem sestoupila však vzpomínka na onu pravěkou dobu až k Philovi.

Na svých potulkách v této krajině putoval „Velký Zub" také jednou k východu. Při tom se setkal zase se skupinou obyvatelů stromů. Ukryl se v houštině a díval se na jejich hry. Měli právě chechtavé shromáždění, tančili divoce a výskali v drsném sboru.

Náhle přestal zpěv jako by uťal. Zanechali tance a ustupovali bázlivě, ohlížejíce se opatrně vzad. Z lesního temna vystoupila divoká postava. Byl to „Rudé Oko". Onen lid ustoupil mu s cesty a zřejmě se ho bál. Avšak on na ně neútočil, neboť k nim náležel. A za ním se objevila jeho nová žena, stařena náležející k obyvatelům stromů, jdoucí kolébavě na tenkých a

křivých nohách a držící se namáhavě zpříma jen s pomocí svých paží. „Rudé Oko“ se posadil v kruhu obyvatelů stromů, a to bylo zřejmě pro něho vhodným místem. Seděl zde zasmušile a škrabal se svou ohromnou tlapou na břiše, po způsobu svých soukmenovců. Zde, mezi sobě rovnými, nebyl „Rudé Oko“ zjevem atavistickým.

„Velký Zub“ se odplížil tiše a spokojeně do své tajné jeskyně a žil pak šťastně a nerušeně v kruhu své rodiny.

